ENTERNASYONAL KOMÜNİST PARTİSİ

Yayın Organı Sayı: 22, Kasım 2026

Partimizin ayırt edici özellikleri: Marx'tan Lenin'e, Üçüncü Enternasyonal'in ve İtalya Komünist Partisi'nin kuruluşuna, oradan İtalya Komünist Solu'nun Moskova'daki yozlaşmaya karşı mücadelesine, halk cephelerinin ve direniş örgütleri koalisyonlarının reddine ilerleyen hat; Kişisel siyaset ve seçim manevraları alanının dışında, işçi sınıfıyla temas halinde devrimci doktrini ve parti organını restore etmek için verilen çetin çaba.

İçindekiler

Orta Doğu'da Yeni Cepheleşme s. 1
Türkiye Burjuva Siyasetinde Son Gelişmeler s. 4
Azerbaycan: Okullarda Başörtüsü Yasağı s. 6
Afrika'da Çin Emperyalizmi s. 8
Mersin Varoşlarında Bebek Ölümü s. 14
Eşcinsel ve Trans İşçileri Mücadele Korur s. 17
Kızıl Tehlike, Küba ve Sahte Sosyalistler s. 18
Küba: Partimizin Dünkü ve Bugünkü Tutumu s. 21
Almanya'da AfD s. 28
Türkiye'de Güncel Sendikal Mücadeleler s. 29
Gazilerin Eylemleri Üzerine s. 30
Sınıf Sendikası Militanları Şikago'da Toplandı s. 32
İtalya'da Polis Grev Gözcülerine Saldırdı s. 33
155. Genel Parti Toplantısı s. 34
Solun Arşivlerinden: Din, Bilim Marksizm s. 35

Orta Doğu'da Yeni Cepheleşme: Mekke Ortak Savunma Antlaşması ve Yemen Cephesi

Yaklaşan muhtemel dünya savaşının en erken cephelerinden biri olan Orta Doğu cephesi NATO açısından yüksek maliyetli bir hal almış durumda. Üstüne ABD'nin yumuşak gücün kullanımı hususunda ve savaşın kirli gerçekliğini kamuoyundan gizleme konusundaki başarısızlığı NATO güçlerini oldukça zora soktu. ABD'nin bölgedeki eli İsrail, NATO imajına büyük yara açtı ve aslında bölgede olaylar kontrollerinden çıktı. Bu boşluk Türkiye gibi pastadan aldığı payı büyütmek için hazır bekleyen ülkelere harekete geçme imkânı sağladı. Bu sayede ABD büyük bir masraftan kurtularak merkez cephe olarak isimlendirdikleri bölgede askeri yükü müttefikleriyle paylaşmış oldu.

Ağustosun 7'sinde, Türkiye, Suudi Arabistan ve Pakistan, antlaşma maddelerini büyük oranda NATO antlaşmasından uyarladıkları Mekke Paktı adı altında bir savunma antlaşması imzalayarak, Orta Doğu'da yeni bir askeri pakt kurdular. Antlaşma ile bu üç ülke kolektif güvenlik prensibini benimseyecek ve antlaşmadaki ülkelerden herhangi birine yapılan saldırıyı kendisine yapılmış kabul ederek, ortak güvenliğin korunması için müdahalede bulunacak. Ayrıca Bangladeş, Hindistan karşısında bir koruma sağlar umuduyla bu antlaşmaya dâhil olmayı tartışırken, bir ihtimal BAE'nin de katılabileceği konuşuluyor. Zamanla dâhil olanların sayısını artırarak Türkiye'nin Akdeniz'de liderliğini yapma hayali kurduğu MENA (Orta Doğu ve Kuzey Afrika) projesine bir adım daha yaklaşma hedefi de seziliyor.

Özellikle son birkaç yıldır bölgede, emperyalist devletlerin ve bölgesel sermayenin bir arada sürdürdüğü savaşların ölçekleri hız kazanarak büyüdü: İran, Amerika ve her iki tarafın yerel müttefikleri arasında süren savaştan, İsrail Devleti'nin Filistin, Suriye, Lübnan ve Ürdün ile olan savaşına, son aylarda bunlara eklemlenen Yemen-Suudi Arabistan savaşı ile Doğu Akdeniz, Mezopotamya ve Arabistan Yarımadası'nın tamamı sermayenin savaş alanına dönmüş durumda.

Bu konu parantezinde, Mekke Paktı öyle bağımsız bir güç veya beklenmedik bir ittifak süreci olarak görülmemelidir. Bu savaşlarla aynı zamanda ülkeler, bölgedeki varlıklarının devamlılıklarını sağlamak için aralarındaki ilişkileri yeniden düzenliyor. Bu devamlılığın

sağlanması demek, pek çok sermaye grubunun güvenli alanlar oluşturmak için paçaları sıvaması anlamına geliyor. Türkiye, NATO'nun Ortadoğu'daki ileri karakolu, gelişen askeri sanayisi ve NATO'nun 2. en büyük ordusu ile savaşa hazır bir askeri kuvvet, Suudi Arabistan en büyük petrol üreticisi ve Arabistan Yarımadası'nda bulunan ABD'nin en büyük müttefiki ve Pakistan, Türkiye ile yakın askeri işbirliği içerisindeki bölgenin İran dışındaki yegâne nükleer güçlerinden biri. Aslında pakt, nükleer çatıya sahip, bölgesel sermayelerin bir araya geldiği geniş bir savunma ağı. Bu üç ülkenin güvenlik savunma meselesinde bir araya gelişi bir tesadüf değil, aksine planlı bir stratejinin ürünü.

Amma velakin bu güvenlik antlaşması silahların susmasını sağlamadığı gibi, burjuvazi her yerde teknolojiyle büyüyecek bir refah çağını müjdelese de sermayenin "barışı" için makine çarklarına daha fazla insan girmesi, daha fazla silah patlaması ve kan dökülmesi gerekiyor. Yağmanın, karın ve statükonun korunması için, emperyalist ve bölgesel sermayeler el ele kol kola iş çeviriyorlar. İşte Mekke Paktı da bu çalışmaların meyvesidir. Kapitalizmde teknolojik gelişmeler tarih boyunca ilk kapitalist yarışta öne geçirecek bir hamle sağlaması amacıyla kullanılır. Bu yarışı kazanmanın en iyi yolu savaşlarla bir diğerinin elindeki kaynakları gasp etmektir. İkinci dünya savaşında makine mühendislerinin yıldızı parlamıştı, şimdi ise bilgisayar mühendislerinin. Tıp sektörü ise her savaşta yeni sıçramalar yaşar ve katliam alanlarına askerleri tekrar tekrar ölmeye hazırlar.

İlk olarak paktı bölgenin genel durumunda ele alırsak, en güzel özetini zaten Senatör Joe Wilson, Ortadoğu'nun NATO'su olma potansiyeli var diyerek yapıyor. Bu pakt, NATO etrafında örgütlenen emperyalist sermaye ve müttefiklerinin bölgesel çıkarlarını korumayı hedeflerken Türkiye için yeni pazarlar da yaratıyor ve aslında işler kötü giderse ikili oyunlara kalkışma imkânını da tamamen elinden almıyor. Çin dahi paktın varlığını doğrudan NATO varlığına tercih ediyor görünüyor. Çin bölgede ekonomik bir güç olarak bulunuyor ve ABD bölgesel müttefikleriyle ticari anlaşmalarını artırarak Çin'in hızlı büyümesini yavaşlatmaya çalışıyor. Pakt bu anlamda da NATO'nun elini oldukça güçlendiriyor.

Bu paktın bileşenleri bir yandan İran'ı coğrafi olarak kuşatıp onun politik/askeri manevrasını kısıtlıyor; bir yandan da İsrail'in bölgedeki demir kubbesi haline gelerek yeni bir savunma hattı örüyor ve bölgedeki diğer tehditleri de ortadan kaldırarak ortak bir kuvvet yaratılmasını sağlıyor. Mevcut son duruma aktif örnekler, bu sonbaharda tekrar alevlenen Yemen'deki savaş ve Pakistan'ın Afganistan'la sürdürdüğü sınır çatışmaları... Bahsi geçen politika özellikle ABD için kullanışlı hale geliyor, bu şekilde savaş ve üs bakım maliyetlerini kısarak, bölgede yıllardan beri sürdürdüğü varlığını çekiyor. Geçtiğimiz aylarda, ABD 2000'den beri işgal ve savaşla yerleştiği Irak'taki bütün askeri varlığını çekti. Aynı zamanda ABD-İran Savaşı'nın bir sonucu ve ardılı olarak gelişen plan doğrultusunda, Körfez ülkelerindeki ve Doğu Akdeniz'deki askeri varlığını da azaltıyor. Bu politika sebebiyle ABD, geçtiğimiz yaz ayından beri Ürdün, Suudi Arabistan ve Kuveyt'teki hava üslerini kapatıyor.

ABD sermayesinin aldığı bu kararlarda çatışmaların artan maliyetleri ve verilen kayıpların büyük etkisi olmuş olsa da savaş henüz nihayete ermiş değil. Aksine ABD'nin başına geçen Trump ve sermayesinin bir süredir sürdürdüğü ve aslında ilk olarak, Avrupa'daki NATO devletlerinde test ettiği bir stratejidir bu. ABD müttefiklerinin de kendileri gibi askeri yatırım ve savaş hazırlıklarını hızlandırmasını, aksi takdirde ek gümrük vergileri ve ihracat yasaklarıyla karşılık vereceklerini söylemişti. Bu politika artık NATO'yu aşarak bölgesel müttefikleri de etkilemiş, ABD bölgede dünyadaki nüfuz alanlarında kendi işini yapacak müttefik taşeron devletler arayışına girmişti. Arayışa girmesinde ve Orta Doğu'dan çekilmesinde en büyük etkenlerden biri olarak teknoloji savaşında elini zorlayan Çin'i durdurmak için kaynaklarını bu yöne yöneltmeye meyletmesi dikkat çekiyor.

Yakın zamanın en büyük askeri ve ticari hamlelerinden biri olarak görebileceğimiz Pax Silica yapay zekâ ve ilişkili sektörlerin imzacı olan Katar, Suudi Arabistan, İsrail, BAE gibi Orta Doğu ülkelerinin de yer aldığı 12 ülke arasında imzalanan bir ortaklık anlaşması. Savaşın seyrini değiştiren bu yeni teknolojiyi NATO çıkarlarını en iyi şekilde koruyacak, veri kaybını ve saldırı ve savunma hamlelerini en efektif şekilde engelleyecek ve İran'ı siber anlamda da kuşatacak bir anlaşma olduğu düşünülürse NATO'nun yerelde güçlü bir yapı bırakmayı hedeflediği net bir şekilde görülüyor. Çin bu hamleye 22 imzacıyla başladığı WAICO anlaşmasıyla karşılık verdi. Tekrar alevlenen İran – ABD Savaşı ve Yemen – Suudi Savaşı bu anlaşmaların nasıl fark yarattığını zamanla gösterecek.

Diğer taraftan, Mekke Paktı gibi antlaşmalar ülkeler arasında sermaye akışını da hızlandırdı. Türkiye, Pakistan ile son yıllarda özellikle deniz savunma sanayi ticareti yaparken, Suudi Arabistan ile de İHA ve bağlantılı sistemlerin ticaretini yürütüyor. Bütün askeri ürün ticaretine paralel olarak askeri savunma antlaşmaları da mevcut. Sivil ekonomik ilişkilere de örnek verecek olursak, Suudi Arabistan sermayesi, uzun süreden beri Türkiye'nin sanayisine petrol akışı sağlarken, finansal krizlerine de likit para akışı sağlayacak Türkiye sermayesinin bankerliğini ve petrol tedarikini üstlenmekte. İşte bu akış sayesinde Türkiye sermayesi özellikle de inşaat sektörü ve savunma sanayi kendine yeni yatırım alanları ve iş imkânları sağladı.

Paktın kolektif güvenlik maddesi Yemen'de Husiler olarak da bilinen Ensarullah'ın Suudi Arabistan ile girdiği çatışmanın sonucunda devreye girdi. Ensarullah bölgede NATO ile işbirliği yapmayan yegâne siyasi oluşumlardan biri olarak, Suudiler ve Yemen sermayesinin Suudi destekli kesimi ile yıllardan beri savaşıyor. Özellikle İran-İsrail savaşı ile İran'la birlikte hareket etmeye başladılar ve son süreçte Babü'l-Mendep Boğazının da trafik akışını keserek ve petrol ticaretini sekteye uğratarak savaştaki İran yanlısı/NATO karşıtı pozisyonlarını perçinlediler. Ve Ekim ayının ilk günlerde bir araya gelen üç devletin temsilcilerinin yaptığın toplantının sonunda, Türkiye Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, Suudi Arabistan'a "savunma amaçlı" asker sevk edileceğini açıkladı. Açıklamanın ardından seyreden günlerde Mekke Paktı 20 Ekim'de meclis gündemine sunuldu. 16 maddede toplanan metin herhangi bir yere gönderilecek asker gücüne dair doğrudan bir referans içermiyor. Zaten Türkiye anayasasının 92'nci maddesi gereği böylesi kararlar için ayrı bir oylama zorunluluğu bulunuyor. Tabi iktidarından muhalefetine bütün partilerinin arkasında NATO güçlerinin varlığı, ABD istediğinde kararların kolayca çıkacağının garantisi.

İşçi sınıfı için bir büyük tehlike de antlaşma maddeleri arasına gizlenmiş durumda. Madde 10'da zikredilen "Üyeler barışta, savaşta ve olağanüstü durumlarda silah, mühimmat, yakıt, yedek parça dâhil lojistik dayanışma içinde olacaklar." ibaresi gerçekleşebilecek işçi mücadelelerine ve sınıflar arası ayaklanmalara karşı müdahalenin şiddetinin de artacağını gösteriyor. Ayrıca antlaşmaya taraf olan ülkelerin silahlı kuvvetlerinin eğitim (3 ve 6'ncı maddeler), askeri ve siyasi istihbarat paylaşımı (4 ve 9'uncu maddeler) ve terörle mücadelede işbirliği (5'inci madde) gibi başlıklar içermesi ekstra kaygılandıran bir durum. Zaten oldukça zayıf olan bölgesel sınıf örgütlenmesini daha sancılı günler bekliyor.

Bu pakt ile Türkiye sermayesi dünya sermayesinin kendine bıraktığı alanlarda yine onların güdümüyle ama daha etkili bir biçimde kazançlarına kazanç katarken, rant sahiplerine yeni palazlanma alanları açacaklar ve işçi yığınlarını savaşlarda bin kere ölmeye mahkum edecekler: her dünya savaşına doğru dümen kırılırken olduğu gibi savaşa yönelik gelişen askeri ve tıbbi gelişmeler yardımıyla yaralıların parçalarını hızla birleştirip, kopan uzuvları robotik parçalarla değiştirip, tekrar tekrar diriltip savaşta yeniden ölmeye yollayacaklar. Borulardan daha fazla petrol aksın, şirketlerinin hisseleri artsın, politik iktidarları daha sağlamlaşsın diye, müttefikleri olan Suudi sermayedarlar tahtlarında kalsın diye, Türkiye işçisini Arabistan yarımadasındaki çöllerde ölmeye ve öldürmeye gönderecekler. Bu savaşı da yedirmek için insanlara, "milli güvenlik, savunma ve güvenlik, Husiler Kabe'ye saldırdı" gibisinden birtakım sebeplerle kılıf uydurup, "barış gücü" adı altında Türkiye'de emekçi yığınlarını kendi başlattıkları bir savaşta telef olmaya itecekler. Bu savaşın her kanadında gerçekleşen, perde arkasında uzun yıllardır ilerleyen aynı bayat hikâyedir. Şimdilik Türkiye devlet temsilcileri önce Yemen'e asker gönderme söylentisini yayıp nabız yokladı; henüz istedikleri ortamı hazır bulamamış olacaklar ki şimdilerde asker göndermeyeceklerini açıkladılar. Böyle antlaşmalar boşuna yapılmaz: Bugün değilse yarın Türkiye'den asker çıkacaktır. Şimdilik Suudi Arabistan'a askeri uzmanlar göndererek ordunun gelişimine katkıda bulunmayı tercih etmiş görünüyorlar. Antlaşma yapılmış olduğuna göre hamleler birbirinin ardına gelecek.

Yemen'deki savaşın bir de Mısır boyutu var: 18 Ekim'de olağanüstü toplanan Mısır parlamentosu Suudi Arabistan'a destek verme konusunu tartıştı. Genel atmosfer asker gönderme taraftarı görünmüyor ancak Süveyş Kanalından sağlanan gelirin azalması Mısır'ı ekonomik açıdan zorluyor. Sisi Mısır'ın şimdiden 20 milyar dolar kaybettiğini ve ticari gemilerin güvenliğinden endişe ettiğini belirtti. Savaş devam ettikçe kayıp da devam edeceğinden, Mısır için Yemen konusu oldukça önemli. Muhalefette ise askeri müdahaleye karşı tepki var ve maddi soruna çözüm olarak Çin'in Kuşak ve Yol Projesini tamamlama öne sürülüyor.

Ve bu kararla sınırlı kalmayacak bunların savunma kuvvetleri... Günü gelecek Afganistan'a barış gücü olarak gidip, günü gelecek İran'a karşı Türkiye tarafından

özel operasyonlar yürütülecek. Sermayenin kendi karını ve politik iktidarını koruması sadece iş yerlerinde değil aynı zamanda savaş alanlarında, kan ve barut, ulusların emekçilerinin top füze ve havan mermilerinde parçalanması ile de sağlanıyor ve sağlanacak.

Bugün biz emekçi yığınlarının tek gerçek barışı, sermayenin çıkar savaşının reddinden geçer. Sermayenin savaşları ve aracısı askeri kurumlarının reddi ve en önemlisi bütün uluslarının işçileri ile ortak bir mücadeleci sendikal safta toplanmak suretiyle savaş tamtamları çalan ve savaşın getireceği kan ve para karşısında ağızlarının suyu akan patronlara karşı örgütlenmek için Enternasyonal Komünist Partisi'nin liderliği etrafında birleşip hareket etmekten geçer. Neyi bekliyoruz işçiler! Daha kaç çocuğumuzu mezara koyacağız? Kan ve gözyaşıyla duvarlarını ördüğümüz, daha taksitlerini bitiremediğimiz evlerimiz bir bir başımıza yıkılırken sıranın bize gelmemesi için dua etmekle mi yetineceğiz? Savaşın hangi tarafına geçerse geçsin kaybeden tek taraf işçi sınıfıdır. Bütün insanlığın savaş tarihi en açık biçimde sadece bunu yazar. İşçi sınıfı için karlı çıkabileceği tek bir savaş var, o da sınıf savaşı. Zaman kapitalizme en sert darbeyi vurma zamanı. Boğazlarımızdaki yularları daha da daraltıyorlar yeni teknolojilerle ve yeni önlemlerle. Kapitalizm, dünya savaşıyla sonunda yerle bir ettiği gezegenin kanını emerek yenilenmeden ve daha da güçlenmeden onu bir an önce alaşağı etmek zorundayız. Bizim gücümüz birlikteliğimizden gelir. Sermayedarların manipülasyonuna gelip sınıf kardeşlerine kıyma! Dünya işçilerini hiçbir zayıf halkası olmayan enternasyonal işçi zincirine bir bir eklemeye, sendikalarda sektör sektör örgütlenip daha büyük oluşumlarda dünyanın her yerinde omuz omuza kenetlenmeye ve kırılmaz sınıf zinciriyle katil burjuvaziyi boğmaya koş! EKP'nin sınıfın tarihinden süzüp damıttığı bilgeliğin ışığında sonu komünizmin huzuruna varacak taktiklerle acılarından kurtul!

Türkiye Burjuva Siyasetinde Son Gelişmeler

"Erken" genel seçim tarihinin Mart veya Nisan 2028 olarak ilan edildiği Türkiye'de burjuva siyaset gündemi yoğunluğunu koruyor. Giderek artan fakirlik koşullarında iktidarını koruyamayacağından endişeli gözüken AKP, bir yandan sosyal demokrat ve Kemalist ana muhalefetin yükselişini kesmek için başlattığı sistematik yargı savaşını sürdürürken, diğer yandan Kürt milliyetçileriyle yürüttüğü "Terörsüz Türkiye" adlı tasfiye sürecini nihayete erdirmeye çalışıyor. Bu ortamda patlak veren fon krizi ise Türk burjuvazisinin nasıl işlediğine dair bir örnek sunuyor.

YENİ Parti ve Belediye Savaşları

EKP21'de yayınlanan "CHP'ye 'Mutlak Butlan' Ataması" başlıklı yazımızda şöyle yazmıştık: "Kuşkusuz, Özel ve ekibinin CHP adıyla siyaset yapması ve CHP'nin ekonomik kaynaklarından faydalanması artık mümkün değil. Şimdiden burjuva siyasi kulisleri, Temmuz ayında yeni bir partinin kurulacağı haberleriyle dolu. Kimi anketlere göre bu partinin oyunun Özel CHP'sinin eski oyuna yakın, hatta daha fazla olması, bu hamlenin iktidar için ciddi riskler taşıdığını gözler önüne seriyor. Kılıçdaroğlu, elinde kalacak az sayıda milletvekiliyle AKP-MHP bloğuna Erdoğan'ın tekrar cumhurbaşkanı adayı olmasını mümkün kılacak bir anayasa değişikliğinde destek olabilir, ama bu destek kalan az sayıda seçmenini de yitirmesine ve muhalif kitlelerin gözündeki hain damgasının pekişmesine neden olacaktır. Kısaca yargı savaşında açılan bu yeni cephe, iktidar için bir kumar niteliğindedir. Buna karşın muhalefet varoluş savaşı vermektedir."

Öngördüğümüz üzere, Temmuz ayında Özel ve destekçileri, 90'ın üzerinde milletvekiliyle CHP'den ayrılarak yeni partilerini kurdular ve pek de yaratıcı olmayan bir şekilde YENİ Parti ismini aldılar. Kısa süre sonra eski CHP tabanının ezici çoğunluğunu da beraberlerinde götürdükleri ortaya çıkacaktı. Anketler şimdilik Kılıçdaroğlu CHP'sinin oy oranını %2-3 civarında ölçse de bu rakamların dahi iyimser olduğunu düşünmek mümkün. Kılıçdaroğlu ve arkadaşlarının YENİ Parti'yi hedef alan hukuki davalarının mali niteliği göz önünde bulundurulursa, temel motivasyonlarının para olduğu sonucuna varılabilir. Daha genel anlamda da "mutlak butlan" kararının ana muhalefete en büyük etkilerinden biri, eski mali kaynaklarını büyük ölçüde yitirmeleri oldu. Bu durum karşısında YENİ Parti kitlesel bir bağış kampanyası başlattı ve bu kampanya hatırı sayılır bir para toplanmasına yol açtı. Kılıçdaroğlu CHP'sinin bir diğer önemli etkisi ise, ana muhalefetin temel medya kuruluşu ve ülkenin en çok izlenen televizyon kanalı olan ve Kılıçdaroğlu ve arkadaşlarının sıklıkla hedef gösterdiği Halk TV'ye hükümet tarafından kayyum atanması oldu. Öte yandan asıl savaş, 31 Mart Yerel seçimlerinde çoğunluğunu ana muhalefetin kazandığı belediyeler üzerinde gerçekleşiyor.

Ana muhalefet milletvekillerinin çoğunluğunu arkasına alarak kurulan YENİ Parti, belediyelerde kademeli bir geçiş politikası izlemeyi tercih ederek muhalif belediye başkanlarını serbest bırakmıştı. Bu ortamda muhalif belediye başkanlarının önünde temelde üç seçenek oluştu: YENİ Parti'ye geçmek veya YENİ Parti'ye geçmek için doğru zamanı beklemek, Kılıçdaroğlu CHP'sinde kalmak ve doğrudan AKP'ye katılmak. Burjuva demokrasisi düzeninde yolsuzluk belediyeciliğin doğasında vardır. Gerçekçi bir siyaset okuması, hangi siyasi partiye yakın olursa olsun bütün belediyelerin normal koşullar altında yolsuzluğa şu veya bu ölçüde karışmış olmalarının beklenmesini gerektirir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda muhalif belediye başkanlarının izleyeceği yolu belirleyenin de ne kadar yolsuzluk yaptıkları ve ne kadar açık verdikleri olduğu söylenebilir. Velhasıl çok fazla yolsuzluğu olmayan ve daha önemlisi açık vermemiş belediye başkanları YENİ Parti'yle hareket ettiler. Bir kısmı bunu yine de hapse girmeyi göze alarak yaptı ve hapse de girdiler. Karnelerine yeteri kadar güvenmeyen bir kısım belediye başkanı CHP'de kalmayı seçti. Öte yandan pek çoğu bunun yeterli bir koruma sağlamadığını görecek ve kendilerini hapiste bulacaklardı. Bu koşullar altında, başta Kemalizmin kalesi olarak görülen İzmir'in Büyükşehir Belediye Başkanı olmak üzere pek çok belediye başkanı soluğu AKP'de aldı. AKP, belediyelere yönelik açık kapı politikası izleyerek uzun süredir başta ana muhalefet olmak üzere irili ufaklı pek çok partiden belediye başkanları transfer ediyor. Bu politika iktidarın anlık ekonomik çıkarları açısından çok karlı olsa da muhalif kesimi fazlasıyla tahrik ettiği için 2028 seçimlerine yönelik düşünüldüğünde zararı faydasından fazla bir yatırım olabilir.

Son olarak muhalif belediye başkanlarının genelinin izlediği bu üç yolun tek istisnasını teşkil eden faşist kökenli Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş'a değinmek gerekiyor. Yavaş "mutlak butlan" sürecinde Özel yönetimini desteklemiş ama YENİ Parti kurulduktan sonra CHP'de kalıp tarafsız bir çizgi izlemeye çalışmıştı. Öte yandan bir süre sonra Kılıçdaroğlu'nun arkadaşlarının kendisinden sadakat talep eden sert açıklamalarını gerekçe göstererek CHP'den istifa etti ve bağımsız kalacağını açıkladı. Genelde "bağımsız" kalacağını açıklayan belediye başkanları bu "bağımsızlığı" AKP'ye geçmeye hazırlık süreci olarak kullansalar da Yavaş'ın durumu farklı. Devrik İstanbul Büyükşehir Belediye Ekrem İmamoğlu'nun cumhurbaşkanı adaylığı ihtimalinin yargı yoluyla tamamen ortadan kaldırıldığı koşullarda Yavaş geniş muhalefetin doğal cumhurbaşkanı adayı konumunda. Hırslı bir siyasetçi olan ve yıllardır anketlere göre Erdoğan karşısında en çok oyu alacak aday gibi gözüken Yavaş, bağımsız kalmayı başta YENİ Parti ile İYİ Parti ve Zafer Partisi gibi muhalif faşist partiler olmak üzere muhalefetin tümünü arkasında toplamanın bir aracı olarak konumlandırıyor. Ana muhalefetin Yavaş'a eli mahkûm, zira şimdilik onunla kıyaslanabilecek başka bir adayları yok. İktidar ise Yavaş'ın alacağı desteği arkasında toplayabilecek başka bir adayın ortaya çıkmasından çekinerek Yavaş'ı şimdilik hapse atmıyor.

Buzdağının Görünen Kısmı: Fon Krizi

Çok sayıda kişinin parasının ortak bir havuzda toplanıp hisse, tahvil, mevduat gibi varlıklara yatırılması pratiğine verilen isim olan yatırım fonları, tüm ülkelerde kapitalist ekonomide önemli bir yer tutuyor. Türkiye'de Ağustos ve Eylül aylarında bazı yatırım fonlarının özellikle piyasada az işlem gören hisselerde yoğunlaştığı ve bu hisselerde şirketlerin temel durumuyla açıklanamayacak sert fiyat hareketleri gerçekleştiği görüldü. Fonlardan para çekme ve varlıkları nakde çevirme baskısı artınca bazı fonlarda ödeme sorunları ortaya çıktı. Bu kriz karşısında Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) 17 Eylül 2026'da yedi portföy yönetim şirketinin 131 fonunu tasfiye sürecine almak durumunda kaldı. Yerli ve milli olarak sunulan bu fonlara başta AKP Genel Başkan Yardımcısı Fatma Betül Sayan Kaya olmak üzere AKP'den ve bürokrasiden önemli isimlerin karıştığı ortaya çıktı. Kaya partisinden ihraç edilirken SPK başkanı görevden alındı. Fonun yatırımcılar listesi kamuya açıklanmazken zararın 800 milyar Türk lirasının üzerinde olduğu ve yarım milyona yakın kişinin mağdur olduğu söyleniyor.

Fon krizi ülke burjuva siyasetine damga vuran, ülkenin dört bir yanında tartışılan bir olay haline geldi. İktidara yakın medya kuruluşları, AKP tabanında bu olayın ne kadar büyük bir tepki çektiğini, hatta AKP iktidarını tehdit ettiğini ifade ettiler, krize karışanları ihanetle suçladılar ve Erdoğan'ın ne kadar kızgın olduğunu ve hesap soracağını yazdılar. İktidar fon krizine karışan birkaç bariz ismi günah keçisi yapabilir, öte yandan bu dümenin Erdoğan'dan habersiz kurulmuş olmasını düşünmek mümkün değil. Daha önemlisi, fon krizi yalnızca Erdoğan'la veya AKP ile açıklanamayacak kadar büyük bir olgunun sadece bir örneğini teşkil ediyor. Bu olgu kapitalizmin kendisidir. Kapitalist finans, büyük yatırımcıların çıkarlarını kollarken küçük yatırımcının tüm birikimlerini tek kalemde hiç etmekte tereddüt etmeyen sayısız dümenle dolu

bir yapıdır. Dolayısıyla fon krizi, Türk finans dünyasının belki biraz aşırı bir örneğidir ama özü itibariyle normal işleyişini gözler önüne sermektedir, yani koca bir buzdağının görünen oldukça ufak bir kısmından ibarettir.

"Terörsüz Türkiye" Süreci Sonuca Yaklaşıyor

EKP20'de yayınlanan "Tarih-Dışı Kürt Milliyetçiliğinin Tabutuna Bir Çivi Daha" başlıklı yazımızda şöyle yazmıştık: "Kendi statüsünü Kürtlerin statüsü olarak nitelendiren Öcalan, aynı zamanda "Türksüz Kürt, Kürtsüz Türk olmaz" diyerek, Türk devletinin onlarca yıldır sürdürdüğü bin yıllık kardeşlik ideolojisini Kürtlere içerden aşılamaktadır. Öcalan'ın etkisi, kendisini önder sayan Kürt milliyetçisi hareketi Türk emperyalizminin bir aygıtı haline getirmektir. Buna karşın en ufak bir eşit yurttaşlık yanılsaması için dahi gerekli olan anadilde eğitim talebi hala tartışılmamaktadır." Bu yazının yazılmasının ardından geçen sürede PKK'nin tasfiyesi tamamlandı. PKK resmi olarak kendini feshetti, Türkiye'de bulunan son birlikler sınır ötesine çekildi ve Güney Kürdistan'daki kamplar boşaltıldı. Bunun karşılığında "çalışmalarını yürütebilmesi için" İmralı adasında Öcalan için bahçeli bir villa yapıldı ve Öcalan'ın yeni konutuna taşındığı açıklandı.

Dem Parti'nin şaibeli bir siyasi geçmişe sahip milletvekili Cengiz Çandar, Güney Kürdistan KDP'sine yakın bir medya kuruluşuna verdiği bir röportajda partisinin belli koşullar yerine getirilirse mecliste Erdoğan'ın tekrar aday olmasına ve hatta seçimde Erdoğan'a destek verebileceğini ifade etti. Dem Parti yöneticileri bu oldukça erken açıklamayı Çandar'ın kişisel görüşü olarak nitelendirseler de Çandar'ın sözleri Kürt milliyetçilerinin 2028 seçimlerinde Erdoğan'ı desteklemeye ilkesel olarak kapalı olmadıklarını ifade ediyor. Öte yandan Dem Parti'nin YENİ Parti'yle de iyi bir ilişkisi var ve muhtemelen tabanının çoğu YENİ Parti'ye AKP'ye olduğundan daha yakın hissediyor. YENİ Parti de sürece destek veriyor, dahası muhalefetin en olası cumhurbaşkanı adayı Yavaş bile faşist kökenli olsa da muhalif faşist partilerin aksine sürecin tam karşısında konumlanmıyor. Kürt milliyetçilerinin şu anda anlaştığı iktidar AKP iktidarı olsa da şimdilik siyasi geleceklerini sadece AKP'ye bağladıkları söylenemez. Bu koşullar altında en olası ihtimal Dem Parti'nin Erdoğan ve Yavaş arasındaki bir cumhurbaşkanlığı seçiminde tabanını serbest bırakması gibi gözüküyor.

Tek Çıkış Sınıf Mücadelesi

EKP21'de daha önce alıntıladığımız yazımızda şöyle yazmıştık: "Peki, işçi sınıfı burjuva partiler arasındaki bu savaşın neresinde durmalıdır? Bu soruya komünistler olarak yanıtımız nettir: Dışında ve karşısında! AKP ve MHP'nin tabanında, iktidarın nimetlerinden nemalanan kesimlerin yanı sıra, Erdoğan'ın kişilik kültünün ve dinci ve faşist ideolojilerin etkisiyle sınıf çıkarlarını hiçe sayan geniş emekçi kitleler bulunmaktadır. Ana muhalefetin tabanı sınıf mücadelesine daha yatkındır, hatta işçi hareketlerini destekleme eğilimindedir, ama sosyal demokratlar ve onların kuyruğuna takılmış oportünistlerin etkisiyle öncelikleri diktatörlüğe karşı demokrasi mücadelesidir. Oysa kapitalizm altında her demokrasi aslında burjuva diktatörlüğüdür. Türkiye işçi sınıfının burjuva siyasetinin farklı kutupları etrafında toplaşıp birbirlerine karşı düşmanlaşması da sadece Türk burjuvazisinin ve her iki taraftan burjuva siyasetçilerinin işine gelmektedir."

Türkiye'de burjuva siyasetinin yoğun ve hararetli gündemi işçi sınıfını dört yandan kuşatmış durumda. Bu koşullar altında burjuva siyasetinin çürümüş seçeneklerinden farklı bir alternatif düşünmek pek çokları için imkânsız gözüküyor. Fakat bu imkânsızlık bir yanılsamadan ibaret. Burjuva siyasetinin kanlı tiyatrolarının temel amacı, yaşam ve çalışma koşulları gün geçtikçe kötüleşen, geleceği gün geçtikçe kararan işçi sınıfının acı gerçekliğini gizlemek. Erdoğan veya Yavaş; AKP, YENİ Parti, Dem Parti veya diğerleri, bu oyuncuların hiçbiri milliyeti ne olursa olsun işçi sınıfına fayda sağlamayacak. Türkiye'de ve dünyadaki tüm ülkelerde işçi sınıfının güvenebileceği tek parti Enternasyonal Komünist Partisi'dir. İşçi sınıfını yalnızca kendi partisinin önderliğinde, kendi sınıf sendikaları ile gerçek mücadeleye, sınıf mücadelesine girişmek kurtaracaktır.

Azerbaycan: Okullarda Başörtüsü Yasağı ve Burjuva Laikliğinin Kadın Düşmanlığı

Yakın zamanda başlayan Azerbaycan'daki okullara başörtülü öğrencilerin alınmaması ve laiklik tartışmalarında proleter bir parti olan partimizin pozisyon almaması imkânsızdır çünkü sorun burjuvazinin tasmalı uşağı olan liberal özgürlük savunucuları ve onlardan aşağıda kalır yanı olmayan dini fanatiklerin lanse ettiğinden çok farklıdır. Biz bu yazımızda burjuva hü-

kümetine, liberal hukukçuların yaptığı gibi ne bir anayasal reform önereceğiz ne de bir o kadar işçi sınıfını zincire boğan burjuva ateizmini savunacağız. Tam tersi! Partimiz burjuva ateizmi ve dini fanatizmini aynı şekilde lanetlemektedir. Azerbaycan'daki yasa tartışmasının anti-proleter doğasını görmek için meselenin derinine inmeliyiz.

21 Eylül 2026 günü başbakan Ali Esedov tarafından imzalanan Azerbaycan bakanlar kurulunun yeni kıyafet düzenlemesinde "Öğrencilerin belirlenen kıyafet formasının bütünlüğünü (tek tip yapısını) bozan, ayrıca genel eğitimin laiklik ilkesine uygun olmayan diğer kıyafet unsurlarının kullanılmasına izin verilmez" cümlesinin eklenmesiyle başörtülü öğrencilerin okullara kabul edilmemesinin yasal zemini başlamış oldu. Kararda, herhangi bir "başörtüsü" ibaresi kullanılmıyor hatta herhangi bir dini kıyafetten özel olarak bahsedilmiyor.

Kararın imzalanmasından bu yana okullara alınmayan başörtülü öğrencilerin olduğunu belirten videolar sosyal medyalarda paylaşılmaya başlandı. Sosyal medyadaki videolar Azerbaycan'daki okulların bazılarında protestoların yaşandığına bile işaret ediyor. Azerbaycan hükümetinin tepkisi sert oldu. Azerbaycan İçişleri Bakanlığı'na göre 37 kişi gözaltında fakat sosyal medyada bu sayının 200'leri bulduğu iddiaları da aktarılmakta. 12 Ekim itibarıyla Azerbaycan'da TikTok, Instagram ve Facebook'a erişim bile kısıtlandı. Bakanlığın gözünde bu durum belli bir grubun okul personelleri arasında çatışma çıkartmasıdır. Burjuvazinin gözünde sınıflar olmadığı için salt bireyler vardır ve bu sebeple farklı gruplar çıkıp herhangi bir sınıfsal durum yokken sadece propagandasıyla proleterleri "yoldan çıkarabilir". İktidardaki burjuvazi için sorun budur. Proletarya, kendi sınıf çıkarları olmayan salt bir propagandanın kurbanıdır – aslında ortada bir sorun yok!

Başörtüsü konusunda iktidar "millilik ve laiklik" vurgusu yapmakta diğer taraftan bu kısıtlamaya karşı çıkan kimseler ise düşünce özgürlüğü gibi burjuva fikirlerinin maskesinin arkasına saklanmakta. Bu iki kesim de ister bilerek ister bilmeyerek başörtüsü yasasında proleter karşıtı bir tutum sergilemektedir. Durumun kadın sorunuyla ilişkili kısmına burjuva basını pek az ilgi göstermektedir. Sorunumuza etraflıca baktığımızda başörtüsü yasağından etkilenenlerin proleter ailelerin kız çocukları olduğunu görürüz. Yasanın aslında burjuvazinin proleter kadınlar için yeni bir pranga olduğu aşikâr.

Burjuvazi; bütün ülkelerde olduğu gibi Azerbaycan'da da rekabeti arttırıp kadın proleterlerin ücretleri düşürmekte, ev işlerini üzerlerine yıkmakta, eğitimden mahrum kılmakta ve onları vücutlarını satmak zorunda bırakmaktadır. Azerbaycan işçi sınıfı saflarında kadın proleterlerin erkeklere kıyasla nominal ücreti %33 daha azdır ama bu sorunun sadece en bariz kısmıdır. Sözde tarafsız "sivil toplumumuzda" kadınlar en az maaş gerektiren sektörlerde (eğitim, sosyal emek, sanat ve eğlence sektörü) erkekler ise maaşların daha yüksek olduğu sektörlerde (taşımacılık, enerji, inşaat ve madencilik) çalışmaktadır. Maaşların göreli olarak daha yüksek olduğu bu sektörlerde kadın proleterlerin sayısı %10'un bile altına inebilmektedir. Ayrıca Azerbaycan'daki kadınların sadece %58'i işgücü piyasasında bir yere sahipken erkek proleterlerde bu oran %71'dir. Bu gerçek kapitalizmin bir yasasıdır ve bu gerçeği herhangi bir kâğıt parçasından ibaret olan anayasa değiştiremez.

Kadınların işgücüne katılması ve ücretlerinin düşüklüğünün üzerine bir de okullara girmelerinin yasaklanması emek güçlerini değersizleştirip onları eşlerine bağımlı kılmaktan başka bir sonuç doğurmayacaktır. Başörtüsü konusunda olduğu gibi dini gericiliğe karşı laiklik ve hukukun tarafını tutan Azerbaycan hükümeti aslında kadınlara yeni bir zincirden başka bir şey takmamaktadır.

Laiklik ilk bakışta komünistlerin desteklemesi gereken bir politika gibi sunulsa da aslında yukarıda gördüğümüz örnekte olduğu gibi işçi sınıfı için yeni bir ideolojik prangaya dönüşür. Laiklik, devletin ve dinin sınıf mücadelesinden bağımsız olduğu ve politikada bağımsız kararlar aran devletin dine karşı tarafsız durabileceği burjuva varsayımına dayanır. Oysa herhangi bir işçi sadece Azerbaycan'ın tutumunu gözlemleyerek bile bunun ne kadar büyük bir yalan olduğunu görebilir.

Peki, komünistler hem dini eleştirip hem de laiklik ve sekülerlik gibi kavramları reddediyorsa dine karşı proleter tutum nedir?

Partimizin "Marx ve Engels'te Din Eleştirisi" adlı metininde belirttiği gibi: "Teorik olarak... din ihtiyacı ancak üretim ilişkilerinin dönüşümüyle ortadan kalkabilir: egemen sınıflar dini, dünyevi çıkarlarını savunmak için kullanır."

Lenin, 1905'te "ezilen sınıfın yeryüzünde bir cennet yaratmak için verdiği bu gerçek devrimci mücadelede

birlik"in, "cennetteki cennet hakkında proletarya görüşünün birliği"nden çok daha önemli olduğunu açıkça belirtmiştir (Sosyalizm ve Din, Aralık 1905). Doğuşundan itibaren ve zorunlu olarak dinsiz olan Marksist komünistler, 18. yüzyıl burjuva rasyonalizminin ve günümüz küçük burjuvazisinin tipik özelliği olan, sınıflar arası ve kafa karıştırıcı "dinlerin ortadan kaldırılması" sloganına programlarında yer vermezler; bunun yerine insanın insan tarafından sömürülmesinin maddi olarak ortadan kaldırılması, ücretli emek ve özel mülkiyetin kaldırılmasını savunurlar.

Marx, Kapital'de, insanların kendi sosyal dinamiklerini hâkimiyet altına aldıkları, özgürce bir araya geldikleri bir toplumda dinden kurtulacaklarını şöyle açıklar: "Ve meta üretimine dayalı, üreticilerin genel olarak ürünlerini meta ve değer olarak değerlendirerek birbirleriyle toplumsal ilişkiye girdikleri, böylece bireysel özel emeklerini homojen insan emeği standardına indirdikleri bir toplum için, Hristiyanlık, özellikle burjuva gelişmeleri olan Protestanlık, Deizm vb. gibi soyut insan kültüyle, en uygun din biçimidir."

Görüldüğü üzere dinden ve onun kadar rezil olan burjuva laikliğinden kurtuluşumuz sadece işçi sınıfının sermayeyi yok etmesiyle mümkündür.

Burjuva, hem işçi sınıfını sefalete ve cehalete sürükler hem de cahil bıraktığı proleterlerin inançlarını kullanır, bununla da kalmaz bu proleterleri (sanki inançları yerleştirmek için milyonlar dökmüyor gibi!) inançları yüzünden aşağı görür. İşte burjuvazinin Azerbaycan proleterlerine karşı tavrı budur!

Büyüyen ekonomik kriz ve yaklaşan emperyalist savaş işçilere tek bir çözüm olduğunu, ucuz burjuva ders kitaplarındaki gibi değil gerçek hayatın pratiği içerisinde tek çözümün iktidarı ele geçirmek olduğunu gösteriyor. Bu yolda proletaryanın dini düşüncelerle olduğu kadar laik-seküler düşüncelerle de savaşması gerekmektedir. Burjuva sağı ve solu ne kadar din konusunda ayrı gözükürse gözüksün ortak oldukları bir konu varsa o da proleterlerin ideolojik zehirlerle uyuşturulmaları gerektiğidir.

İşçi sınıfının devrimci ayaklanışı ve kurtuluşunu hiçbir anayasa yerine getiremez. Bu görevi ancak devrimci sınıf partisi olan Enternasyonal Komünist Partisi ve başını çektiği sınıf sendikaları yerine getirebilir.

İşçi sınıfını bu kara bulutların ardında aydınlık bir yarın bekliyor.

Afrika'da Çin Emperyalizmi

Il Partito Comunista 395, December 2019

Afrika kıtası yüzyıllardır kapitalist güçler tarafından yağmalanmış ve sömürülmüştür. Artık bu güçlere Çin de katılmıştır; Çin'in Afrika'daki varlığı, son yirmi yıl içinde o kadar büyümüştür ki, kıtadaki birçok ülke için başlıca ekonomik ortak haline gelmiştir.

1980'lerden bu yana GSMH'sinin yıllık büyüme oranı %9 civarında seyreden Çin kapitalizmi, artık ekonomik, finansal ve askeri büyüklüğüyle orantılı bir etkiye sahip olduğunu iddia edebilen büyük bir güç haline gelmiştir.

Çin'in kıtadaki etkisini resmileştirmek amacıyla ilk üç yılda bir düzenlenen Çin-Afrika İşbirliği Forumu (FoCAC) 2000 yılında gerçekleştirildi. 3-4 Eylül 2018 tarihlerinde Pekin'de düzenlenen ve 50'den fazla Afrikalı hükümet lideri ile devlet başkanının katıldığı Forum'da, Cumhurbaşkanı Xi Jinping 60 milyar dolarlık mali destek "teklifinde" bulunmanın yanı sıra, en yoksul ülkelerden bazılarının veya zorluklar yaşayan ülkelerin borçlarının silineceğini duyurdu. Önümüzdeki üç yıl boyunca taahhüt edilen 60 milyar doların 15'i yardım ve sıfır faizli kredilerden, 20'si kredi limitlerinden, 10'u özel bir kalkınma fonuna, 5'i Afrika kıtasından Çin'e yapılan ithalatı desteklemek için ve diğer 10'u da Çinli firmaların çeşitli Afrika ülkelerine yatırım yapmasını teşvik etmek amacıyla ayrılacaktır. Bu fonlar, önceki yıllarda tahsis edilenlere ek olacak ve nitekim Çin'in Afrika'daki mali taahhütlerindeki artış katlanarak gerçekleşmiştir: 2006'da 5 milyar, 2012'de 10 milyar, 2015'te 60 milyar ve 2018'de bir 60 milyar daha.

Retorik: Çin ve Batı

Uzun bir geçmişe sahip olan Çin-Afrika ilişkileri, zaman içinde Çin'deki kapitalist gelişimin aşamalarıyla sıkı sıkıya bağlantılı bir evrim geçirmiştir. Dolayısıyla, Çin Halk Cumhuriyeti ile Afrika arasındaki ilişkileri belirleyen iki farklı aşama tespit edebiliriz.

İlk aşamada, 1949'da Komünist Partisi'nin zaferiyle Çin'in bağımsızlığını ve ulusal birliğini kazanmasının ardından, burjuvazisinin temel görevi, zorlu bir sermaye birikimi süreci yoluyla geri kalmış ve neredeyse tamamen tarıma dayalı bir ülkeyi modern bir sanayi ülkesine dönüştürmekti. Aynı dönemde Afrika büyük ölçüde hâlâ sömürge yönetimi altındaydı ve herhangi bir ekonomik kalkınma planı için vazgeçilmez bir ön

koşul olan ulusal bağımsızlık mücadeleleri yeni başlıyordu. Bu bağlamda, Nisan 1955'te Bandung'da düzenlenen Birinci Afro-Asya Konferansı sırasında Çin Başbakanı Zhou En-lai, Mısır Cumhurbaşkanı Nasır ile bir araya geldi ve Mayıs 1956'da Mısır, Pekin ile diplomatik ilişkiler kuran ilk Afrika devleti oldu.

Dış politikada atılan önemli bir adım, Zhou Enlai'nin 1963 sonu ile 1964 başı arasında on Afrika ülkesine yaptığı ziyaretti. Gezinin açıklanan amacı, ulusal kurtuluş hareketlerine ve sömürgecilikten kurtulma sürecinden ortaya çıkan genç "sosyalist" hükümetlere destek vermek ve Çin'in diplomatik yalıtılmasıyla mücadele etmek için sözde Üçüncü Dünya'da müttefikler aramaktı. Ziyaret edilen ülkelerin dokuzu, Çin Halk Cumhuriyeti ile resmi ilişkiler kuracaktı. Siyasi girişimlere her zaman, daha çok sembolik nitelikte olan ve stadyumlar, cumhurbaşkanlığı sarayları ve hükümet binalarının inşasında kullanılan küçük miktarlarda ekonomik yardım eşlik ediyordu; ancak bu yardımlar, Tanzanya-Zambiya demiryolu gibi altyapı projelerinin yanı sıra, Çinli nitelikli sağlık personeli ile donatılmış hastaneler gibi toplumsal fayda sağlayan yatırımları da kapsıyordu. Bu yatırımlar, ideolojik bir gündemin yanı sıra, yerel siyasi sınıfların etkili üyeleri haline gelen Afrikalı öğrencilere burslar da sağlıyordu. 1978'in sonunda Çin, 43 Afrika ülkesiyle diplomatik ilişkiler kurmuştu.
İkinci aşama, yetmişli yılların sonunda başlayacak ve yeni milenyumun başlangıcına kadar uzanacaktı. 1978'den itibaren Çin kapitalizminin bu hızlı büyüme dalgasını sürdürmek için, Deng Xiaoping'in iç politikadaki pragmatizmi (kapitalizm her zaman "pragmatiktir"), Pekin'in dış politikasını daha somut ekonomik ve ticari ilişkilere yöneltmesini gerektirecekti. Başlıca aşamalar şunlardı: 1978, Pekin'in "açılım ve reform" politikalarının başladığı yıl; 1993, Çin'in petrol ithalatçısı haline geldiği yıl ve 1995, Devlet Konseyi'nin Afrika'daki yardım, ticari krediler ve "kalkınma" yardımlarının Çin'in ticari çıkarlarıyla bağlantılı olması gerektiğine karar verdiği yıl.

Son aşama, 2000 yılında FoCAC'ın kurulmasıyla başladı. Çin'in üretim ve finansal yapısındaki muazzam büyümenin ardından yurtdışında pazar bulma ihtiyacından dolayı Çin ile Afrika arasındaki ilişkiler hız kazandıkça, Çin'in emperyalizmin cehennem çemberine girişi tamamlanmış oldu. Eski Avrupalı, Amerikalı ve Rus emperyalist sömürgeci patronlarla rekabet halindeki Çin, artık Afrika ülkelerinden daha fazla boyun eğme talep ediyordu.

2013 yılına gelindiğinde Çin, 50 Afrika ülkesiyle diplomatik ilişkiler kurmuştu; bu, pratikte tüm Afrika ülkeleri anlamına geliyordu. Bugün sadece Svaziland, Tayvan ile ilişkilerini sürdürmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti her zaman, Tayvan'ın da ayrılmaz bir parçası olduğu tek bir Çin'in varlığının tanınmasını talep etmiştir; bu tek Çin'in tek meşru hükümeti ise Pekin'dedir.

Değişen bir diğer unsur ise, Çin hükümetinin Afrika devletleriyle ilişkilerinin temelini oluşturması gerektiğini ilan ettiği ilkeler olmuştur; bu ilkeler, zaman içinde sayısız raporla daha da geliştirilmiştir.

İlk aşamada Çin'in Afrika ile ilişkileri, 1953 tarihli barış içinde bir arada yaşama "Beş İlke"sine ve Başbakan Zhou'nun 1964'teki Afrika ziyareti sırasında ortaya koyduğu dış yardımla ilgili "Sekiz İlke"ye dayanıyordu.

Beş İlke, toprak bütünlüğü ve egemenliğin karşılıklı olarak saygı görmesini; iç işlerine karışmama ilkesini; eşitlik, karşılıklı yarar ve barış içinde bir arada yaşama ilkelerini öngörüyordu.

"Sekiz İlke" ise, eşitlik ve karşılıklı yarar ilkesine göre yabancı ülkelere yardım yapılmasını; yararlanıcı ülkelerin egemenliğine saygı gösterilmesini, hiçbir bağ veya sabit ayrıcalık olmamasını; düşük faizli veya sıfır faizli kredilerin sağlanmasını; yararlanıcıların kendi özerk ve bağımsız ekonomik kalkınmalarını başlatmalarına yönelik yardımı; küçük yatırımlar yoluyla hızlı sonuçların elde edilmesini; yüksek kaliteli Çin menşeli ekipman, mal ve malzemelerin sağlanmasını; teknik eğitim konusunda yardımın sunulmasını ve yararlanıcı ülkelerdeki uzmanlarla Çin'den gelen uzmanlara eşit muamele edilmesini öngörüyordu.

Dahası, bu ilk aşamada, sömürgecilik altında ezilmiş uluslar olarak ortak bir tarihe sahip olan ve gelişmekte olan ülkeler oldukları ölçüde ortak bir ekonomik ve sosyal "model" ("sosyalizm") paylaşan Çin ile Afrika ülkelerinin çıkarlarının benzerliğine dikkat çekildi. Pekin, bu şekilde hem Batı'dan hem de Moskova'dan kendini farklılaştırmayı amaçladı.

Ancak 1978'den sonra, ekonomik modernleşme dalgası sırasında Çin'in ilgisi, Afrika'daki yardım programlarından daha ticari ve kârlı bağlara kaydı. Pekin, Afrika'da "karşılıklı çıkar" ve "kazan-kazan işbirliği" yönünde ilerleyen bir politika geliştirmeyi tercih etti; bu politikada, altyapıların inşası karşılığında Çin'e Afrika'nın doğal kaynakları sağlanacaktı. Siyasi ilkelerin ve ideolojilerin dile getirilmesinden, ortak çıkarların

ve karşılıklı faydaların kullanılması yönünde bir geçiş yaşandı.

Yine de Çin – tüm emperyalizmlerin yaptığı gibi – işbirliği maskesinin ve Afrika ülkelerinin bu Asya deviyle kuracağı sıkı bağlardan elde etmeyi umdukları avantajların ardında yağmacı bir yüzünü de gizlemektedir. Çin, FoCAC zirvesinde bile yağmacı amaçlarını işbirliği ve kalkınma söylemlerinin arkasına sakladı: Xi Jinping, "Çin-Afrika ilişkilerinin amacı, halkların yaşam koşullarının iyileştirilmesidir" dedi.

Forumda Çin devlet başkanı, Çin ile Afrika ülkeleri arasındaki sekiz önemli işbirliği alanını sıraladı: sanayinin teşviki, altyapılar, ticaret olanakları, çevresel kalkınma, teknik bilgi alışverişi, sağlık yardımı, kişilerarası ilişkiler, barış ve güvenlik. Çin medyası, "Çin ile Afrika arasındaki işbirliğinin iki kardeş arasında olduğunu" duyurdu.

Çinliler, "Beş Hayır" ilkesine dayanan bir politika ile Batı'nın uygulamalarına karşı çıkıyor: İç işlerine müdahale yok, Afrika ülkelerine Pekin'in iradesinin dayatılması yok, Afrika ile yatırım ve finansman işbirliğinde bencil siyasi çıkar peşinde koşmak yok, Afrika'ya yapılan yardıma siyasi şartlar bağlamak yok, her ülkenin kendi ulusal koşullarına uygun kalması gereken kalkınma modelleri konusunda müdahale yok.

Batı açısından bakıldığında, Çin'in Afrika kıtasındaki artan etkisi, Batılı yandaş gazeteciler ve politikacılardan eleştiri ve tepki uyandırdı. Çürüyen demokrasi ve ifade özgürlüğü kültünün sergilendiği Batı'da (yani zeki insanların bundan çıkar sağladığı yerde), Çin'in Afrika'daki yayılmacılığına yönelik eleştiriler, "sağ"dan "sol"a kadar tüm siyasi yelpazede yer almaktadır. Pekin, "yeni sömürgecilik" yapmakla, Afrikalıları borç tuzağına çekmekle ve yalnızca maden kaynaklarını sömürmekle ilgilenmekle suçlanmaktadır. Ahlaki bir üslup benimseyen diğerleri ise Çinlileri demokrasiye ve "insan haklarına" saygı göstermemekle suçluyor. Bir de Afrika kıtasına ilgi göstermedikleri için kendi hükümetlerini suçlayanlar var: Çin'in Afrika'daki yayılması onları sözde "hazırlıksız" yakalamış; Trump yönetimindeki ABD Afrika'yı "unutmuş", Avrupa ise kıtayı yalnızca göç sorununun kaynağı olarak görüyor.

Tüm bu söylemler ister Çin yanlısı ister Çin karşıtı olsun, Afrika kıtasında yaşanan mücadelenin gerçek doğasını gizlemekten ibarettir. Bu mücadelede, yeni gelen Çin, diğer emperyalizmlerin etki alanları içinde kendine yer açarken, aynı finansal silahları ve aynı alçakça ve aldatıcı ideolojik gerekçeleri kullanmaktadır. Bu gerçek bir savaştır ve tüm savaşlar gibi, ancak yarışmacılardan birinin askeri düzeyde zaferi ile, en azından geçici olarak, çözüme kavuşur.

Afrika'daki Çin

21. yüzyılın başından bu yana, Çin ile Afrika kıtası arasındaki ticari alışveriş her yıl yaklaşık %20 oranında artmıştır. Yaklaşık 170 milyar dolarlık ticaret hacmiyle Çin, 9 yıldır ABD ve Fransa'nın önünde Afrika'nın başlıca ticaret ortağı konumundadır. Buna paralel olarak Çin yatırımlarında da muazzam bir artış yaşanmıştır. Son zamanlarda taahhüt edilen 60 milyar dolar, aslında son 17 yılda hâlihazırda yatırılmış olan tutara eklenecek: 2000 ile 2017 yılları arasında Çin hükümeti, bankaları ve çeşitli fonlar Afrika'ya 143 milyar dolarlık yatırım yaptı.

Çin, yeni milenyumun ilk yıllarında Afrika kıtasına daha aktif bir şekilde ilgi duymaya başladı. Bu dönem, ekonomisindeki güçlü büyümenin giderek daha fazla miktarda hammaddeye ihtiyaç duyduğu bir dönemdi. Çinlilerin Afrika ülkeleriyle kurduğu ilk ilişkilerin açık hedefi, anavatanındaki fabrikalara petrol, bakır ve diğer mineraller, kısacası endüstriyel genişlemesini sürdürmek ve artırmak için gerekli her şeyi tedarik etmekti.

Son birkaç yılda dünyanın fabrikası haline gelen Çin, imalat sektörünün ürünleri için sürekli yeni pazarların sağlanması gerekliliğini fark etmekle kalmamış, aynı zamanda fazla sermayesi için yatırım fırsatları da aramaya başlamıştır.

Sermayenin ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla Çinli yöneticiler, Çin'den Batı'ya uzanan çeşitli deniz ve kara ticaret yollarından oluşan, "Yeni İpek Yolu" olarak adlandırılan büyük Kuşak ve Yol Girişimi (BRI) projesini hayata geçirmeye çalışmaktadır. Projenin tam kapsamını ölçmek zordur, zira Avrupa'ya ulaşmadan önce tüm Asya'yı kateden sayısız altyapı çalışmasından oluşmaktadır. Ancak Afrika da bu projenin bir parçasıdır. Projenin Afrika boyutu, projeye ilgi duyan diğer bölgelerden çok daha fazla, Çin ile çeşitli Afrika ülkeleri arasındaki karmaşık ve katmanlı bir anlaşma sisteminden oluşmaktadır. Her halükârda odak noktası altyapılardır: Pekin, Afrika genelinde inşaat ve tersane projeleri başlatarak Afrika kıtasını büyük Yeni İpek Yolu projesine entegre etmektedir.

Çin'in Afrika'da hâlihazırda tamamladığı altyapı projelerinin en önemlileri şüphesiz demiryolu ağlarıyla ilgilidir. Son on yılda Çin, 5.700 kilometreden fazla demiryolu hattının inşasına katkıda bulunmuştur. Doğu Afrika'da hâlihazırda mevcut olan Çin altyapısı, limanları iç kesimlere bağlayan daha geniş bir şube ağının parçası olarak değerlendirilebilir. Bölge içinde Çinliler, yapılan devasa yatırımların ne kadar büyük olduğunu iyi bir şekilde ortaya koyan iki önemli demiryolu bağlantısını hayata geçirmiştir. 800 kilometre uzunluğundaki yeni Cibuti-Addis Ababa demiryolu, Afrika'daki en uzun elektrikli demiryolu hattıdır ve yük trenleri bu mesafeyi 10 saatten daha kısa sürede kat edebilmektedir; oysa daha önce kamyonlarla taşınan yüklerin ulaşması üç gün sürebiliyordu. Hattın maliyeti 3,4 milyar dolar olup, bu hat, 2020 sonuna kadar Etiyopya'da 5.000 kilometre demiryolu hattı inşa etmeyi hedefleyen projenin ilk aşamasını oluşturmaktadır. Öte yandan Mombasa-Nairobi demiryolu, Kenya'nın başkenti ile kıyı şeridi arasındaki 450 kilometrelik mesafeyi sadece dört buçuk saatte kat eden bir yüksek hızlı tren hattıdır. 3,2 milyar dolarlık bu proje, 50 bin kişiye istihdam sağladı ve ülkenin milli GSMH'sinde %2'lik bir artışa katkıda bulundu. Bu demiryolu hattının geliştirilmesi, Ruanda ve Uganda gibi denize kıyısı olmayan ülkeleri Hint Okyanusu'ndaki limanlara bağlamanın da temelini oluşturmaktadır.

Afrika'da Çin yatırımlarının yöneldiği bir diğer temel sektör, Cibuti, Mısır'daki Port Said ve Nijerya'daki Lagos gibi limanların modernizasyonudur. Tanzanya'da ise Çin kredileri sayesinde Bagamoyo limanı inşa edilmektedir; bu liman, mega gemileri kabul etme kapasitesi sayesinde kıtanın en önemli duraklarından biri haline gelebilir. Liman tesislerine yapılan yatırımın önemi, Afrika'nın ithalat ve ihracatının yaklaşık %90'ının deniz yoluyla gerçekleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Analistlere göre Çin, bu şekilde kendi finansmanıyla inşa edilen düzinelerce liman aracılığıyla Afrika kıtasını bir nevi kuşatma altına almak istemektedir.

Demiryolları ve limanlara yapılan yatırımların yanı sıra, Çin sermayesi bugüne kadar 4.300 kilometreden fazla otoyol, 14 havaalanı, 34 elektrik santrali ve yaklaşık 1.000 küçük hidroelektrik santralinin tamamlanmasını finanse etmiştir. Genel olarak Çin sermayesi başlıca üç sektörde kullanılmıştır: ulaştırma (38 milyar), enerji (30 milyar) ve madencilik faaliyetleri (19 milyar).

Çin, Afrika'nın karşılayabileceği hammaddeye karşı giderek artan bir iştah sergilemektedir; Afrika, yağmalanmaya hazır, kaynaklar açısından zengin bir kıtadır. Hammaddeye, özellikle de petrole erişimin sağlanması, Pekin'in başlıca önceliklerinden biridir. Ancak Afrika hammaddelerinin çıkarılması, işlenmesi ve nakliyesi çoğu durumda ancak yeni altyapıların inşası yoluyla mümkün olmaktadır ve Çin'in Afrika'dan yaptığı ithalatın %75'i hammaddelerle ilgilidir. Çin ile yapılan kredilerin geri ödemesi de aslında sıklıkla hammadde temini yoluyla gerçekleştirilmektedir. Örneğin, son 14 yıl içinde Angola, Çin'e karşı 19 milyar doların üzerinde borçlanmıştır ve bu borcun büyük bir kısmı petrol ile geri ödenmektedir.

Son olarak, Çin'in kendi endüstriyel üretiminin büyük bir kısmını başka ülkelere kaydırdığına dikkat çekilmelidir. Bazı araştırmalara göre, şu anda Çin'de faaliyet gösteren 10.000'den fazla şirket bulunmaktadır ve bunların %90'ı özel sektöre aittir; Afrika Kalkınma Bankası'na göre ise Afrika'daki Çinli sayısı yaklaşık 1.300.000'dir. Çinlilerin endüstriyel üretim için belirlediği başlıca ülkelerden biri Etiyopya'dır. Bu ülkedeki, giyim üretimi için düzinelerce sanayi kuruluşunu çeken Hawassa Sanayi Parkı, Çin yatırımlarıyla hayata geçirilmiştir. Benzer parkların inşası şu anda Kenya ve Mısır'da da devam etmektedir.

Bu stratejinin altında yatan bir dizi faktör bulunmaktadır. Her şeyden önce, sanayi üretimini Afrika'ya kaydırmak, hammadde nakliye maliyetlerinin düşürülebileceği anlamına gelmektedir; nitekim bu hammaddeler yerinde mevcut olduğundan, Çin tarafından inşa edilen altyapılar sayesinde Afrika'daki üretim merkezlerine nakliye maliyeti son derece düşüktür ve bu da şirketlerin kâr marjlarını artırmaktadır. Buna ek olarak, üretimini Afrika'da yürüten Çinli firmaların, ürünlerini satabilecekleri geniş ve büyümekte olan bir iç pazara sahip oldukları da belirtilebilir.

Ancak üretim yerinin değiştirilmesi eğiliminin altında yatan belirleyici faktör, Çin'deki artan ücretlerdir. Çin kapitalizminin, son derece düşük bir ücret karşılığında emeklerini sunmaya hazır, bitmek bilmeyen bir yoksul işçi kaynağına sahip olduğu zamanlar çoktan geride kaldı. Son on yılda Çinli işçiler yıllık yaklaşık %12'lik ücret artışları elde ettiler. Öte yandan, Çin'de tek çocuk politikasının ardından nüfus azalma eğilimindeyken, Afrika'daki hızlı nüfus artışı, bol miktarda genç işgücünün mevcut olduğu anlamına geliyor. Hesaplamalara göre, Afrika'da Çin'deki ücretlerin %45'i

kadar bir ücretin sunulması kabul edilebilir görülecektir. Dolayısıyla Afrika kıtası, sermayenin emrine amade milyonlarca genç işgücüyle dolup taşan, sömürülecek bol bir işgücü rezervine dönüşüyor.

Bu açıdan bakıldığında, Çin'in Afrika'daki yatırımları, Çin sermayesi tarafından finanse edilen inşaatlarda ve fabrikalarda çalıştırılan Afrika işçi sınıfını daha sağlam bir sınıfa dönüştürmeye katkıda bulunuyor. Ancak bunun ötesinde, Çin kapitalizminin Afrika'daki genişlemesi, Afrika proleterlerine olumlu hiçbir şey sunmuyor; zira bu genişleme, kaçınılmaz olarak daha da yıkıcı savaşlara ve krizlere yol açacak acı bir emperyalist çatışmanın uluslararası bağlamı içinde gerçekleşiyor.

Toprak Gaspı

Çin ve diğer emperyalist güçler, Afrika'da sözde "toprak gaspı" konusunda da rekabet halindedir; yani devletlerin ve büyük şirketlerin yabancı ülkelerde, çoğunlukla da yoksul ülkelerdeki geniş toprak parçalarını kademeli olarak ele geçirmeleri söz konusudur. Batı'daki, kendi burjuvazilerinin sadık hizmetkarları olan yalakalar, Çin'in Afrika'daki arazi edinimini histerik bir üslupla tasvir etmeye alışkındır; genellikle yoksul köylülerin topraklarından kovulduğuna dair ikiyüzlü bir retoriğe başvururlar. Bu nedenle iki önemli hususa dikkat çekeceğiz. Öncelikle: Veriler kesin olmasa da Focsiv'in "I padroni della Terra" (Toprağın Efendileri) başlıklı raporuna göre, çeşitli devletler ve çokuluslu şirketler tarafından halihazırda ele geçirilmiş 88 milyon hektarlık verimli arazinin başlıca "Toprağın Efendileri", 2000 yılından bu yana 10 milyon hektar arazi edinen ve 3 milyon hektarlık arazisiyle Çin'in çok gerisinde kalan ABD'dir. İkincisi: Çin'in yurtdışında edindiği arazilerin yarısı Afrika'da değil, Myanmar, Laos ve Kamboçya gibi Güneydoğu Asya ülkelerindedir.

2007-2008 yıllarındaki olaylar, yani ekonomik/finansal krizin patlak vermesi ve bunun sonucunda ortaya çıkan gıda krizi, Afrika'nın başlıca kurbanı olduğu bu "arazi gaspı"nın temelinde yatan nedenlerdir. 2007 yılının başlarında gıda ürünlerinin fiyatlarında baş döndürücü bir artış yaşandı; bu artış, ertesi yılın ilkbaharında zirveye ulaştı ve pirinç ile buğday fiyatları sonunda %150 oranında yükseldi. Bunun üzerine tarıma sermaye yatırımı ilgisi artmış ve bu da yurtdışında arazi alımlarında hızlı bir artışa yol açmıştır: 2008'de 4 milyon hektarlık bir alan satın alınmışken, 2009'da bu rakam 59 milyona yükselmiştir.

Gıda fiyatlarındaki bu artışın etkilerinden en çok zarar görenler, her şeyden önce en yoksul ülkelerdeki halklar oldu; bu ülkelerde artan açlık, Mısır örneğinde olduğu gibi, büyük sosyal kargaşalara ve ayaklanmalara yol açtı. Böylece gıda krizi, karnı doyurulmuş egemen sınıflar için bir tehdit haline geldi ve kendi ulusal sınırları içinde sınırlı kaynaklara sahip olup yurt dışından tedarik edilmeye bağımlı olan devletlerin kırılganlığını ortaya koydu.

Gıda, Çin Halk Cumhuriyeti tarihinde her zaman kritik bir faktör olmuştur. "Büyük Atılım"ın başarısızlığı milyonlarca kişinin ölümüne yol açmış; hatta 1980'lere kadar gıda karne sistemi devam etmiş ve et yalnızca özel günlerde yenmiştir.

Dünya nüfusunun yaklaşık %20'sini barındıran Çin, kullanılabilir ekilebilir arazinin yalnızca %8-9'una sahiptir. Ayrıca resmi istatistiklere göre, toprak erozyonu ve kirlilik nedeniyle topraklarının yaklaşık %40'ı giderek verimsiz hale gelmektedir. Hızla ilerleyen sanayi büyümesi, ekilebilir arazilerin büyük bir kısmına ciddi zarar vermiş ve yeraltı suyu, nehirler ve göllerin kirlenmesi nedeniyle su kaynaklarını tehlikeye atmıştır.

Durum ancak 1980'lerdeki reformların ardından değişmiştir. 1978'den itibaren tarımsal üretimde yıllık yaklaşık %4,8'lik kayda değer bir artış kaydedilmiştir. Kişi başına günlük toplam kalori alımı, 1980'deki 2.163 kcal'den 2014'te 3.102 kcal'ye önemli ölçüde yükselmiştir. Kırsal kesimde beslenme, hâlâ esas olarak sebze ve tahıl ürünlerinin (güneyde pirinç, kuzeyde tahıl) tüketimi ve kendi üretimi üzerine dayalıyken, kırsal kesime kıyasla kişi başına geliri yaklaşık üç kat daha yüksek olan kentsel nüfusun beslenme düzeni ise önemli miktarda hayvansal protein tüketimi ile karakterize edilmektedir. Hayvansal ürün tüketimindeki artış muazzam olmuştur; 1985 ile 2005 yılları arasında et tüketimi dört katına çıkmış ve o zamandan beri artmaya devam etmiştir.

Dahası, üretim kapasitesi ile nüfusu besleme ihtiyacı arasındaki uçurum, bol sermaye mevcudiyetiyle birleşince, Çin'i 2010 yılından itibaren yurtdışında arazi kiralamaya veya satın almaya itmiştir. Başlangıçta bu komşu ülkelerde gerçekleşmiş, ancak kısa sürede dikkatler, mükemmel kalitede ve düşük fiyatlı arazilere sahip olan ve Çin'e karşı olumlu tutum sergileyen siyasi rejimlerin bulunduğu Afrika'ya yönelmiştir. Böylece şu anda Afrika topraklarında pirinç ve diğer gıda ürünleri yetiştirilmektedir.

En temel ihtiyaçları bile karşılayamayan bir üretim biçimi bağlamında, bu çabaların pek bir işe yaramayacağı açıktır.

Cibuti'deki Üs

Çin sermayesinin Afrika'ya ihracı, askeri destek gerektirir. Açıkça görülüyor ki Çinliler, askeri genişlemelerini insani yardım retoriği altında gizlemek zorundadır; bu örnekte de iyi demokratlar olarak hâlâ barıştan söz ederken aynı anda ölüm ve yıkım getiren Batılıların iğrenç ikiyüzlülüklerini taklit etmektedirler.

Bu nedenle Çinliler de askerleri ve askeri araçlarıyla sözde "barış gücü" operasyonlarına katılıyorlar. Avrupa Dış İlişkiler Konseyi'nin verilerine göre, Çin'in Afrika kıtasındaki askeri varlığı, Birleşmiş Milletler'in yetkisi altında görev yapan yaklaşık 2.500 askerden oluşuyor. Bunların 1.051'i Güney Sudan'da, 666'sı Liberya'da, 402'si Mali'de, geri kalanı ise Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Orta Afrika Cumhuriyeti ve Sudan'da konuşlandırılmıştır. Bunlara, devlet ordusu tarafından doğrudan yönetilmeyen bir dizi askeri ve polislik operasyonunun yürütülmesi görevinin verildiği, özel şirketlerin çalışanları olan binlerce sözde "yüklenici" ve paralı asker de eklenebilir. Dolayısıyla bu sayılar çok büyük olmasa da, Çin'in kıtaya nüfuzunun artmasıyla birlikte büyümeye mahkûmdur. Son yıllarda Çin'in Afrika'daki etkisi, kıtadaki çıkarlarını korumak ve jeopolitik konumunu güçlendirmek için giderek daha fazla askeri güç kullanımını gerektirir hale gelmiştir. Çin ordusunun varlığı, Çin hükümeti ve şirketleri tarafından yapılan önemli yatırımları güvence altına almak ve altyapılarını ile üretim merkezlerini korumak için gereklidir.

Çin, 10.000 askere kadar barındırma kapasitesine sahip, yurtdışındaki ilk kalıcı askeri üssünü Cibuti'de açmasının ardından, yakında Afrika'ya başka askerler de konuşlandırabilecek.

2018 yılında açılan Cibuti üssü, stratejik açıdan çok önemli bir konumda yer almaktadır. Afrika Boynuzu'nda bulunan ve nüfusu 900.000'i biraz aşan küçük bir devlet olan Cibuti, Kızıldeniz ile Hint Okyanusu'ndaki Aden Körfezi arasında yer alan Bab el-Mandeb Boğazı'na bakmaktadır. Hormuz ve Molucca boğazları gibi, Süveyş Kanalı'na giden güzergâh üzerinde yer alan bu boğaz, Çin ekonomisi için hayati bir öneme sahiptir: Çin'e yönelik petrol akışı buradan geçer ve Çin'in ihracat ürünleri de bu yoldan Avrupa'ya ulaşır; bu da Çin'in "Kuşak ve Yol Girişimi" ile tam bir bağlantı sağlar.

Dolayısıyla yeni askeri üs, İpek Yolu'nun deniz kesimine güvenlik sağlarken, aynı zamanda Çin'in Etiyopya pazarına ve genel olarak Afrika Boynuzu'na yönelik nüfuzunu pekiştirmek ve genişletmek için iyi bir dayanak noktası oluşturmaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti'nin Çin dışındaki ilk askeri üssü olan Cibuti ile Pekin, Afrika'daki varlığını pekiştiriyor ve potansiyel olarak kıtadaki emperyalist silahlı güçlere katılacak yeni bir rakip ortaya çıkmış oluyor.

Çin, Namibya'daki Walvia Körfezi'nde planlanan üs gibi yurtdışındaki diğer üslerinin geliştirilmesinde de "Cibuti Modeli"ni uygulayacaktır.

Son olarak, Çin'in Afrika'da kazandığı artan ağırlığı gösteren ve onu Afrika ülkeleriyle bağlayan bir diğer faktör de silah ihracatıdır. Son birkaç yılda Çin, Afrika'daki silah satışlarında Amerika'yı geride bıraktı. SIPRI'nin son raporuna göre Çin, Rusya'dan sonra Afrika'nın ikinci büyük silah tedarikçisidir. 2013-2017 döneminde Afrika'ya yapılan toplam silah ithalatı, önceki beş yıla kıyasla %22 azalmış olsa da Çin'in sağladığı silahlar %55 artarak toplamın %17'sine ulaştı.

Çin emperyalizminin Afrika'da askeri, endüstriyel ve ekonomik düzeylerdeki bu genişlemesi, diğer emperyalistleri endişelendiriyor; bu ülkeler, her geçen gün stratejik önemi artan kıtadaki kendi askeri varlıklarını artırarak buna karşı koymaya çalışıyorlar.

Genellikle etnik ve dini gerilimler nedeniyle meydana geldiği şeklinde gösterilen, gerilla milisleri ile düzenli ordular arasında giderek daha sık yaşanan kanlı çatışmalar, aslında büyük küresel emperyalizmler arasındaki bu gizli mücadele tarafından kışkırtılmaktadır.

Fabrikalarda, tarlalarda ve madenlerde emek güçlerinin sömürülmesiyle değil, aynı zamanda sürdürülemez yaşam koşullarının yol açtığı savaşlar, kıtlıklar ve hastalıklar yoluyla da ezilen Afrikalı proleterler, emperyalizmin yaktığı savaş ateşlerini söndürmek istiyorlarsa, bir sınıf olarak temel birliğini ve gücünü yeniden keşfetmek zorunda kalacaklar; kendi savaşlarını ilan etmek zorunda kalacaklar; bu, Batı'da ya da Doğu'da olsun, burjuvaziye ve onun suç ortaklarına karşı, ama en önemlisi kendi ulusal burjuvazilerine ve kendi patronlarına karşı bir savaş olacaktır.

Mersin Varoşlarında Bebek Ölümü ve Türkiye'de Gecekondulaşmanın Kısa Tarihi

Bütün burjuva basının ve sosyal devlet yalanının ardında yani gazete sayfalarında pek gözükmeyen gizlenmiş bir karanlık işçi mahallelerinde kol gezer. Burjuva akademisyenleri bu yerleri "varoşlar" , "gecekondular" veya "gettolar" gibi farklı isimlerle anar. Biz bunlara girmeyeceğiz çünkü bizim işimiz bu yoksulluk ve sefaletin doğasıyla, tekil ayrıntılarla değil.

Mersin kapitalizmin geliştiği limanların, ucuz emek ve sanayinin üzerinden kurulmuş bir kenttir. Fakat kapitalizmin güzide kentlerinden biri olmasına rağmen (burada rağmen diye belirtme sebebimiz sermayenin refahla eş değer olduğu yanılsamasındaki diğer burjuva akımları hicvetmektir) kentte bu refahtan pek nasibini alamamış kesimlerin doluştuğu mahalleler vardır. Bugün işleyeceğimiz konu da tam olarak o mahallelerden birinde geçiyor. Konuya giriş yapmadan önce bir buçuk yaşındaki bir çocuğun canını alan ihmalin yaşandığı Mersin ilinin Akdeniz ilçesinden kısaca söz etmek istiyoruz.

Kapitalist toplumda sınıf ayrımı ne kadar gizlenmeye çalışılırsa çalışılsın kendisini her şekilde gösterir. Bu durumu, yoksul emekçi kesimlerin ve proletaryanın yaşadığı konutlarda görebiliriz. Yasalar önünde hepimiz eşit haklara sahipmişiz gibi görünebiliriz, ama yaşam koşullarına baktığımızda bunun ne kadar gerçek olduğu şüphelidir. Yoksul sınıflar plansız, çarpık şekilde yapılmış evlere, apartmanlara veyahut gecekondulara sürülmüştür. Düzen için bu insanlar, basit birer üretim gücü, ucuza çalışacak ve ölünce yerine yenisi getirilecek nesnelerdir. Burada nesnelerdir diyoruz çünkü insan, onu bir fabrikanın parçası olmaktan fazla öteye yerleştirmeyen bu sistemde, o fabrikalarda bozulan nesneler gibi kullanıp atılabilir hale gelmiş durumdadır.

İkinci belirtilmesi gereken ise, bu mahallelerin göç etmek zorunda kalan azınlık işçilerin kümelendiği yerler olmasıdır. Akdeniz ilçesindeki bu mahallelerde pek çok sorun mevcuttur. D400 karayolu bu mahallelerden geçmesine rağmen ışıklandırmadan yoksundur. Caddede güzergâh boyunca üstgeçide rastlanmaz, bu yüzden kazalar yaygındır. Bununla beraber bölgedeki çarpık sanayileşmeden dolayı oluşan hava ve toprak kirliliği gibi sorunları söylemeden de edemeyeceğiz. Sermaye kenti, kentte yaşayanın hak sahibi olduğu bir mekân değildir ama sermayenin kapitalizmin çarklarını yerleştirdiği beton, taş, asfalt ve mermer yığınlarıdır.

Birçok yoksul sınıf mahallesi gibi şehrin dış kısımlarındadır ve ulaşım olanakları sınırlıdır. Aynı zamanda yine birçok yoksul sınıf mahallesinin yaşadığı, suç oranının çok yüksek olması tehdidiyle karşı karşıyadır. Mahallelilerin canını okuyan tek sorun yetersiz altyapı ve yoksulluk değil aynı zamanda yüksek suç oranlarıdır. Çete çatışmalarının ve uyuşturucu satışının da bu mahallelerde yüksek gelirli sınıfların yaşadığı mahallelere göre daha fazla olduğunu ekleyelim.

Burjuva belediyeciliği her türlü kitle iletişim araçlarını kullanarak nasıl "halk" için iyi işler yaptığından söz ederken yoksul Akdeniz ilçesindeki yoksul mahalleleri göz ardı eder. Bu kadar "hizmete" karşın halen, bu mahallelerde yaşanan birçok ihmal ve kazadan dolayı hayatını kaybeden birçok yoksul emekçi kimseler var. Bu yazıda burjuvazinin Yamaç Ali gibi bir çocuğun canını almasından bahsedeceğiz ve Türkiye'deki gecekondulaşma sorunun tarihini ele alacağız.

Mersin'de balkon demirine temas eden bir kablodan elektrik akımına kapıldı Yamaç Ali Erdemci... Kendisi daha bir buçuk yaşındaydı. Olay 24 Haziran akşamı, Mersin'in Akdeniz ilçesinin Gündoğdu Mahallesi'nde meydana geldi. İddialara göre, birinci kat sakini olan Erdemci ailesinin çocuklarından Yamaç Ali, balkon demirlerine tutunduğunda bu demirlere temas eden elektrik kablosundan geçen akıma kapıldı. Aile durumu fark edip hızlıca müdahale etti. Ağır yaralanan Yamaç Ali, komşuların yardımıyla Mersin Şehir Hastanesine kaldırıldı. Yaklaşık 15 gün boyunca yoğum bakımda kaldı fakat bütün çabalara rağmen kurtarılamadı. Bu olaydan tam olarak 2 hafta sonra anneanne Yıldız Konut da elektrik akımına kapıldı. Kendisi hastaneye kaldırıldı ve tedavisi hala devam ediyor.

Burjuvazinin öve öve bitiremediği sosyal haklar ve sosyal belediyecilik, şehir merkezindeki yüksek fiyatlı konutların bulunduğu mahallelerin dışına çıkıldığı anda uçar gider. Henüz yetkililerin bu ihmalle ilgilenmemesi bir yana, bir buçuk yaşındaki bir çocuğun kaybına rağmen burjuva kurumları ve basının hala kentlerdeki yoksul mahallelerinin durumuna sessiz kalması manidardır. Burjuva basını Yamaç Ali'yi parlamenter laf dalaşlarının yarısı kadar bile gündemine sokmadı. Sanki Yamaç Ali'nin yaşadıkları tek seferlik bir ihmal, nadir yaşanan bir tesadüf gibi yok sayılıp

geçildi. Bu durum akla şu soruyu getiriyor, gerçekten Yamaç Ali'nin ve toplu olarak yoksul semtlerin yaşadıkları bir tesadüf mü, yoksa kapitalist gelişmenin bir ürünü mü? Bu soruya ikinci yanıtı vereceğiz. Kent yoksullarının bu halini anlayabilmek için kent içindeki bu sınıfsal tabakalaşmanın doğasına bakmamız gerekiyor. Yazımızın devamında Türkiye'de oluşan gecekondular ve kentlerdeki sınıfsal ayrımın tarihine göz atacağız.

Kentlerin bu tabakalaşmasını anlamak için kapitalizmin doğasını anlamalıyız. Karşımıza çıkan tabakalaşma durumu hakkında söylenebilecek ilk şey, konut sorunuyla olan yakından ilgisidir. Bu yüzden konut sorunuyla fazlasıyla iç içe olacağız ki kapitalist kentlerdeki bu ayrımın doğasını kavrayabilelim. Büyük usta Engels'in de dediği gibi "Bu konut kıtlığı, bugüne özgü bir şey değil; hatta daha önceki tüm ezilen sınıflardan farklı olarak modern proletaryaya özgü olan bir sıkıntı bile değil; aksine, tüm zamanların tüm ezilen sınıfları bu sıkıntıyı hayli eşit bir şekilde çekti." Sınıflı toplumun birçok evresi olmuştur, biz bugün kapitalist evresindeki konut kıtlığından bahsedeceğiz.

Konut kıtlığının oluşmasının Marksistçe bir şekilde açıklanışı şudur: "Modern büyük kentlerin genişlemesi, başta bunların merkezlerinde yer alanlar olmak üzere belirli bölgelerde toprağa yapay ve çoğu zaman olağanüstü derecede artan bir değer kazandırıyor; bunların üzerinde yükselen binalar, bu değeri yükseltmek yerine düşürüyor, çünkü artık değişmiş olan koşullara karşılık gelmiyorlar; söz konusu binalar yıkılıyor ve yerlerine başkaları dikiliyor. Bu, özellikle merkezi konumlardaki işçi konutlarının başına geliyor; konutlar tıka basa doldurulsalar bile, bunların kiraları, belirli bir üst sınırın üzerine ya hiçbir zaman çıkamıyor ya da ancak aşırı yavaş bir şekilde çıkabiliyor. Bunlar yıkılıyor ve yerlerine dükkânlar, depolar ve kamu binaları inşa ediliyor."

"Sonuç, işçilerin kentin merkezinden çevresine itilmesi, işçi konutlarının ve genel olarak küçük konutların sayıca azalması ve pahalılaşması ve çoğu zaman hiç bulunamaması; çünkü, bu koşullar altında, daha pahalı konutların çok daha iyi bir spekülasyon alanı sunduğu inşaat sektörü, işçi konutlarını ancak istisnai olarak inşa ediyor."

Engels, sermayenin yasalarını göstererek neden yoksul sınıfların konutlarının bu yetersiz yerlerde toplandığını bize kanıtlıyor. Sermaye toplumunun sınırları içerisinde bu soruna önerilebilecek herhangi bir geçerli çözüm yoktur. Yani reform imkânsızdır. Zira konut sorununu var eden sermayenin kendisidir. Aslında kapitalist ülkelerin tarihi konut sorunu konusunda başarısız reformların tarihidir aynı zamanda.

Türkiye'de işçilerin ve yoksul sınıfların – burada yoksul sınıflar diye belirtmemizin sebebi konut sorunu ve gettolaşmanın aynı zamanda küçük burjuva ve lümpen proleteryanın da sorunu olmasıdır – şehirlere göçüp baraka tarzı yapılar şeklinde yerleşkeler kurması burjuva iktidarının yerleştiği ve kapitalist gelişmenin hızlandığı 1930'lara tekabül eder. Bu mahalleler, yine ucuz iş gücünün bulunduğu kenar mahallelerdeki çoğu yapı gibi sağlığa elverişsizdi hatta daha güvencesiz yaşam alanları idi. Genç Türk burjuvazisi, kendisinin toplumun doğasını ne kadar az anlayacağını gösteren bir şekilde belli başlı "önlemler" almaya başladı. Bu göç dalgalarıyla birlikte ciddi bir kentlerde yerleşme sorunu oluşmaya başladı. İlk başta bu yasadışı olarak kullanılan arazilerdeki konutları yasaklamak ve yapıları yıkmak olmuştur. Soruna yönelik Ankara'da uygulanan sadece memurlara özel konut tahsisi dışında herhangi bir şey yapılmamıştır. Tabi ki tarihin ilerleyen dönemlerinde daha farklı önlem girişimleri olacaktır.

İkinci Dünya savaşının yaşandığı ekonomik durgunluk dönemine geldiğimizde devlet, dar gelirliler için kirayı sınırlayan yasalar çıkardı hatta ev sahiplerinin kiracıları çıkartmaları bile yasaklandı. Fakat Proudhon'un yaptığı hatalar gibi ekonominin yönlendirdiği yasalara hukuki gözle bakmanın sonuçları burada da yaşandı. Bu yasalar pratikte geçersiz kaldı. Maddi dünyanın kendi yasaları bulunduğunu ve bu yasaların hukuki reçetelerle "atlanamayacağını" küçük burjuva ve burjuva zihinleri anlamaktan acizdir. Bütün bu sözde önlemlere rağmen sınıf farkının çok bariz olduğu varoşlar ve gecekondu tipi evlerin yapılma hızı son sürat devam etmiştir. Yoksul sınıfların durumu değişmemiştir.

Savaş sonrası döneme geldiğimiz zaman Türkiye'deki korumacı politikaların terk edildiğini görüyoruz. Bununla beraber devletin değil burjuvazi girişimcilerinin kendisi ve dışarıdan gelen sermaye yardımlarıyla ilerleyen sermayenin kıra olan etkisinin şehirlere göçe olan etkisi işçi varoşlarının oluşması sürecinin daha da hızlanmasına sebep olmuştur. Tarımdaki makineleşme kırdaki ekonomik yapıyı etkilemiş ve büyük çaplı bir şekilde mülksüzleşme başlamıştır.

Burjuvazimiz sigorta primlerinden yararlanarak konut kredisi verilmesi için ihtiyarlık sigortası yasası çıkartmıştır. 1948 yılında çıkarılan 5228 sayılı yasa ile Türkiye Emlak Bankasına, konut sorunundan mustarip kişilere, konut maliyetinin %75'ine kadar varan miktarlarda %5 faizle kredi verme olanağı sağlamıştır. Fakat şunu belirtmek gerekir ki bu yasadan nasibini alan en çok orta gelir grubundaki bireyler olmuştur. Belirtmek gerekir ki bu gelir grubuna yönelik 20.000 kişilik mahalleler oluşturulabilmiştir fakat konut ihtiyacını karşılama konusunda hala çok yetersiz kalmıştır. Düşük faizle verilen kredilerin sermayenin doğasını değiştirmek ya da "kötü yanını törpülemek" gibi bir sonuç çıkaramayacağı da açıktır hatta faizin tamamen sıfırlanacağı bir ütopya hayal ettiğimizde bile işçilerin ürettiği artık değer üretimi değişmeyecek ve kapitalizm devam edecektir. Zira sermaye faizi "Ödünç verilen para-sermayenin faizi, karın sadece bir bölümüdür; ister sınai sermayeninki olsun isterse ticaret sermayesininki, kar, kapitalistler sınıfı tarafından işçi sınıfından karşılığı ödenmemiş emek biçiminde alınan artık değerin sadece bir bölümüdür"(Engels, Konut Sorunu). Yani faizin azalıp artması sermayenin sömürüsünün azalıp artması değil sömürülen artık değerin bölüşümünün nasıl yapıldığı anlamına gelir. Küçük burjuva Proudhoncular bunu anlamaktan acizdi. Burjuva devletinin yaptığı reformları ve yardımları bir lütuf olarak gören burjuva medyasının da bunu anlamaktan aciz olduğunu yüksek sesle söyleyebiliriz. Konumuza geri dönelim.

Fakat bu yasanın yaptığı teşvikler ne konut sorunu çözebilmiş ne de gecekondu mahallelerinin oluşmasını engelleyebilmiştir. Çünkü konut sorunu, yukarıda belirttiğimiz gibi kapitalist üretim ilişkileri devam ettiği sürece gündelik yaşantıya içkin olarak var olmaya devam edecekler. Türkiye'nin sanayileşme politikasının Anadolu'nun Doğu'sunda (yani Batı Ermenistan ve Kuzey Kürdistan) gelişirken kentsel konut sorunun besleyen bir göçü de tetikliyordu. 1950'lerde başlayan, makineleşen tarımın getirdiği mülksüzleştirme ve toprak mülkiyeti üzerine kurulu üretim ilişkilerini kapitalist sanayi ile buluşması kırsal nüfusun yoksullaştırıp göçe zorluyordu. Gecekondu mahalleleri, bu göç dalgalarının artışıyla katlanarak büyümeye devam ediyorlardı. Belediye idaresi tarafından tanınmayan, şehir altyapılarına entegre edilmeyen yerlerdi buralar. Politik idarenin ulaşmadığı bazen de kendi haline bıraktığı, kentin "tehlikeli" olarak damgalanmış ama aslında yaşam güvencesinin olmamasından kaynaklı, kapitalizmin çelik ve betondan yarattığı "cangıl"lardı.

1950'li yıllarda Türkiye sermayesi, bu konut sorunundan politik ve ekonomik bir rant yaratmak için kolları sıvamıştı. 1953 yılında çıkan 6188 sayılı Bina Yapımını Teşvik yasasıyla 1953 yılına kadar yaptırılmış bulunan gecekonduları meşrulaştırmıştır aynı o tarihten sonra gecekondu yapımı da yasaklanmıştır. Bu şekilde Menderes dönemi ile kartopu gibi büyüyen inşaat sanayiye beslenecek bir rant alanı kurmuş aynı zamanda partisi için bir oy rezervi de yaratmıştı.

Planlı dönemin başlamasıyla birlikte (kapitalist düzende rasyonel bir ekonomik planlama yapılamayacağının farkındayız "planlı dönem" ismini sadece belli tarihsel dönemi belirtmek için kullanıyoruz) Engels'in belirttiği gibi eskiden gecekondu denilen bazı yapılar şehirlerin büyümesiyle beraber bazı değerleri artmış, konutlara ilaveler yapılması ve kira kaynağına dönüştürülmesiyle birlikte değerinde artış olmaya başlamıştır.

Kentlerin büyümesinde göçlerin artışı çok büyük bir etkiye sahiptir. Türkiye'nin ekonomik politikası Doğu'da asimilasyon politikasını da besleyerek bölgedeki emekçi kitleleri da yerinden etmiştir. Bunun en bilindik örnekleri, Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) kapsamında inşa edilen barajların, yüzlerce köyün su altında bırakarak yok etmesi ve bölge halkını göçe zorlamasıdır. Bu sebeplerde köyden kente göç eden işçiler, iş imkânı fazla olan büyük şehirlere göç etmiş ve birçoğu da güvencesiz ve düşük ücretle işlere girip hayatlarını kazanmaya başladılar.

1980'ler sonrası döneme geldiğimizde de gecekondu bölgeleri idareni kontrolü dışında gelişmeye devam ediyordu. PKK ile Türk devleti arasındaki savaşın kızışmasıyla birlikte Kuzey Kürdistan'da benimsenen köy yakma politikaları sonucu büyük kentlere göç daha da hızlandı. Öte yandan gecekondu mahallelerinde ortaya çıkan arsa/arazi mafyaları, çürümüş haldeki konut yasalarını kullanarak, yoksul ailelerden ucuza inşa ettikleri gecekonduları, alıp yerine apartmanlar dikerek yok pahasına geri satarken, yerel idarelere rüşvet ağları ile yerleşiyor, burjuva partilerinin belediyeleri bu ağlar aracılığı ile kamu hizmetinde rant elde ederken, cebine ayrıyeten para da atıyordu. Buna paralel olarak, seçim propagandası olarak konut ev tapu söylemi ile halkı kendilerine çekmeye çalışıyorlardı. 1984 seçimlerinde bölge halkının oylarını çekebilmek için iktidar gecekonduları yasal olarak meşrulaştırmaya çalışmıştır. Bu durum arsa spekülasyonu ve kaçak yapılaşmayı hızlandırmıştır. 1980'de 1 milyon

150 bin olan gecekondu sayısı 1990'da 1 milyon 750 bine çıkmıştır.

Günümüze geldiğimizde bu sorun ortadan kaybolmamıştır. Gecekondular ve apartmanların iç içe geçtiği mahallelerde, kentsel dönüşüm kılıfı altında inşaat sermayesi karına kar katmaya devam ediyor. Bundan birkaç sene önce İstanbul'da Topağacı mahallesinde polis baskını ile boşaltılan evler, Hatay Depremi'nden etkilenen Malatya'da deprem sonrası inşaatlarda ortaya çıkan uygunsuz beton, varoşlarda çocukların para kazanmak için mafyalara (Daltonlar ve Redkit gibi örgütler tetikçi çocukları işe alıyor) katılması... Kentler bizlerin yaşam alanı değildir, ama kapitalizmin oyun alanıdır, kar uğruna istediği gibi bozar, yıkar, terk eder, sefalet ve yoksulluk dayatır.

Yazımızın tarihselleştirdiği gibi şehir varoşlarının oluşumu ve onların "terk edilmişliği" hiç de tesadüfi bir olgu değildir. Yoksul sınıflar ve proletarya zaten pek fazla sahip olmadığı gelirini gözeterek ucuz yapılara yönelmek zorundadır. Şehirlerin yapısına ve mahallelere giden hizmetlere bakıldığında bu sınıf ayrımını görmek daha da kolaylaşır. Bu yüzden Yamaç Ali'nin kaybıyla yaşanan trajedi tekil bir istisna değil ekonomi yasalarının zorunlu bir sonucudur. Zira kapitalizmi ilgilendiren şey karın artmasıdır, mağdur ettiği işçiler değil. Bu düzenin temelden değişimi yani üretim araçlarının işçiler tarafından ele geçirilip konutların dağıtılıp sağlıklı hale getirilmeye başlanması yaşanmadan bu sorun çözülemeyecektir. Yaşadığımız kentler üzerinde karar alabilmek için yaşam alanlarımızı kapitalizmin çarklarından kurtarmamız gerekmektedir. Yamaç Ali'nin kaybı sınıfımızın fertlerinin koşullarını göz önüne seren acı bir derstir. Sermayenin olmadığı komünist toplumda artık bu tür çocuk ölümleri yaşanmayacaktır. Üretim rasyonalize edilecek ve "herkese ihtiyacına göre" ilkesi belirlenecektir. Sermaye toplumunun yaşattıklarından uzak bir insan nesli yeşerecektir. Yeni bir dünya için proletaryanın sınıf sendikalarında ve partisinde örgütlenip iktidarı ele geçirmesi gerekmektedir. Sermayenin doğası her türlü reformu veya burjuva devletinin yaptığı bütün "yardımları" imkânsız bir hayale dönüştürür. Komünist Manifesto'da belirtildiği gibi:

"Proleterlerin, zincirlerinden başka kaybedecek şeyleri yok. Kazanacakları bir dünya var."

Eşcinsel ve Trans İşçileri Sendikal Mücadele Korur!

Türkiye'de devletin her zamanki gibi toplumun çok azının dayanışmasına mazhar olabilen eşcinselleri ve transları hedef tahtasının merkezine oturtması yine şaşırtmadı. Türk devleti Mayıs ayında bu on yılı Aile ve Nüfus On Yılı ilan etti ve tam da Orta Doğu ve Afrika'da savaş tamtamlarını çalıyorken asker ihtiyacını gidermek için üremeyi artırma çabalarına girişti. Ekonomik krizin belini büktüğü yoksulluktan ve açlıktan kırıldığı ülkede eşcinsellere karşı saldırılar aç yığınların oranını artırmanın tamamlayıcı projesi haline geldi. Aslında gözaltı ve tutuklamalarda tek niyet bu da değildi. Son zamanlarda okullarda gerçekleşen ve gittikçe artan Amerikan tarzı kültürün doğal bir sonucu olan şiddet olaylarının önünü alamayan, almak için pek de çabalamayan devlet, kolay hedef olarak gördüğü eşcinsel ve transları temsil ettiğini iddia eden sivil toplum kuruluşlarına saldırarak aslında çocuklarının canı, akıl ve beden sağlığı, eğitimi için endişelenen ebeveyinlerin tepkisini başka bir hedefe yöneltme taktiği uyguladı. 165 kişiyi gözaltına alıp bir kısmını tutuklayarak çocukları korumak için büyük çaba harcadıkları pozunu verdi. Şimdi geriye bilgisayar oyunlarına ve filmlere konulacak yasaklar kaldı: Böylece Türkiye'nin çocukları koruma altına alınmış ve kurtarılmış olacak. İşte oynanan oyun bu kadar çirkin ve bayağı.

Derneklerin AB tarafından fonlanması üzerinden eşcinselliğin batılılar tarafından ülkeyi yozlaştırmak için kullanılan bir silah olarak resmedilmesiyle saldırıları meşrulaştırmaya çalışmak devlet için iç siyasette her zaman işe yarayan bir argüman oldu. Tabi bu fonlardan kendi dernek ve kurumlarının da bolca yararlandığına değinmeden kullanılan söylemler bunlar. Kimlik siyasetinin Avrupa kamu diplomasisi için büyük önem taşıdığı su götürmez bir gerçek. Eşcinsellerin, transların, kadınların, göçmenlerin, azınlıkların sınıfsal örgütlerde, yani sendikalarda, sorunlarına gerçek çözümler bulmalarına engel olmak için kapitalizmin bazı kanatları tarafından düzenli olarak desteklenen oluşumlar, burjuva devletlere çok yönlü faydalar sağlıyor. Bir yandan askeri açıdan aynı saflarda yer alan Türkiye ve Avrupa Orta Doğu savaşının ölçeğini büyütürken, diğer yandan insan haklarına dair söylemler arenasında düşmancılık oynayıp söz düellosu yapıyor.

Eşcinselleri ve transları koruyacak tek güç işçi sınıfının örgütlenmesidir. Evet, işçi sınıfında da homofobi

ve transfobi oldukça yaygın fakat sınıf mücadelesi tarihi bize gösteriyor ki işçiler mücadeleye dâhil oldukça, sendikalarda örgütlenip omuz omuza verdikçe fikirsel açılma da yaşayabiliyorlar. Böyle bir değişim tabii ki kendiliğinden olmuyor. Sendikalarda çalışma grupları oluşturup heteroseksüel işçilerin eşcinsel ve trans sınıfdaşlarının kendine has sorunlarını anlamaları ve en doğru şekilde dayanışma sunmaları için uygun zemin yaratılmalı. Eşcinsellere ve translara yönelik şiddet eğilimi sınıfın yoldaşça dayanışmasıyla bertaraf edilebilir.

Derneklerde burjuva ideologların, hak savunusunu şova dönüştüren aktivistlerin eşcinsel ve trans işçilerin sınıf kazanımları için harcayacağı emeği soğurması yıllardır yaşanan hak kayıplarının giderek artmasını sağlamaktan başka işe yaramadı. İş yerlerinde ayrımcılık ve tacizler giderek arttı. Pek çok sektör eşcinsellere ve translara tamamen kapandı. Eşcinsel olduğu açığa çıkan pek çok işçi ücretlerine el konularak kapı önüne kondu. Gittikçe sertleşen nefret söylemi eşcinselleri ve transları sokakta daha da korkarak yürümeye itti. Bu kuruluşlar aldıkları binlerce dolarla ne yaptı: Partiler düzenledi, akademisyenlere kürsü sağladı, mahkeme önlerinde toplandı. Sonuç olarak eşcinseller ve translar gerçekten kalıcı bir hak elde edebildi mi? Hayır.

Sendikal örgütlenme sınıfı birleştiren temel ağdır. Gerçek bir sınıfsal örgütlenmede kimlikler silinir ve ortak hedef ön plana çıkar. Sınıf mücadelesi işçilerin dışarıdan içeriye ve içeriden dışarıya diyalektik dönüşümünün hikâyesidir: Ortak düşmana karşı savaşırken dostunu daha yakından tanıma ve onun derdini kendi derdi kılma, birbirinin yaralarını sarma süreci birlikte gerçekleşir.

Enternasyonal Komünist Partisi eşcinsellerin ve transların sorunlarını işçi sınıfının her kesiminin sorunlarını umursadığı gibi derinden umursamaktadır. Eşcinsel ve trans işçilerin ihtiyaç duyduğu düşünsel ve taktiksel desteği sağlamak EKP için oldukça önemlidir. Bu mesele itiraf etmeliyiz ki Marksist literatürde yeterince çalışılmamış bir konudur. EKP değişmez parti tezleriyle çelişmeden çalışmalarını sürdürmektedir ve eşcinsel ve trans işçileri bu çalışmalara dâhil olmaya çağırmaktadır. Kapitalizmi yıkıp hep birlikte bütün baskı ve zulümden kurtulmak için mücadele saflarında birleşelim!

Kızıl Tehlike, Küba ve Sahte Sosyalistler

Amerikan emperyalizmi bir müdahale sahnesinden diğerine geçerken, Küba, Amerikan propagandasında, sözde istikrarlı burjuva toplumunu tehdit eden baş kötü adam olarak geleneksel yerine bir kez daha geri döndü. ABD ve Çin arasında yaklaşan dünya kapitalizmi çatışmasına hazırlanırken, burjuvazi, Stalinist komünizm ve maceracı terörizm gibi tanıdık hayaletleri yeniden canlandırırken, devletini proletaryaya yönelik daha yoğun bir iç baskıya hazırlıyor. Bu arada, Demokrat Parti içindeki sosyal-demokrat akımın son dönemde güçlenmesi, muhalif burjuva kesime, Amerikan devletinin nesiller boyu proletaryaya karşı şiddeti tırmandırma kapasitesini körüklediği anti-komünist mitolojiyi yeniden canlandırmak için bir fırsat daha sunuyor; oysa sosyalist retorikle örtülü reformist siyasi programları, sözde yozlaştırdığı kapitalizmi istikrara kavuşturmaktan başka bir şey sunmuyor. Her iki parti de bu gösteriden çıkar sağlıyor. Biri tehdidi abartır; diğeri ise ihlal edilmiş demokrasi vicdanına başvurur. Her ikisi de devleti güçlendirirken, sokaklardaki sahte muhalefet ise yalnızca aynı burjuva düzenin daha insancıl bir yönetimine geri dönülmesini talep eder. Tüm bu komediye karşı, komünist tutum tam bir kayıtsızlık olarak kalır. Proletaryanın geri kazanacağı hiçbir demokratik hakkı yoktur; yalnızca bağımsız sınıf hareketinin yeniden inşası yoluyla sermayenin diktatörlüğünü yıkması gerekir.

Burjuvazi, SSCB'nin dağılmasından sonra "tarihin sonu"nu ilan etti. Marksistler için bu hiçbir zaman tarihsel bir dönüm noktası olmadı; yalnızca dünya kapitalizminin gelişimindeki bir başka bölümdü. Rus karşı-devrimi, sosyalist söylemlerin ardında devlet kapitalizmi rejimini çoktan tamamlamıştı; devlet biçiminin çöküşü, totaliter kapitalist ilişkilerin küresel egemenliğinde temel hiçbir şeyi değiştirmedi. Geleneksel ideolojik düşmanından mahrum kalan Amerikan emperyalizmi, "uluslararası terörizm"de yeni bir düşman keşfetti ve bu kavram etrafında yirmi yıl boyunca askeri müdahaleler, vatanseverlik seferberlikleri ve iç baskı düzenledi. Bugün, kapitalist birikimin çelişkileri keskinleşirken ve emperyalistler arası karşıtlıklar bir kez daha dünya ufkunu domine ederken, eski anti-komünist söylem yeniden devreye sokuluyor. Şimdi öne sürülen hayaletler devrimci komünizm değil, burjuva radikalizmi, sosyal demokrasi ve antifaşizmin zararsız

gölgeleridir; bunların hepsi, tam da gerçek komünizmin on yıllardır tarih sahnesinde yer almaması nedeniyle "komünist" olarak kınanmaktadır. Burjuvazi için, ufukta pusuda bekleyen proleter hareketin hayaletvari yeniden ortaya çıkışıyla yüzleşmektense, sermayenin bir kesimini komünizm adı altında yargılamak daha kolaydır.

Bu akımlar, sermayenin demokratik kanadının vazgeçilmez sokak uzantısını oluşturur. Aktivizm, katılım, seçim seferberliği ve "topluluk örgütlenmesi" için durmaksızın yaptıkları çağrılar, burjuva siyasetinin en eski yanılsamasını yeniden üretmekten ibarettir: kapitalizmin çelişkilerinin, mevcut düzenin daha demokratik bir şekilde yönetilmesi yoluyla çözülebileceği yanılsaması. Bunların pratik işlevi, proletaryayı "halk" gibi belirsiz bir kategoriye eritmek ve sınıf çatışmasını demokratik devletin sürekli yenilenmesine tabi kılmaktır. Kapitalist birikimin çelişkileri keskinleşip emperyalistler arası çatışmanın yeni bir döngüsü için hazırlıklar ilerledikçe, bu demokratik seferberlik, genişleyen bir baskı aygıtının vazgeçilmez tamamlayıcısı haline gelir. Burjuvazi hem dış savaşa hem de iç sınıf çatışmasının kaçınılmaz geri dönüşüne aynı anda hazırlanır. Bağımsız bir proleter hareketin geçici olarak yokluğunda, burjuvazi ikame çelişkiler, ahlaki paniker ve hayali düşmanlar uydurur; yarının sınıf mücadelesinin yeniden gizleneceği ideolojik biçimleri önceden prova eder.

Burjuva devleti, düşmanlarının ortaya çıkmasını hiçbir zaman pasif bir şekilde beklememiştir. Baskının bariz bir zorunluluk olarak göründüğü koşulları kendisi yaratır. Sözde "Teröre Karşı Savaş" yıllarında, yüzlerce FBI muhbiri ve gizli ajanı, sadece komploları ortaya çıkarmak için değil, bunları kışkırtarak var olmalarını sağlamak amacıyla camilere, toplum örgütlerine ve çevrimiçi forumlara sızdı. Yaygın olarak haber yapılan bir vakada, bir muhbir, gönüllü katılımcıları tespit etme umuduyla Kaliforniya'daki bir camiye girerek Tomahawk füzeleri ve diğer askeri sınıf silahlara erişim imkânı sundu. Portland'da federal ajanlar, on dokuz yaşındaki Mohamed Osman Mohamud'u aylarca kışkırttıktan sonra, ona şehrin Noel ağacı aydınlatma töreni için işlevsel olduğuna inandığı bir patlayıcı cihaz sağladı ve sözde komplonun tüm temel unsurları devletin kendisi tarafından sağlandıktan sonra onu tutukladı. Benzer onlarca tuzak operasyonu da aynı şemayı izledi: siyasi olarak izole edilmiş ya da savunmasız bireyler arasından seçilen hedefler, muhbirler tarafından önerilen planlar, yetkililer tarafından sağlanan silahlar ve ardından her zaman mevcut olan terörist tehdidin kanıtı olarak sunulan sansasyonel tutuklamalar. Bunlar istisnai suistimaller değil, kapitalist devletin polis yetkilerini genişletirken bu genişlemeye yönelik kamuoyu rızasını da beslediği sıradan mekanizmalardı. Belirlenen düşmanın değişmesi nedeniyle bu tür yöntemlerin ortadan kalktığını düşünmek, burjuva devletinin kalıcı bir işlevini geçici bir tarihsel olayla karıştırmak anlamına gelir.

Aynı operasyon şimdi farklı bir ideolojik bayrak altında yeniden ortaya çıkıyor. Burjuva Stratejik ve Uluslararası Çalışmalar Merkezi'ne göre, 2016 ile 2025 yılları arasında "sol aşırılıkçılık" otuz beş saldırıya ve on üç can kaybına yol açtı; 2025 yılı ise sol saldırıların sağ saldırılarını aştığı iddia edilen ilk yıl olarak belirlendi. Oysa raporun kendisi, aynı dönemde yüz elli iki sağcı saldırının yüz on iki kişinin ölümüne yol açtığını kaydetmekte; ayrıca cihatçı ve etnik milliyetçi şiddeti ayrı kategorilere ayırmaktadır. Bu hesaplama yöntemi, görünürdeki eşitsizliği yapay olarak daraltarak, inşa edilen siyasi anlatıya istatistiksel ağırlık kazandırmaktadır. Rakamların kendisi ikincil öneme sahiptir. Amaçları bilimsel araştırma değil, ideolojik hazırlıktır. Tıpkı dün her türlü toplumsal çelişkinin "terörizm" adlı evrensel kategorinin altına toplanması gibi, bugün de antifaşistler, sosyal demokratlar, anarşistler, çevre aktivistleri ve hayali komünist komplolardan oluşan eklektik bir karışım, devletin zorlayıcı aygıtının bir kez daha genişletilebileceği yeni bir iç düşman olarak bir araya getiriliyor. On yıllardır tarih sahnesinden kaybolmuş olan gerçek komünizm, burjuvazinin kendi toplumsal düzeni içindeki çatışmaları sürdürürken, yarın bağımsız proleter hareketin yeniden ortaya çıkmasına karşı yöneltilecek araçları hazırladığı bir boş isim olarak anılmaktadır.

Charlie Kirk'ün öldürülmesi, Trump'a yönelik suikast girişimi –her ikisi de pek çok soruyu cevapsız bırakıtı– ve Luigi Mangione'nin bireyci siyasi gösterinin en son metası haline gelmesi, "aşırı sol terörizm" hayaline karşı yenilenmiş bir burjuva saldırısı için bahane olarak kullanılıyor. Bu bağlamda, 16 Temmuz'da ABD Dışişleri Bakanlığı, "sol terörizmle" mücadele etmek üzere altmıştan fazla ülkenin katıldığı bir konferans düzenledi; oysa soldan gelen siyasi şiddet, sağdan gelen şiddetten önemli ölçüde daha azdır, herhangi bir proleter ya da sahte-komünist eğilimden gelen şiddet ise hiç söz konusu bile değildir. Konferansın açılışında, çoktan ortadan kalkmış Kızıl Tugaylar, Baader-Meinhof, Weather Underground, Tupamaros ve Aydınlık Yol gibi örgütler gündeme getirildi; böylece

dünya burjuvazisinin zihninde "komünizm"in yarattığı terör ya da Batı medeniyetini ve medeniyeti genel olarak baltalamaya yönelik bir komplo algısı uyandırılmaya çalışıldı. Bu, sahte komünist bir rakip olan emperyalizme karşı ve her şeyden önce gerçek bir komünist partiye katılmasını engellemek istediği yerli işçi sınıfına karşı savaşın daha geniş kapsamlı hazırlıklarında burjuvazi için iyi işliyor.

Amerikan Devleti, dört Avrupalı anarşist ve antifaşist grubu küresel terör örgütü olarak tanımlamıştır: Almanya'daki Antifa Ost, İtalya'daki Gayri Resmi Anarşist Federasyonu ve Yunanistan'daki Silahlı Proleter Adalet ile Devrimci Öz Savunma. Dışişleri Bakanlığı, bu grupların finansmanını ve faaliyetlerini bozmak amacıyla onlara ilişkin bilgilere on milyon dolara kadar ödül teklif etmiştir. Bu durum, rejimin "Antifa"yı yurt içinde bir terörist grup olarak tanımlama emriyle ve bir önceki yıl imzalanan, "anti-Amerikancılık, anti-kapitalizm ve anti-Hıristiyanlık ile ABD Hükümeti'nin devrilmesini destekleme" özellikleriyle tanımladığı yurt içi terörist gruplarla mücadele etmek üzere federal bir görev gücü kuran NSPM-7'nin imzalanmasıyla örtüşmektedir.

Dün yönetim sokak anarşistleri ve antifaşistlerle mücadeleye odaklanmışken, bugün odak noktası Sosyal Demokratlarla seçim savaşına ve "komünist avcılığına" kaymış durumda; Çin ile savaşa hazırlık devam ederken, Küba'ya yönelik olası bir hamle öncesinde cephe hatları çiziliyor. İkinci Kızıl Tehlike dönemindeki McCarthyci "Tanrısız Komünizm" çılgınlığını yansıtan sermaye rejimi, sivil ve dini özgürlükleri koruma bahanesiyle anti-komünist söylemini artırdı; Teksas Vali Yardımcısı Dan Patrick kamera karşısında şöyle açıkladı: "Komünistlerin dünya çapında ne yaptığını biliyoruz. Tanrı'yı ortadan kaldırırlar. Kiliseleri kapatırlar. İnananları cezalandırırlar." ABD Dışişleri Bakanlığı'nın Küba'nın "komünizmi" üzerine yayınladığı bir belgede, DSA, BLM, Amalgamated Labor Union ve Code Pink, Küba rejiminin sözde komünist devriminin "ihracat ürünleri" olarak gösterilmekte ve bu örgütlerin Amerikan kapitalizmini içeriden baltaladığı iddia edilmektedir. Küba Halklarla Dostluk Enstitüsü (ICAP) yaptırımlara tabi tutuldu ve enstitüyle bağlantılı üç Küba vatandaşı, "uluslararası komünist yıkım ağıyla bağlantılı olmak" suçlamasıyla sınır dışı edilmeyi beklerken federal gözaltında tutuluyor. Bu durum, ABD hükümetinin Karayipler ve Orta Amerika'da Çin'in emperyalist etkisine karşı mücadele programlarına harcamalarını yüz milyonlarca dolar artırmasıyla çakışmaktadır; bu programlar, esas olarak su altı telekomünikasyon kabloları ve Panama Kanalı boyunca yer alan ticaret limanlarının mülkiyeti ile ilgilidir. Ayrıca, Associated Press tarafından elde edilen bir Dışişleri Bakanlığı iç belgesinde, Çinli rakibine karşı Amerikan kapitalist emperyalizmini güvence altına almak amacıyla, dünya çapında Çin'in etkisini bozmak için yarım milyar dolardan fazla harcama yapılması önerilmektedir.

"Kızıl Tehlike"nin Bir Tarihi Var

Amerikan anti-komünizmi ne Soğuk Savaş'tan ne de herhangi bir seçim döneminden doğan bir yöntemdir. Bu, her şeyden önce, Amerikan sermayesinin kendi işçi sınıfına yönelik iç politikasıdır; bu politika, Soğuk Savaş döneminde daha sonra hedef gösterilebilecek herhangi bir yabancı devletten on yıllarca önce ortaya çıkmıştır. Bu iç politika, Rus Devrimi ona saldırı hedefi olacak bir devlet sağladığı anda uluslararası bir strateji haline geldi: Amerikan birlikleri Arkhangelsk ve Vladivostok'a çıktı ve Amerikan sermayesi Beyaz karşı-devrimi finanse etti. Aynı mantık daha sonra sömürgecilikten kurtulmuş dünyayı da yönetti; Washington, her yeni bağımsız devleti kendi mali yörüngesine çekmek ve bu devletler içindeki herhangi bir proleter devrimi önlemek için mücadele etti; bu amaç doğrultusunda, gerekli gördüğü durumlarda küresel Stalinizm güçleriyle işbirliği yaptı; ikisi de gezegeni rakip emperyalist bloklara böldü. Bu stratejinin Küba, Vietnam veya Venezuela'ya yöneltilmesi, bu devletlerin Washington'un korktuğunu iddia ettiği işçi iktidarını somutlaştırdığı anlamına gelmez; sadece her birinin kendi proletaryasını yöneten bir ulusal sermaye olduğu ve Washington'un bu ülkelerdeki proletaryadan sömürülen artı değerin daha büyük bir payını ele geçirmelerini istediği anlamına gelir. Bu, Washington'un kendi ülkesinde her zaman uyguladığı disiplinle aynıdır.

Lenin'den çok önce, herhangi bir Kübalı'nın Marx'ı duymadan çok önce, Amerikan burjuvazisi kendi topraklarında işçi sınıfına karşı sınıf savaşının fiziksel aygıtını çoktan kurmuştu. 1877'deki Büyük Demiryolu Grevi bir düzine eyalete yayıldıktan ve federal birlikler ile eyalet milisleri tarafından bastırılmak zorunda kaldıktan sonra, ülkenin dört bir yanındaki şehirler, işçi hareketini bastırmak üzere Ulusal Muhafız birimlerini barındırmak için şehir merkezlerinde kale benzeri cephanelikler inşa etti. Aynı on yıl içinde patlak veren Büyük Demiryolu Grevi ve Paris Komünü, burjuvazinin daha sonra Bolşevizm adıyla ilişkilendireceği pa-

niği çoktan önceden haber vermişti; ancak cephanelikler bir hayalet karşısında inşa edilmemişti. Bunlar, burjuvazinin Amerikalı işçilerin gerçek bir ayaklanmasına doğrudan yanıt olarak kurduğu altyapıydı ve anti-komünizm ideolojisi bu altyapıya ancak sonradan uyduruldu.

Bu model, ilk emperyalist savaşın ardından, milliyetçi coşkuyu reddetmesi nedeniyle Dünya Sanayi İşçileri Birliği'nin (IWW) ezildiği dönemde Casusluk ve Kışkırtma Yasaları ile Palmer Baskınları'nda tekrarlandı ve 1947'de, ülke tarihinin en büyük grev dalgasına Taft-Hartley Yasası ile yanıt verildiğinde, her sendika yöneticisini yasal tanınmayı kaybetme tehdidi altında komünizmi reddetmeye zorlayarak bir kez daha tekrarladı. Her durumda, baskı aygıtı, yanıt verdiğini iddia ettiği tehditten önce devreye girdi.

Bu olayların ardındaki korku hiçbir zaman sahte olmadı; Bolşevikler, herhangi bir şeyden sorumlu tutulabilecek hale gelmeden tam elli yıl önce, yerli basın "Komünistler" konusunda paniğe kapılmıştı. Ancak aynı sınıf, kendisine daha yakın olan bir şeyden de korkuyor: üretim içindeki kendi konumunun tarihsel istikrarsızlığı. Marx, Kapital'in üçüncü cildinin yirmi yedinci bölümünde, anonim şirketin kapitalizmin kendi içinde "sermayenin özel mülkiyet olarak ortadan kaldırılmasını" zaten gerçekleştirdiğini, sahibi sadece faiz talebinde bulunan birine dönüştürdüğünü, burjuvaziyi içten içe oyup boşaltan "kendiliğinden çözülen bir çelişki" olduğunu göstermiştir. Mevcut aşırı üretim krizinin üzerine eklenince, bu eski korku ve bu daha yeni tedirginlik, her yerde tehlike görmeye yönelik kronik bir hazırlık haline dönüşüyor; bir belediye başkanının kira kontrolü tasarısında olduğu kadar grev hattında, bir DSA seçim kampanyacısında olduğu kadar Antifa Ost'ta da. Ancak gerçek, somut ve acil "kızıl terör", demokratik ya da faşist olsun, burjuvazinin korkusudur: işçi sınıfının, sermayenin Çin ile daha geniş çaplı bir çatışmaya hazırlıklarına boyun eğmek yerine, her ülkede kendi sınıf çıkarlarını savunmak için örgütlenip ayaklanacağı ve komünizm devrimine kadar ilerleyeceği korkusu.

Küba: Partimizin Dünkü ve Bugünkü Tutumu

Bir rejimin sınıf niteliğini tapu kayıtlarına göre, yani "fabrikanın sahibi kim?" sorusuna bakarak ölçmek, her zaman kaba, ders kitabı tarzı "Marksizm"in ayırt edici özelliği olmuştur. Cevap "Devlet" olduğunda, zaferle şu sonuca varılır: sosyalizm! Doktrinimiz hiçbir zaman bu şekilde akıl yürütmemiştir. Marx, eleştirisini sermayenin bir toplumsal ilişki olması, canlı emeğin birikime tabi kılınması ve maaş çekini kimin imzaladığına bakılmaksızın ücret bağımlılığının devam etmesi üzerine kurmuştur.

2017 tarihli "Fidel Castro'nun Ölümü Üzerine" başlıklı makalemizde de belirttiğimiz gibi, Fidel Castro'nun 26 Temmuz Hareketi iktidara gelmeden çok önce, Küba'da kapitalizm on yıllardır yerleşmişti. 1898'de Küba'nın İspanya'dan resmi olarak bağımsızlığını kazanmasından bu yana giderek kendini dayatan ABD'nin ekonomik egemenliğine karşı doğan adanın sömürgecilik karşıtı hareketi, aynı dönemde Asya ve Afrika'nın büyük bölümlerini sarsan türden feodal ya da yarı-feodal yapılara karşı bir mücadele niteliği taşımamıştı. Bu mücadele, başından itibaren burjuva ufku içinde yer alan bir mücadeleydi; Küba kapitalizmini devirmek için değil, Küba işçi sınıfından sömürülen artı değerin payını yeniden dağıtmak için yürütülüyordu: adada on yıllarca süren kapitalist birikimin bir ürünü olan ve nesilden nesile ABD sermayesine boyun eğerek yetişen genç Küba burjuvazisi, 1950'lere gelindiğinde şeker, toprak ve yerli bir meslek ve ticaret sınıfı aracılığıyla kendi ağırlığını yeterince artırmış ve tam da bu tarih içinde ve bu birikim güçlerinde, kaderini güçlü komşusunkinden ayırma kararlılığını bulmuştu. Bu, daha büyük bir burjuvazinin altında bulunduğu ikincil konumdan rahatsızlık duyan bir burjuvaziydi; sınıf egemenliğini olduğu gibi ortadan kaldırmaya çalışan bir proletarya değildi ve bu hareketin ürettiği her aşama — en ilk manifestolarından gerilla savaşının kendisine kadar — bu kökeni yansıtmaktadır. Bu ulusal anti-sömürgeci hareketin liderliği, her ne kadar diktatör ve Amerikan ekonomik çıkarlarının koruyucusu Batista'nın çökmekte olan rejimine karşı en cesurca savaşan Küba proletaryası olsa da başından sonuna kadar kararlı bir şekilde burjuvazinin elinde kaldı. İşçi sınıfı, iki nedenden ötürü bu liderliğe karşı çıkamadı: onu kendi tarihsel görevlerine yönlendirebilecek bir Komünist Parti'nin yokluğu ve Stalinizm

ile reformizmin hegemonyası altında felç olmuş kapitalist metropollerin işçi sınıfının, burjuva egemenliğini yıkmak için mücadele eden sömürge ve bağımlı halklara hiçbir destek sunamadığı uluslararası bağlam.

Bununla birlikte, bu proletarya ve kısal kesimdeki alt proletarya, sayıca fazlaydı ve 1959 olaylarının merkezinde yer alıyordu. Akımımız, Mart 1961'de Roma'da düzenlenen bir toplantıda, yaklaşık iki milyonluk çalışan nüfusun bir buçuk milyonunun saf ücretli işçi olduğunu, bunların 800.000'inin tarım işçisi olduğunu; bunlardan 500.000'inin yalnızca şeker endüstrisine bağlı olduğunu, hasat döneminde yılda sadece dört ay çalıştığını ve "tiempo muerto" döneminde mevsimsel işsizliğin yüzde on beş ila yirmiye ulaştığını yazmıştı. Kastro'nun kırsal kesimdeki gerilla savaşının saflarını dolduran, işte bu son derece yoksul ve sürekli istikrarsız tarım işçileri kitlesiydi; ancak devrim, daha sonraki Castro-Guevara tarih yazımından büyük ölçüde silinmiş olan kentsel mücadeleden de beslendi: sabotaj, şiddet eylemleri ve her şeyden önce grev, yani proletaryanın en mükemmel silahı. Kendisine karşı çıkacak devrimci bir liderlikten yoksun olan Küba burjuvazisi, işçi sınıfının bu bağlılığını tamamen kendi ulusal kimlik pekiştirme projesi için kullandı.

Şeker, bu projenin ve miras aldığı ekonominin belkemiğiydi. 1957 itibarıyla Küba ihracatının dörtte üçünden fazlasını oluşturan şeker, on yıllarca süren Amerikan mülkiyeti tarafından kök salmış bir tek ürün tarımıydı; 1950'lerin ortalarında adadaki ekili arazilerin çoğu ve rafine etme kapasitesinin üçte ikisi ABD sermayesine aitti. Bu bağımlılık sarsıntılar olmadan geçmedi; 1920'lerde şeker fiyatları bir keresinde yüzde yetmiş beşin üzerinde çökmüştü ve bu durum günlük tüketim mallarının neredeyse tamamına yayılmıştı: Küba, kuzey komşusundan neredeyse her şeyi ithal ediyordu; ham şekeri ihraç edip, onu işlenmiş ürün olarak geri satın alıyordu. Batista'nın ikinci diktatörlüğü boyunca yarım milyar dolarlık bir açık verdi; bu açık, faizi tahsil eden alacaklıdan alınan kredilerle kapatıldı. Bazı şehirlerdeki göreceli refah, Latin Amerika'nın en yüksek seviyelerinde yer alan okuryazarlık oranı ve kişi başına gelir, şeker işçilerinin aşırı yoksulluğuyla yan yana duruyordu; buna ek olarak, Florida Boğazı'nın ötesindeki Amerikan turizmine hizmet etmek üzere gelişen kumar ve fuhuş ekonomisi de vardı.

Barışçıl demokratik değişim umutlarını yitirmiş olan orta ve alt burjuvazinin bazı kesimleri, Batista'nın şahsından çok bu egemenliğe karşı muhalefetlerini şiddete dönüştürdüler. 26 Temmuz 1953'te Moncada Kışlasına düzenlenen silahlı saldırı, kesin kopuşu işaret etse de bu olay bile Castro'nun hareketini Washington ile açık bir çatışmaya sokmamıştı. ABD yönetiminin bazı kesimleri, başlangıçta giderek istikrarsızlaşan Batista'ya karşı muhalefeti memnuniyetle karşıladı ve hatta onun silahlı mücadeleye yönelmesini desteklemeyi bile değerlendirdi. Bu mücadelede herhangi bir proleter devrimci içeriğin bulunmadığı, ancak Castro'nun ilk yakalanması ve yargılanmasından sonra okunan "Moncada Programı"nın kendisi tarafından da teyit edilmektedir: 1940 anayasasının yeniden yürürlüğe konması, devletin tazminat ödeyerek kamulaştırma yoluyla küçük çiftçilere toprak dağıtımı, büyük işletmelerdeki işçilere yüzde otuz kâr payı verilmesi, şeker kamışı yetiştiren çiftçilere gelirlerin yüzde elli beşinin verilmesi ve zimmete geçirilen devlet varlıklarına el konulması. Fidel, kendi savunmasında, bunların hiçbirinin mevcut anayasanın sınırlarını aşmadığını ısrarla vurguladı ve büyük toprak mülklerini yasaklayan ve devleti işsizlere iş sağlamak için elindeki tüm araçları kullanmaya mecbur kılan iki maddeye atıfta bulundu; aynı savunmada kendi programını, "kamu özgürlüklerinin ve siyasi demokrasinin sağlanması"nın yanı sıra "toprak sorunu, sanayileşme sorunu, konut sorunu, işsizlik sorunu, eğitim sorunu ve halkın sağlık sorunu" olmak üzere altı noktaya yönelik olarak özetledi. Bu altı noktadan hiçbiri, ücret ilişkisine, kâr odaklı işletmelere veya piyasa mübadele ilişkilerine doğrudan değinmiyordu; bunların her biri, o dönemin herhangi bir liberal anayasacının utanmadan imzalayabileceği türden, burjuva bir reform programının sıradan içeriğidir ve hareket, Washington'un düşmanlığı onu Moskova'ya itmeden yıllar önce, sosyalist bir temele değil, işte bu temele dayanarak meşruiyetini inşa etmişti.

1956 Aralık'ında Granma'nın karaya çıkmasının ardından üç buçuk yıllık bir gerilla savaşı yaşandı ve bu da iktidara giden yolu açtı. Program, Havana'ya giden yolda ya da 1 Ocak 1959'dan sonraki ilk günlerde değişmedi: Yeni rejimin ilk tedbirleri, Küba'nın zayıf sanayi sektörünün yüzde doksanını ve topraklarının yaklaşık yüzde yetmişini kamulaştırdı; 405 hektarın üzerindeki mülkleri hedef alan bu kamulaştırmalar, ezici bir çoğunlukla ABD şirketlerini ve vatandaşlarını vurdu. 1960 yılı boyunca Washington ile kopuşa ve bununla birlikte önümüzdeki yarım yüzyıl boyunca Küba'daki kapitalist birikimi engelleyecek olan Amerikan ekonomik ablukasına yol açan, önceden var olan herhangi bir toplumsal çatışma değil, işte bu olaydı. Havana'yı Sovyetler Birliği ve Varşova Paktı ile ittifaka

iten ve bununla birlikte, altta yatan üretim ilişkilerinde hiçbir şeyi değiştirmeyen bir "sosyalist" görünüşün benimsenmesine yol açan, karşıt sınıflar arasındaki bir çatışma değil, iki ulusal sermaye arasındaki bu düşmanlıktı. Küba'nın uluslararası iş bölümündeki yeri eskisi gibi kaldı: Sovyet bloğu, petrol karşılığında şekeri piyasa fiyatının üzerinde satın aldı ve 1978'e gelindiğinde, yani Castro'nun iktidara gelmesinden neredeyse otuz yıl sonra, şeker toplam ihracatın yüzde seksen yedisine tırmanmıştı; tarımsal çeşitlendirme, bu dış dayatma altında da Amerikalılar döneminde olduğu kadar tamamen başarısız olmuştu.

Sovyetler Birliği'nin Küba ve diğer anti-sömürgeci hareketlerle olan ilişkisi, sömürge egemenliğinin devrilmesinin, proleter devrimler yerine finans sermayesinin bir bloğu ya da diğeriyle ittifak halindeki ulusal kapitalist devletlerin ortaya çıkmasına yol açtığı daha geniş bir süreci yansıtıyordu. Küba'da Rus sübvansiyonları, ucuz petrol, imtiyazlı krediler, silahlar ve endüstriyel yatırımlar yeni devletin ayakta kalmasına yardımcı olurken, Havana, Latin Amerika ve Afrika'daki Sovyet yanlısı isyancı hareketlere militanların, askeri danışmanların ve istihbaratla bağlantılı kadroların eğitimi, koordinasyonu ve ihracı yoluyla Rusya'nın yurtdışındaki etkisini genişletmek için kilit bir aracı haline geldi. Genellikle Sovyet finansmanı, teçhizatı ve lojistiği ile maddi olarak desteklenen Küba askeri misyonları ve eğitim programları, Angola, Etiyopya ve Nikaragua gibi yerlerdeki müttefik hükümetlerin ve isyan hareketlerinin ayakta kalmasına yardımcı oldu; böylece Sovyetlerin jeopolitik erişimini genişletti ve daha geniş Sovyet bloğuna olan finansal ve stratejik bağımlılıkları pekiştirdi. Bu gelişmeler, ABD'nin de sömürge sonrası sonuçları aktif olarak şekillendirdiği daha geniş bir Soğuk Savaş bağlamında gerçekleşti; ABD, kendi çıkarlarına uygun olduğunda dekolonizasyonu desteklerken, Batı'nın stratejik veya ekonomik konumlarını tehdit eden hareketlere —genellikle rakip gruplar, darbeler, askeri yardım ve Batı pazarlarına entegrasyon yoluyla— karşı çıktı. Sonuç olarak, birçok sömürge sonrası devlet sadece iç sınıf dinamikleri yoluyla değil, aynı zamanda her biri kendi etkisini genişletmek için ortaya çıkan düzeni şekillendiren iki süper gücün birbiriyle rekabet eden dış baskıları altında da kuruldu. Bu durumlarda, sömürge burjuvazisi yerinden edildi, ancak işçi sınıfı üretimin kontrolünü ele geçirmedi; bunun yerine, yeni bir ulusal siyasi ve bürokratik tabaka ekonomiyi yönetti ve artı değerin dağıtımını kontrol etti. Hem Rus yardımı hem de Batı'nın müdahalesi, ticaret, kredi, enerji, askeri yardım veya finansal entegrasyon yoluyla, mekanizmaları farklı olsa da ulusal kalkınmayı dış güç bloklarına benzer şekilde bağlayan bağımlılık biçimleri yarattı. Böylece, siyasi bağımsızlık, altta yatan kapitalist üretim ilişkilerini dönüştürmeden genellikle devleti kimin kontrol ettiğini değiştirdi: yabancı sömürge egemenliğinin yerini ulusal devlet kontrolü alırken, ücretli emek, sermaye birikimi ve sınıf ayrımları hem Sovyet hem de Amerikan sistemlerinin yapısal etkisi altında devam etti.

On bir milyonluk bir ada olan Küba'nın ekonomisi — önceki on yıllarda şeker ağırlıklıyken, bugün turizm, nikel, biyoteknoloji, tıbbi hizmet ihracatı ve yurtdışından gelen para transferlerinin tedirgin edici bir karışımı halindedir— hâlâ enerji ve sert para birimi sıkıntısı çekmekte ve şartlarını belirleyemediği dünya pazarına her zamanki gibi bağımlı kalmaktadır. Devlet, Küba sermayesinin kolektif, ulusal yöneticisi haline geldi; yıllarca süren Rus sübvansiyonları, bağımlılığın özüne dokunmadan sadece kaynağını değiştirdi. 1990'ların başında SSCB'nin çöküşü bu desteği ortadan kaldırdı ve Amerikan ablukasının devam etmesiyle ada "özel dönem"e girdi: 1990 ile 1993 arasında GSYİH yüzde otuz altı oranında çöktü; yıllık et tüketimi kişi başına otuz dokuz kilodan yirmi bir kiloya, balık tüketimi ise on sekiz kilodan sekiz kiloya düştü; yakıt kıtlığı, Havana'yı yerel hayatta kalma için arazileri gıda mahsullerine ayırmaya zorlarken, şeker üretimini de felce uğrattı. Bu krizin sonucunda 1994 yılında, özel veya kooperatifler tarafından yetiştirilen ürünler için yasal pazarlar olan "mercados agropecuarios" kuruldu; dönüştürülebilir ve dönüştürülemez pesoların yanı sıra doların dolaşımına izin verildi; yabancı yatırım ve turizme kapılar açıldı ve yaklaşık yüz elli meslekte serbest meslek ruhsatı verildi; özel sektördeki işçi payı 1981'deki yüzde sekizden 2000 yılına kadar yüzde yirmi üçe yükseldi; bu rakamlar, krizin başlamasından bu yana kesintisiz bir şekilde patlama yaşayan karaborsa hakkında hiçbir şey söylemiyor. Ne bunlar ne de ardından gelen düşük maliyetli Venezüella petrolü, Küba ekonomisine gerçek bir iyileşme getirmedi. Grev yasağı başından sonuna kadar sürdü; Guevara, işçilerin toplu çalışmaya alışmaları halinde ekonomik taleplerini öne sürmek için grev yapamayacakları gerekçesiyle, 1961 gibi erken bir tarihte grevlerin yasallığını reddetmişti, 2008'de ise rejim, zaten yetersiz olan ve dönüştürülemez para birimiyle ödenen emekli maaşları için kadınların emeklilik yaşını 55'ten 60'a, erkeklerin ise 60'tan 65'e yükseltti; bu, dünyanın başka yerlerindeki herhangi bir burjuva hükümetin aynı anda uyguladıklarından ayırt edilemeyen, pek

çok anti-proleter önlemden biriydi. Kardeşler arasında gerçekleşen iktidar devri de hiçbir şeyi değiştirmedi; bu, rejimi bu kadar uzun süre ayakta tutan devlet makinesine yerleşmiş devasa çıkar ağını sarsmanın imkânsızlığından ibaretti; rejim şu anda tek parti yönetimi altında Vietnam tarzı bir piyasa liberalizmi modeline doğru sürükleniyor.

Havana'nın 2000 yılında Chávez ile yaptığı anlaşma — Kübalı doktorlar, öğretmenler ve diğer hizmetler karşılığında sübvanse edilmiş Venezüella ham petrolü— sonraki on yıl boyunca Küba'nın birikiminin başlıca dış desteği haline geldi. Bu anlaşma daha sonra, Chávez'in ABD liderliğindeki yarımküre entegrasyon sistemi dışında bölgesel bir ekonomik blok oluşturma girişimi olan "Amerika Halkları için Bolivarcı İttifak" (ALBA) bünyesine dahil edildi. ALBA, devletler arası tercihli ticarete dayanıyordu; Venezuela'nın petrol zenginliği, Washington'un hakimiyetinden koparak bağımsız bir bölgesel emperyalist güç oluşturmayı amaçlayan hükümetler arasındaki ticareti finanse ediyordu. Böylelikle Küba, bunları dünya piyasa fiyatlarından satın almak için gerekli olan ihracat gelirlerine veya krediye erişime sahip olmadan yakıt ve diğer temel ihtiyaç maddelerini ithal etmeye devam edebildi; Venezuela ise karşılığında Kübalı sağlık personeli ve diğer hizmetlerden yararlandı. Bu düzenleme, Küba devletinin kronik yabancı sermaye sıkıntısına rağmen ödeme gücünü korumasına ve ekonomisini ayakta tutmasına imkân tanıdı; ancak bu, adanın Venezüella petrolüne ve Venezüella devletinin bu ticareti sübvanse etme kapasitesine giderek daha fazla bağımlı hale gelmesiyle gerçekleşti. 2024 yılına gelindiğinde, Venezuela'nın kendi üretim ve rafineri sorunlarının ağırlaşmasıyla birlikte Küba'ya yapılan ham petrol ve yakıt sevkiyatları, bir önceki yılki 56.000 varilden günde yaklaşık 32.000 varile düşmüştü. Bunun üzerine Venezüella'nın sağladığı can simidinin çökmesi, altta yatan zayıflığı ortaya çıkardı. Küba, ithal yakıt, makine, gıda, teknoloji ve dövize bağımlı, sermaye açısından yoksul küçük bir ulusal ekonomi olmaya devam ediyor ve Venezüella sübvansiyonunun ortadan kalkması, Havana'yı başka bir dış kredi kaynağı ve üretim girdileri arayışına itti.

Çin ve Yeni Sanayileşme Hamlesi

Küba'nın büyük toprak mülklerini parçalamayı, 402 hektarlık bir arazi üst sınırı getirmeyi, toprağı küçük çiftçilere yeniden dağıtmayı ve daha geniş bir iç tarım ekonomisi yaratmayı amaçlayan 1959 tarihli orijinal Toprak Reformu Yasası'nı uygulamak yerine, Castrocu Küba, Sovyet emperyalizmine entegre oldukça bu modelden giderek uzaklaştı. İspanyol sömürge döneminden beri Küba'nın tarımı, dış pazar için başta şeker olmak üzere temel emtialar üreten büyük ihracat plantasyonları etrafında örgütlenmişti. Devrim, özel plantasyon sahipliğini ortadan kaldırdı ancak plantasyon ekonomisiyle kopuş yaşamadı. Bunun yerine Sovyet entegrasyonu, devlet yönetimi altında bu sistemi modernize etti: garantili pazarlar, sübvanse edilmiş fiyatlar, petrol, makine, gübre ve kredi, Küba'nın büyük ölçekli şeker üretimini sürdürmesini sağladı; 1980'lere gelindiğinde şeker, ihracat gelirlerinin hâlâ yaklaşık yüzde 80'ini oluşturuyordu. Sovyet petrolü, bu işletmelerin makineleştirilmesi ve konsolide edilmesi için gerekli enerjiyi sağladı; bu da Küba'nın, gerçek bir tarım devriminin ortaya çıkarabileceği bağımsız bir tarım sınıfının ve iç pazarın gelişimini ertelemesine imkân verdi. 1990'ların başında, gerçek anlamda bağımsız çiftçiler tarım arazilerinin yalnızca yaklaşık yüzde 9'unu kontrol ediyordu. Sovyetler Birliği'nin çöküşü, sonuç olarak tüm modelin bağımlılığını ortaya çıkardı. Büyük tek ürünlü çiftlikler, ithal yakıt, gübre ve makinelerin ortadan kalkmasına karşı özellikle savunmasızdı; bu durum Küba'yı hayvan gücü, organik gübreler, ürün çeşitliliği, kentsel tarım ve daha küçük ölçekli üretime yöneltti. FAO kayıtlarına göre, öküz takımlarının sayısı kriz öncesinde 100.000'den az iken, kriz sonrasında yaklaşık 300.000'e yükseldi. Devrimin yarım bıraktığı şey, bu nedenle zorunluluktan dolayı yeniden gündeme geldi: dıştaki bir emperyal gücün sürekli sübvansiyonuna ihtiyaç duymadan kendi kendini yeniden üretebilen bir tarımın geliştirilmesi.

Venezüella petrolü bu dönüşümü geçici olarak erteledi. Chávez'in sübvanse ettiği petrol, yıllar boyunca Küba'nın petrol tüketiminin yaklaşık üçte birini karşıladı ve devletin, Sovyetler Birliği'nin çöküşünden sonra imkânsız hale gelen enerji yoğun tarım ve sanayi yapısını sürdürmesine imkân tanıdı. Bu ilişki bozulduğunda, daha küçük ölçekli ve petrole daha az bağımlı üretime yönelik baskı yoğunlaştı. Daha sonraki intifa hakkı reformları, giderek artan miktarda devlet arazisini çiftçilere ve kooperatiflere devretti; 2017 itibarıyla, devletin hâlâ resmi olarak yaklaşık yüzde 79'una sahip olmasına rağmen, devlet dışı sektör Küba'nın tarım arazilerinin yaklaşık yüzde 83'ünü işliyordu. Devlet mülkiyeti ile giderek daha merkezi olmayan emtia üretimi arasındaki bu çelişki, devletin arazi rantlarını toplamaya devam ettiği bir ortamda, artık daha geniş bir özel sektörün temelini oluşturmaktadır. Haziran 2026'da duyurulan yeni reformlar, özel, devlet, karma ve bireysel tüzel kişiliklerin tarım

arazilerini kullanmak üzere uzun vadeli haklar elde etmesine; intifa hakkı sahiplerinin ücretli işgücü istihdam etmesine; kooperatiflerin doğrudan dış ticaret yapmasına ve dış finansman sağlamasına; üreticilerin ve alıcıların devletin arabuluculuğu olmadan fiyat pazarlığı yapmasına ve tarımsal girdi pazarlarının yerli ve yabancı özel şirketlere açılmasına olanak tanıyor. Bunun önemi, sadece özel çiftçilerin sayısının artmasından ibaret değil. Giderek daha eksiksiz bir emtia üretim döngüsü ortaya çıkmaktadır: çiftçilerin makine, alet, yakıt, sulama ve gübreye ihtiyacı vardır; iç pazar için üretim yaparlar, özel aracılar bu emtiaları dağıtır ve ortaya çıkan birikim, daha fazla yatırım talebini doğurur. Devlet dışı işletmeler, 2023'teki yüzde 44'lük orandan artışla, 2024 yılında perakende satışların değer bazında yüzde 55'ini oluşturdu. Washington, aynı zamanda, şartları karşılayan bağımsız Küba işletmelerinin ABD finansal hizmetlerine, tarım ekipmanlarına ve ABD pazarına erişimini sağlayacak kanallar açarak bu gelişmeyi hızlandırmaya çalışırken, yakıt tedarikini devlet kontrolündeki işletmelerden uzaklaştırıp özel firmalara yönlendiriyor. Dolayısıyla kriz, bir zamanlar bir hayatta kalma mekanizması olan yapıyı, daha özerk bir tarım burjuvazisi ve iç pazarın temellerine dönüştürdü.

Enerji sorunu, bu gecikmiş tarımsal dönüşümü doğrudan sanayileşmeyle ilişkilendiriyor. Küba'nın tarihsel sorunu sadece petrolden yoksun olması değildi; tarım ve sanayisi, üretimin yeniden üretilmesini sağlayan araçların defalarca dışarıdan tedarik edildiği bir model etrafında örgütlenmişti: önce İspanyol, daha sonra uluslararası pazarlar aracılığıyla, ardından Sovyet petrolü ve sanayi girdileriyle ve son olarak da Venezüella petrolüyle. Dış kaynaklı enerji, devletin, nispeten bağımsız bir kapitalizmi destekleyecek tam kapsamlı bir iç tarım ve sanayi üretim zincirini geliştirmeden büyük ölçekli bir ihracat ekonomisini sürdürmesine imkân verdi. Küba şu anda tam da bu eksik halkaları yeniden kurmaya çalışıyor. Güneş enerjisi üretimine, merkezi olmayan sulamaya, biyolojik girdilere ve daha küçük ölçekli tarıma yönelim, sadece kıtlığa karşı ekolojik bir tepki değildir. Çin tarafından finanse edilen fotovoltaik projeler, güneş enerjisiyle çalışan sulama sistemleri ve diğer yenilenebilir enerji ekipmanları, ithal petrole bağımlılığı azaltırken üretimi elektriklendirme imkânı sunuyor. Aynı zamanda Havana, endüstriyel üretim araçlarını da yeniden canlandırmaya çalışıyor. Küba'nın başlıca çelik kompleksi olan Antillana de Acero'nun modernizasyonu, yeni bir elektrik ark ocağı ve ilgili ekipmanları içermektedir; ilk planlara göre yıllık yaklaşık 62.000 ton çelik kütük üretimi ve esas olarak inşaat demiri olmak üzere yaklaşık 226.000 ton bitmiş ürün için tasarlanmış bir haddeleme tesisi öngörülmektedir. Bunun önemi çeliğin ötesine uzanmaktadır: böyle bir sanayinin yeniden inşası, güvenilir elektrik, ulaşım, ithal girdiler, kredi ve finansal altyapı gerektirir. Çin, tam da Sovyetler Birliği'nin ya da Venezuela'nın nihayetinde başaramadığı bir şekilde bu gereksinimleri karşılayabilecek ölçekte endüstriyel ve finansal sermayeye sahip olduğu için giderek daha önemli hale gelmiştir. Bu nedenle Çin'in finansmanı, yalnızca yenilenebilir enerji üretiminde değil, Küba'nın ithal yakıta olan bağımlılığını azaltmak ve yurt içi üretim kapasitesini yeniden inşa etmek için gerekli olan makine, altyapı ve üretim ekipmanlarında da karşımıza çıkmaktadır. Havana, ekonomiyi daha büyük özel şirketlere, yabancı yatırımlara ve özel finans kurumlarına temkinli bir şekilde açarken, ABD ise kendi sermayesini GAESA'dan uzaklaştırarak gelişmekte olan özel sektöre yönlendirmeye çalışmaktadır. Sonuç olarak Küba'nın sanayileşmesi, üretim araçlarını hangi yabancı sermayenin sağlayacağına dair bir mücadeleye dönüşüyor: Devlet yönlendirmeli altyapı ve sanayi ortaklıkları yoluyla giren Çin sermayesi, genişleyen özel sektör yoluyla giren ABD sermayesi ya da stratejik devreler üzerindeki kontrolü elinde tutmaya çalışan Küba Devleti ve askeri sermaye. 1959'da başlayan ancak devlet tarımının konsolidasyonu ve dış bağımlılık nedeniyle durduran tarım devrimi, bu nedenle daha geniş bir kapitalist dönüşümün parçası olarak geri dönüyor. Küba, daha önce Sovyet ve Venezüella petrolüne bağımlılığı sayesinde erteleyebildiği iç tarımsal üretimi, iç pazarı, enerji sistemini ve endüstriyel üretim kapasitesini geliştirmek zorunda kalıyor; bu da bir sonraki aşamanın temel sorusunu, Küba'nın sanayileşip sanayileşmeyeceği değil, hangi emperyalist sermayenin bu sanayileşmeyi finanse edip şekillendireceği haline getiriyor.

GAESA, Küba Yönetici Aygıtı ve ABD Baskı Kampanyası

Bu dış mücadelenin iç karşılığı, askere ait GAESA holdingi aracılığıyla örgütlenen ve nihai olarak Devrimci Silahlı Kuvvetler tarafından kontrol edilen Küba devlet kapitalizminin yapısıdır. Küba devletinin ayırt edici özelliği, Devrimci Silahlı Kuvvetler (FAR) aracılığıyla örgütlenen Küba askeri-siyasi burjuvazisinin, devrimden sonra —her zaman olduğu gibi— kendi siyasi ve ekonomik iktidarını güvence altına almak ve yeniden üretmek üzere tasarlanmış, başından itibaren silahlı bir kamp niteliğinde yeni bir devlet aygıtı kurmuş olmasıdır. Bu aygıt, ilk olarak devrimi savunmak

için kalıcı bir askeri-siyasi yapı olarak pekiştirildi ve Küba'ya tanklar, uçaklar, topçu silahları ve diğer ağır teçhizat sağlayan Sovyetler Birliği tarafından ağır silahlandırıldı, eğitildi ve lojistik olarak desteklendi. Daha sonra bu yapı, Sovyetler Birliği ile uyumlu küresel stratejiye entegre edilmiş bir sefer gücü haline geldi; Küba, Soğuk Savaş boyunca yurtdışına yaklaşık 300.000 asker gönderdi; buna Angola'ya on binlerce ve Etiyopya'ya 15.000'den fazla askerin gönderilmesi gibi büyük müdahaleler de dahildi. Batista rejimini yenilgiye uğratan ve eski yabancı sermaye düzenini ortadan kaldıran devrimci hareket, daha sonra askeri örgütlenmesini, Küba sermayesini Yankee sermayesinin egemenliğine karşı savunabilecek, yurtdışına güç yayabilecek ve nihayetinde ekonomik birikimi yönetip Kübalı işçilerin sömürülmesinden elde edilen artığı devlet aygıtına geri aktarabilecek kalıcı bir devlet aygıtına dönüştürdü.

Bu, GAESA'nın daha sonraki gelişimini açıklamaya yardımcı olur. 1990'lardaki kriz döneminde önemli bir ekonomik kurum olarak ortaya çıkan GAESA, silahlı kuvvetlere turizm, perakende, lojistik, finans, limanlar ve dış ticaret yoluyla döviz yaratma ve kontrol etme mekanizması sağladı. Dolayısıyla GAESA, geleneksel bir devlet işletmesinden daha fazlasıdır: siyasi komuta, askeri örgütlenme ve ekonomik yönetimin tek bir birikim aygıtında birleştiği bir biçimi temsil eder. Castro liderliği bu sürecin dışında kalmadı, aksine onu organize etti. İktidar ailesinin ağına entegre olmuş isimler, özellikle de Raúl Castro'nun eski damadı ve 2022'deki ölümüne kadar GAESA'nın başkanı olan General Luis Alberto Rodríguez López-Calleja, siyasi otorite, askeri komuta ve işletme yönetiminin birleşimini somutlaştırıyordu.

Bu açıdan bakıldığında, Küba'nın askeri-ekonomik aygıtı, Küba kapitalizminin daha da gelişmesi önünde bir engel olarak görülmemelidir. Bu aygıtın tarihsel işlevi, tam da Küba Devleti'nin özerkliğini korumak ve ekonominin kontrolünü Amerikan finans sermayesine teslim etmeden sermayenin biriktirilebilmesini sağlayacak kurumsal kapasiteyi yaratmak olmuştur. Dolayısıyla, özel tarıma, özel şirketlere, yabancı yatırıma, tarımsal kredilere ve daha özerk piyasa faaliyetlerine yönelik son dönemdeki açılım, sözde "sosyalist" bir sistemden geri çekilme olarak değil, kalkınmacı devlet kapitalizminin daha gelişmiş bir biçime evrimi olarak anlaşılabilir.

Lenin, Finans Sermayesi ve Üretim Araçlarının İhracatı

İşte burada Lenin'in emperyalizm kavramı devreye girer. Lenin, emperyalizmin beş belirleyici özelliğini ortaya koyar: üretim ve sermayenin tekellere yoğunlaşması, banka ve sanayi sermayesinin finans sermayesi olarak birleşmesi, sermaye ihracatının artan önemi, uluslararası tekelci birliklerin oluşumu ve dünyanın büyük kapitalist güçler arasında paylaşılması. Mesele sadece Çin'in Küba'ya borç vermesi değil; birikmiş sermayenin ulusal sınırlarının ötesinde kârlı çıkış yolları araması ve bunu yaparken, sermayenin yeniden üretilmesini sağlayan makine, teknoloji, altyapı, şirketler, bankalar ve sözleşmeye dayalı ilişkileri de beraberinde taşımasıdır. Lenin'in dış kredilerle ilgili tartışması özellikle önemlidir; çünkü o, borç alan ülkenin kredinin nominal değerinden daha azını alırken, kredi veren ülkenin bankalarının ve sanayi firmalarının komisyonlar, sözleşmeler, siparişler ve ekonomik gelişme üzerindeki kontrolü ele geçirdiğini vurgular. Dolayısıyla sermaye ihracı, finansı emtia ihracatıyla ve üretim araçlarıyla birbirine bağlar: Bir kredi, bir demiryolu, enerji santrali, fabrika, liman, telekomünikasyon ağı veya elektrik şebekesini finanse edebilir; buna karşılık alacaklı ülkenin şirketleri, bunların inşası için gerekli ekipmanı tedarik eder ve sözleşmeleri alır. Küba'nın Çin finansına ve Çin sanayi ürünlerine artan bağımlılığı bu kalıba uymaktadır; tıpkı Meksika'nın imalat sektörünü Kuzey Amerika üretimine entegre etmesinin, aynı dünya ekonomisinin başka bir konfigürasyonunu yansıtması gibi. Bu dış sermaye biçimleri arasındaki rekabet, kapitalizm ile sosyalizm arasındaki bir rekabet değildir. Bu, farklı devletler ve finansal sistemler aracılığıyla örgütlenmiş sermayeler arasında pazarlar, üretken varlıklar, altyapı ve etki alanları üzerine kurulu bir rekabettir. Küba Devleti daha iyi koşullar için pazarlık yapabilir, alacaklılarını çeşitlendirebilir ve sanayileşmek için Çin sermayesini kullanabilir; bunların hiçbiri sermaye ilişkisini ortadan kaldırmaz. Bu, söz konusu ilişkinin işlediği ulusal yapıya değişiklik getirir. Venezuela dönemi, sübvanse edilmiş petrolün Havana'nın dünya piyasası maliyetlerinin tamamını ödemeden kendini yeniden üretmesine imkân tanıması nedeniyle alışılmadık derecede elverişli bir bağımlılık biçimiydi. Çin dönemi ise Küba ekonomisine sermaye ve üretim araçlarının doğrudan ihracını içerebileceği için potansiyel olarak daha dönüştürücü bir nitelik taşıyor. Ancak Kübalı işçi için temel soru değişmez: Fabrika, enerji santrali, otel, liman veya telekomünikasyon ağı ister Washington ister Pe-

kin ister Havana tarafından finanse edilsin, sömürünün ortadan kaldırılması, bir ulusal sermayenin başka bir ulusal sermayeyle değiştirilmesi ile özdeşleştirilemez. Lenin'in emperyalizm teorisi, bu sermayeler arasındaki mücadeleyi tanımlar. Proletaryanın görevi, bu mücadeleyi gerekli kılan toplumsal ilişkiyi ortadan kaldırmaktır.

Sahte Sosyalistler ve Sermayenin Gelecek Savaş İçin İhtiyaç Olan Yönetim

Bugün, egemen burjuva kesimi, Amerika Demokratik Sosyalistleri'ni (DSA) "komünistler ve radikaller" olarak damgalamaktadır; oysa birkaç ay önce Başkan, New York Şehri'nin yeni seçilen DSA'lı belediye başkanı Zohran Mamdani ile bir araya gelmiş, onu "çok mantıklı bir kişi" olarak nitelendirmiş, şehri "tekrar harika" hale getireceğini öngörmüş ve "ona zarar vermek değil, yardım etmek" niyetinde olduğunu açıklamıştı. Akımımızın başka yerlerde de savunduğu gibi, Mamdani sermaye için gerçek bir tehdit değil, aksine demokratik ve reformist yanılsamalar yoluyla toplumsal barışı sağlayan bir ajandır. Burjuva sağ, burjuva solu sevinçle "büyük kırmızı tehdit" olarak resmederek, artık var olmayan bir Sovyet rakibine karşı Soğuk Savaş histerisini yeniden canlandırıyor; bunu tam da yabancı bir düşman için kurduğu baskı aygıtını meşrulaştırmak üzere bir iç düşmana ihtiyaç duyduğu bir zamanda yapıyor. Bu arada sol, kendi tabanına karşı faşizm ve oligarşiye karşı işçi sınıfının ve demokrasinin savunucusu olarak kendini sunabiliyor. Bu ikisi gerçekten birbirlerine yardım ediyor ve birbirlerine ihtiyaç duyuyor. Bu tiyatronun sahnelenmesi daha kolaydır, çünkü Demokrat Parti'nin kendi tabanı, akımımızın her zaman küçük burjuva radikalizminin klasik kaynak alanı olarak tanımladığı katmanlara daralmıştır: önceki dönemin işçi aristokrasisinden ziyade, sermayenin giderek ezip geçirdiği entelijansiya ve orta sınıfa doğru kaymaktadır. Birikim, işçiyi mülksüzleştirdiği kadar kesin bir şekilde bu tabakayı da yok eder; ancak bu, bu tabakanın sermaye için yararsız hale geldiği anlamına gelmez; sermayenin bir bütün olarak genel çıkarları doğrultusunda, tarih defalarca gösterdiği gibi, tam da kendi zemini ayaklarının altında çözülmekte olduğu için, bu aynı orta sınıf, burjuvazinin, ücret ilişkisine hiçbir şekilde dokunmayan bir restorasyon programı arkasında hoşnutsuz kitleleri seferber etmek için elindeki en etkili araç olmaya devam eder.

Toplantı ile kınama arasında belediye başkanının programında hiçbir şey değişmedi; değişen şey seçim takvimi ve bununla birlikte, sermayenin ara seçimler öncesinde proleterlerin zihinlerini disipline etmek ve ezmek için ne kadar endişe verici retoriğin yararlı olacağına dair hesaplamasıydı. Kira kontrolü, belediyeye ait marketler ve ücretsiz otobüsler vaat eden bir sosyal demokrat yönetim, sermayenin temel çıkarlarını hiçbir şekilde bozmaz; çünkü sömürünün kendisine bir an olsun dokunmadan, sömürünün meyvelerini daha cömertçe yeniden dağıtmayı önerir. Böyle bir program, emeğin hâlâ bir meta olarak alınıp satılmasını, kamu ya da özel olsun, işletmenin maliyetlerini karşılamasını ve ürettiklerinin satışı yoluyla kendini yeniden üretmesini gerektirir. İşletme, görevde kim olursa olsun tek bir soru sorar: Ücret ilişkisi devam edecek mi, üretim kullanımdan ziyade satış için organize edilmeye devam edecek mi? Buna sosyal demokrat, serbest piyasa muhafazakârı kadar hazır bir şekilde evet der; rakibinden yalnızca sömürülenin dağıtım yönteminde farklılık gösterir.

Ancak hem samimiyetin hem de kınamanın altında yatan daha derin bir kararlılık iş başındadır. Rakip bir blokla uzun soluklu bir mücadeleye hazırlanan bir kapitalizm, kentsel hoşnutsuzluğu yönetebilecek yetkin bir idareciyi sadece hoş görmez. Ona ihtiyaç duyar. Uygun fiyatlı kira, sübvanse edilmiş toplu taşıma, huzursuz bir nüfusa hükümetin onları dinlediğini söyleyebilen bir belediye başkanı; bunlar, bloklar arasındaki açık rekabetin gerektireceği fedakârlıkları kabul edemeyecek kadar öfkelenmiş bir işçi sınıfına karşı sermayenin ucuza satın aldığı bir tür sosyal sigortadır: kısıtlanmış kaynaklar, yeniden yönlendirilmiş sanayi, ulus adına göreve çağrılan oğullar ve kızlar. Akımımız bu işlevi hâlihazırda iki kez belgelemiştir. 1914'te Avrupa'nın kitlesel işçi partileri, emperyalist savaşa sınıf mücadelesi ile değil, Union Sacrée, savaş kredileri ve ulusal birlik ile yanıt verdiler. 1939 ile 1945 arasında aynı ihaneti tekrarlayarak işçi hareketini koalisyon hükümetlerine ve ulusal savaş çabasına tabi kıldılar. Reformizm hiçbir zaman ücretli emek sınırlarını aşamadı ve başarısızlığı devrime değil, gericiliğe yol açtı; gericilik, reformizmin inşa ettiği babacan devleti ve ulusal fedakârlık için zaten disipline edilmiş bir işçi sınıfını miras aldı.

Komünistlerin, kapitalist solu "komünizm" suçlamasına karşı savunmak için hiçbir nedeni yoktur; bu suçlama, adını, suçlananların burjuva toplumunu tehdit ettiklerinden çok daha fazla küçük düşürmektedir.

Burjuva devleti artık kira kontrolünü, belediye reformlarını ve her türlü demokratik çözümü, bir zamanlar emperyalist savaşa karşı çıkanlara ve geçmişin büyük proleter mücadelelerine ayrılmış olan aynı sözcüklerle kınamaktadır; bu hareketler ücretli emek ilişkisini tehdit ettikleri için değil, yenilenen birikim ve tekrarlayan aşırı üretim krizleri tarafından yönlendirilen bir burjuvazinin kendi kesimleri arasındaki karşıtlığı keskinleştirmek zorunda kalması nedeniyle. Sermaye merkezileştikçe, büyük burjuvazinin çıkarları, iflas etmiş ya da gerileyen küçük burjuvazinin çıkarlarıyla giderek daha fazla çatışmaktadır; her iki taraf da krizin yükünü diğerine yüklemeye çalışmaktadır. Oysa bu çelişki hiçbir zaman kapitalizmin dışında kalmamıştır. Aksine, tarihsel olarak burjuva siyasetine dinamizmini sağlamış, partiler ve programlar arasındaki sürekli değişimi yenilemiş, ancak ücretli emek, meta üretimi ve devletin temellerine dokunmamıştır. Buna bir komplo gerekmez. Egemen sınıfın, siyasi ve ideolojik organlarının olağan işleyişi yoluyla, demokrasi ile oligarşi arasındaki eski komediyi yeniden sahnelemesi yeterlidir; bu komedi sayesinde Amerikan proletaryası nesiller boyu, her biri toplumu diğerinden kurtaracağını vaat ederken, birlikte sermayenin diktatörlüğünü koruyan rakip burjuva kamplarının arkasına dizilmiştir. Dolayısıyla komünist tutum, tam bir taviz vermeme tutumudur. Ne komünist olarak haksız yere suçlanan demokratik kesimi, ne de medeniyeti yıkıcı güçlerden koruduğunu sanan baskı aygıtını, ne de provokasyonu devrimle karıştıran çaresiz maceracılığı savunmuyoruz. Her kesime karşı aynı değişmez programı savunuyoruz: Ücretli emeğin, işletmenin, meta üretiminin ve bunları garanti eden devletin ortadan kaldırılması; hangi bayrağı dalgalandırırsa dalgalandırsın, hangi dili konuşursa konuşsun, hangi kadrolar tarafından yönetilirse yönetilsin.

Almanya'da AfD: Burjuva İllüzyonizminin Bir Başka Biçimi

Almanya için Alternatif'in (AfD) Nazizme yaptığı açık ve doğrudan atıflar nedeniyle yaptığı açıklamalar, hem Almanya'da hem de yurtdışındaki diğer siyasi partiler arasında endişelere yol açtı. Biz ise "açıklamalara" fazla önem vermeyen karşıt bir yaklaşım benimsediğimizden birkaç gözlemde bulunmak istiyoruz.

Burjuva ideolojisine göre, halkın -egemen halkın- iradesinin ifade edildiği araç olması gereken demokratik mekanizma; hem uluslararası hem de ulusal düzeyde çok küçük bir burjuva çevrenin, kapitalizmin oligarşilerinin keyfi iradesini dayatmak için müthiş bir araçtır. Seçmen kitlesi burjuvazinin dayattığı yöne doğru yönlendirilmektedir. Burjuvazi, 'siyasi tartışma'nın "gündemini" belirler: Güvenlik, göç, ulusal egemenlik (ki bu elbette zayıflatılmaktadır), demokrasi ya da faşizm, Rusya ya da Amerika vb.

Seçim cephesinde burjuvazi yenilmezdir.

Bunun yerine, her ülkede burjuvazinin işçilere karşı neler planladığını ya da rakip burjuva devletler arasında nelerin tezgâhlandığını inceleyebiliriz. Bu sefer Almanya'da ne oldu?

16 federal eyaletten biri olan Saksonya-Anhalt'ta, "aşırı sağ" parti AfD, 6 Eylül seçimlerinde oyların %44'ünü alarak çarpıcı bir sonuç elde etti; 2021'deki %21'lik oy oranını ikiye katlayarak eyalet parlamentosundaki 83 sandalyenin 39'unu kazandı.

Ancak AfD, hem sağcı hem de solcu partilerin iddia ettiği gibi bir 'düzen karşıtı' güç değildir; diğerleri kadar burjuva ve muhafazakârdır; görünürdeki farklılıklarına rağmen, "güvenlik" ve göçmen karşıtlığı üzerine kurulu uzun uzadıya demagojisinin ardında, devlet ve sermayenin tek gündemiyle aynı çizgide yer almaktadır.

Parti, savaşa ve Ukrayna'ya silah gönderilmesine karşı olduğunu, Rusya ile ilişkilerin yeniden tesis edilmesinden yana olduğunu söylüyor; ancak – açıkça refah devletinin aleyhine olacak şekilde – ulusal yeniden silahlanmayı ve zorunlu askerlik hizmetini destekliyor.

Bu hareket, ABD'li kapitalistler tarafından finanse ediliyor ve İsrail Devleti tarafından destekleniyor.

Bunun yanı sıra AfD, Zentrum sendikasının liderliğini sürdürmekte ve bu yolla işçilerin hoşnutsuzluğunu, farklı ten rengine sahip yoldaşlara yöneltmeye yardımcı olmaktadır.

Bu, tüm partilerin demagoji yarışına girdiği bir "tersine göç" meselesidir; tıpkı İtalya ve ABD'de olduğu gibi. Buralarda 'sağcı' hükümetler, 'solcu' hükümetlerden daha az sayıda göçmeni sınır dışı etmiştir. İspanya'da Sánchez, Meloni'den daha fazla göçmeni engellemekle övünmüştür. Amaç "yerli işçileri korumak" değil, farklı etnik kökenlerden işçileri birbirleriyle aşağıya doğru yarıştırarak ve sayıları aşırıya kaçtığında

onları ülke dışına atarak, kapitalistlerin ücretlileri daha iyi sömürmesine olanak sağlamaktır.

Karşıdevrim dönemlerinde işçiler, burjuva "alternatiflerinin" yarattığı aldatmacaya kolayca kapılırlar. Güçlü bir sınıf hareketinin yokluğunda, hızlı bir şekilde proleterleşmekten korkan küçük burjuvazi ile birlikte milliyetçi yanılsamalara, kendilerini ezenler arasında görece "daha az kötü" olan seçeneğe sürüklenirler.

Almanya'daki fabrika kapanışları, toplu işten çıkarma duyuruları ve sosyal yardımlar ile emekli maaşlarındaki yapılan kesintilerle kendini gösteren krizin derinleştiği bu ortamda, işçi sınıfının oyları, bu yoksullaştırma politikalarının yanı sıra yeniden silahlanmayı ve Ukrayna'daki savaşa desteği hararetle savunan mevcut tüm partiler için dibe vurmuştur.

Demokratların ve liberallerin korktuğu gibi, Batı'yı bir "kara dalga" mı saracak? Burjuvazinin, bunu yapabildiği sürece kendi diktatörlüğünü parlamenter söylemlerin arında gizlemekte çıkarı vardır. Gerçek, yaygın ve örgütlü işçi mücadelelerinin yokluğunda, kapitalist sınıf, Lenin'in deyimiyle "kapitalizm için en iyi ambalaj kâğıdı" olan demokrasi yalanını tercih eder. Tam da bir örtü işlevi görerek proletaryayı, reformist politikaları hayata geçirme ve ekonomik krizin üstesinden gelme sürecinde "seçim yapabileceğine" ve "katılabileceğine" inandırır.

İşçi sınıfının örgütlü mücadelelerinin yokluğunda burjuva propagandası, işçi sınıfının öfkesini, sözde "saldırı altında" olan gerçekte ise var olmayan bir demokrasinin savunulmasına yönlendirmeyi başarır; ekonomik krizlerin gerçek nedenlerini ve kapitalist kurumların rolünü işçilerden gizler ve işçilerin bilincini ve mücadelesini – hem sağdan hem de soldan – muhafazakâr politikalara doğru yönlendirir.

Ancak sermayenin tek partisinde yaşanan tüm dönüşümlere rağmen burjuvazi, faşist seçeneği her zaman hazır tutar. Krizin derinleşeceğini ve işçilerin koşullarını daha da kötüleştirmek zorunda kalacağını bilir; bu nedenle daha şimdiden, demokrasi kisvesi altında baskıcı kararnameler ve giderek daha sıkı siyasi kısıtlamalar yoluyla hazırlık yapmaktadır.

İşçilerin mücadeleleri güçlendiğinde burjuvazi, devletin yönetimini – tıpkı 1922'de Mussolini ve 1933'te Hitler'in yaptığı gibi – açıkça faşist bir rejime devredecektir ve bu rejim, parlamentoda güvenoyu alarak demokratik yolla iktidara gelecektir. Faşizm, demokratik devletin penceresinden değil ön kapısından girer.

Bu siyasi manevrada seçim sonuçlarının hiçbir anlamı yoktur – bu, sadece "siyasi yorumcuların" işsiz kalmamasını sağlamak için tasarlanmış bir yüzde oyunudur.

Demokrasi ve faşizm, belirli ekonomik ve toplumsal aşamalarda birbirine zıt değil, aksine birbirini tamamlayan kapitalist yönetim biçimleridir. Buna karar verecek olan AfD, CDU ya da SPD değil, onları finanse eden ve kontrol eden sanayi ve finans devleridir.

Burjuva soluna verilen oylar da açık diktatörlüğe doğru giden durdurulamaz gidişi engelleyemez; bunu ancak, demokrasinin arkasına saklanan burjuva sınıfının diktatörlüğüne karşı işçilerin toplumsal mücadelesi başarabilir.

Burjuva propaganda makinesini parçalamanın ve onun siyasi rejimini yıkmaya girişmenin yolu, seçim sistemi ve parlamento kretinizminin dışında, ücretli emekçilerin ve proletaryanın savunma amaçlı sınıf mücadelesinde, yani sendikal mücadelede yatmaktadır; bu mücadele, dünya kapitalizminin ekonomik krizi derinleştikçe kaçınılmaz olarak siyasi bir sınıf mücadelesine dönüşecektir.

Canlı bir işçi hareketinin -yani güçlü, sınıf temelli bir sendikanın- yokluğunda işçiler, öfkelerini var olmayan bir iç düşmana – göçmenlere – ve dış düşmana – ulusal burjuvazinin dünya pazarının paylaşımı uğruna çatışma içinde olduğu devletler koalisyonuna – yöneltmeyi amaçlayan boş burjuva "siyasi tartışmasının" içine hapsolurlar.

Sınıf temelli bir sendika, göçmenler ve işsizler de dâhil olmak üzere işçi sınıfının en çok sömürülen kesimlerini örgütlemek için mücadele eder.

Türkiye'de Güncel Sendikal Mücadeleler

Haziran 2026'dan bu yana Türkiye'de yaşanan mücadeleler belli kazanımlar elde etmek doğrultusunda değil gerek işten çıkarılmalar gerek hak ihlalleri gerek maaşların ödenmemesi sebebiyle gerçekleşmiştir.

Devam Eden Mücadelelerde Yeni Gelişmeler
P&G fabrikasında 12 Mayıs tarihinde başlayan mücadele işçilerin kazanımıyla sonuçlandı. Mücadelenin sebebi olan Lastik-İş (DİSK) ile P&G yönetimi arasında imzalanacak toplu iş sözleşmesi (TİS) konusunda anlaşmaya varıldı. İki yıl için imzalanan sözleşmede alınan kararlar şu şekilde: İlk 6 ay için yüzde 13,5, ikinci 6 ay için enflasyon, üçüncü 6 ay için enflasyon +1 puan, dördüncü 6 ay için ise enflasyon oranında ücret artışı uygulanacak.

10 Aralık 2024 tarihinde başlayan Temel-Conta işçilerinin mücadelesi, her ne kadar kendileri canla başla ve sarf edebilecekleri bütün emeği sarf etmelerine rağmen, herhangi bir sonuca kesin olarak bağlanmadan 27 Haziran tarihinde sona erdi. 595 gün süren grev, mücadelenin hukuksal alanda süreceği sözüyle sonlandırıldı.

Doruk Madencilik'te çalışan Bağımsız Maden-İş'te örgütlü işçilerinin mücadelesinin 13. gününde şirket yetkilileri, adeta rüşvet verircesine, ödenmeyen ücretlerinin onda biri gibi bir kısmını ödeyerek ve geri kalan kısmının bir sonraki salı ödeneceğini belirterek mücadeleyi sonlandırmaya çalıştı. Elbette işçiler böyle bir oyuna kanmayarak Ankara'da mücadelelerini sürdürmeye devam etti ve açlık grevine çıktı. Mücadelenin 18. gününde işçiler Yıldızlar SSS Holding'in binasına giderek başkanıyla bir görüşme düzenledi ve gene haftaya bütün alacaklarının ödeneceği konusunda bir sözde bulundu. Herkesin malumu olduğu üzere ki bu ülkede iki şeye güvenilmez: Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine bir de her yerde olduğu gibi burjuvazinin sözüne. Kurnaz burjuvalar bir de, birini örnek alarak diyelim, açlık grevindeki işçilere yemek davetinde bulundular. Bu küçük kurnazlıklara rağmen işçiler hiçbir şekilde oyuna gelmedi; talepleri gayet basitti: Alacaklarımızı alana kadar Ankara'dan ayrılmayacağız. Bütün bunların üzerine işçiler, Bağımsız Maden-İş örgütlenme sorumlusu Başaran Aksu ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar arasında bir görüşmenin gerçekleşmesini talep ederek Bakanlığın önünde direnişe başladı. Fakat bu eylem sonucunda Bakanlık polis kuvvetlerini çağırarak işçilere saldırdı. Bu saldırı sonucunda iki işçi hastaneye kaldırılmak zorunda kaldı. Fakat devlet bununla da yetinmedi Ankara Valiliği 15 günlük eylem yasağı ilan etti ve bununla beraber işçilerden 4'ü gözaltına alındı. Haftaya alacakların ödenmesi konusunda ise belirtilen tarih geldiğinde hiçbir işçiyle hiçbir ödeme yapılmadı. Bu mücadele birazdan üstünde duracağımız Eti Gümüş Madeni'nde çalışan işçilerin mücadelesiyle eş zamanlı gelişti ve sonuçlandı.

Eti Gümüş Maden

Elazığ'da yine Yıldızlar SSS Holding'e bağlı bir işletme olan Eti Gümüş madeninde çalışan işçiler 18 Temmuz 2026'da direnişe başlamıştı. Talepleri maaş ödemelerinin yapılması, tazminatların ödenmesi ve zorunlu ücretsiz izinlerinin sona ermesi doğrultusundaydı. 6 Ağustos tarihinde ödemelerin yapılacağını belirten Yıldızlar SSS Holding verdiği sözü tutmayınca işçiler Ankara'ya yürüdü. Bağımsız Maden-İş'te örgütlü Doruk Madencilik ve Eti Gümüş işçileri Enerji Bakanlığı önündeki mücadelelerine birlikte devam etti. Birlikte yürütülen eylemlerin 8. gününde eylem yasağı gerekçe gösterilerek eylem alanı polis ablukasına alındı ve yaklaşık 80 işçi gözaltına alındı. Konu işçinin hakkı olunca ne gören ne duyan ne de ağzını açan devlet, konu işçi eylemlerini bastırmak olunca aniden harekete geçiyor. Bize sadece neredeyse 178 yıl önce sarf edilen şu sözleri tekrar etmek kalıyor: İşçilerin bir vatanı yoktur. Yaşadıkları bütün bu baskılara, şiddete rağmen yılmadan mücadelelerini sürdüren işçiler eylemlerin 18. gününde, taleplerinin hepsinin karşılandığı bir sonuçla, eylemlerini bitirdi.

Gazilerin Eylemleri Üzerine

Emperyalist çatışmaların, militarizm ve sistematik baskının süreklilik kazandığı emperyalist çağ kapitalizminde bu savaşların mağdurları her zaman proleterler olmuştur. Doğrudan emperyalist çatışmalara sürüklenip kendilerini mermi kovanları, tanklar, uçaklar ve mayınların arasında bulan proletarya kendisinin bile olmayan bir savaşın kurbanı olmaktadır. Okullarda ona vatanı savunmak için ölmenin ne kadar yüce bir amaç olduğu telkin edilir. Biraz zaman geçinceyse bu gerçekliğin tamamen yalan olduğu gün yüzüne çıkar. Bütün burjuva basını ve partileri kahramanca ölen şehitleri kutsar fakat proleterler sadece öldükleri ile kalırlar ve gündemi meşgul edip milliyetçi duyguları tatmin edebildikleri sürece medyada gözükmeye hak kazanırlar. Gerçekten neler kaybettiklerini ve neler yaşadıklarını ancak savaşı haklı göstermek söz konusu olduğu zaman duyarız: "önce onlar saldırdı" ,"sivilleri katlettiler" gibi, fakat bu sözde duyarlılık bile tek yönlüdür ve savaşta karşı tarafın proleterlerine karşı yapılacak katliamı şirin göstermek için uydurulmuş masallardır. Biz Marksistler olarak asla

savaşları sınıf gerçekliğinden uzak bir şekilde algılamadık. Aksi takdirde küçük burjuva pasifisti olurduk. Emperyalist çağda savaş bir zorunluluktur ve bu savaşların savunma veya işgal savaşları olması, proletarya bakımından önemsizdir. Nasıl olsa burjuva devletleri sermaye ihracını kolaylaştırması için çıkarttıkları savaşlarda proleterleri ölmesi gereken "et parçaları" olarak görür fakat bunu dile getirmez. Bugün yaşananlar da emperyalist savaşların yaşattığı acılardan sadece bir tanesidir. Velhasıl şimdi savaştan sonra kenara atılanları dinleyelim:

Türkiye'nin 81 ilinden Ankara'ya er gaziler ve şehit yakınları geliyor. Talepleri var: rütbe ayrımı yapılmadan eşit özlük hakkı. Engels'in dediği gibi nasıl ki burjuva ailesinde erkek burjuva kadın proleterse, burjuva devletinin ordusunda da üst rütbeli subaylar burjuva er gaziler ise proleterdir. Kapitalizmde ölen veya sakat kalan askerin bile sınıfının ayrımı olur. Hayatta kalmış ve ağır yaralanmalarla hayatını sürdüren eski gaziler içinde sınıf ayrımı çok net gözükür, çalışmaları artık çok zordur zira artık sermayenin o kadar da işine yaramazlar. Üst rütbelere kıyasla daha fazla tehlike ve sıcak çatışma görmelerine rağmen geçim sıkıntısı çekenler yine onlar olur. Burjuva toplumu her yerde kendini yeniden üretip gösteriyor. Bu yaşananların ardından gaziler ve şehit yakınları Ankara Güvenpark'ta protestolarına başladı. Şehit Aileleri ve Gaziler Derneği Genel Başkanı Erdem Çerçioğlu, Güvenpark'taki oturma eylemlerinin 15'inci gününde iktidarın taleplerine karşılık vermediğini söyleyerek, seslerinin duyulmaması halinde açlık grevine başlayacaklarını belirtti. İktidar tabii ki taleplerine karşılık vermedi. Artık emek gücünü satacak durumda değillerdi, savaşamazlardı da... Sermayenin gözünde artık bir hiçtiler bu yüzden devletin gözünde de bir hiç olarak kaldılar.

Çerçioğlu diyor ki :"Soruyoruz, teröristle çatışırken kurşun, bomba, mayın ya da roket, askerin rütbesine mi bakmaktadır? Şehit haberini alan bir annenin gözyaşı, evladının omzundaki apoleti gördükten sonra mı akmaktadır? Bir gazinin kopan kolu, kaybettiği bacağı, sönen gözü veya ömür boyu taşıdığı acısı; rütbesine göre mi değişmektedir? Cevabı herkes biliyor. Hayır! O halde aynı toprağa düşen, aynı bayrağa sarılan, aynı İstiklal Marşı ile uğurlanan kahramanlarımız arasında sosyal haklarda neden ayrım yapılmaktadır? Bir şehidin emaneti emanetse, hepsi emanettir."

"Er şehit aileleri ve gazilere rütbe ayrımı gözetilmeksizin eşit özlük hakları sağlanmalıdır. Sosyal haklar, ekonomik destekler ve istihdam imkânları adalet esasına göre yeniden düzenlenmelidir. Sağlık, rehabilitasyon ve psikolojik destek hizmetleri eksiksiz sunulmalıdır. Şehit çocuklarının eğitim ve gelecek güvenceleri güçlendirilmelidir. Gazilerimizin bakım, protez ve tedavi ihtiyaçları çağın şartlarına uygun şekilde devlet güvencesi altına alınmalıdır. Er Şehit Aileleri ve Gazilerin temsilcileri, hazırlanacak her yasal düzenlemede karar mekanizmalarına dahil edilmelidir. Unutulmamalıdır ki, vatan uğruna ödenen bedeller arasında ayrım yapmak, milletimizin ortak vicdanını yaralar. Bizim mücadelemiz, şehitlerimizin aziz hatırasına ve gazilerimizin onuruna sahip çıkmak içindir."

Bu konuşmada milliyetçi ve vatansever söylemler kullanılıyor olduğunu yadsımıyoruz. Fakat milliyetçi ve vatansever söylemlerin ardında ciddi bir sınıf talebi yatıyor. Proleterlerin ezildiğinin acı bir haykırışı... Burjuva vatanı için riske atılan hayatların burjuvazinin gözünde ne kadar değersiz olduğu... Bütün bunlar sınıfsız bir politikanın olamayacağının ve devletin de bu politikanın eseri olduğunu en iyi gösteren gerçeklerdir. Burjuva devletinin gazilere olan tavrı hiç şaşırtıcı değildir çünkü o bir sınıf devletidir. Oturma eyleminin herhangi bir şiddet veya tehdit edici unsur barındırmadığını söylememize gerek yok. Buna rağmen şiddet barındırmayan, sadece eşitlik talebinde bulunan bu eylem bile burjuva devletinin gözünü korkutmaya yetti. Saat sabah 5.00 sularında Güvenpark'a şafak operasyonu yapıldı, yerdeki yataklarında uyuyan şehit ve gazi aileleri rehabilitasyon merkezine götürüldü. Güvenpark tamamen boşaltılıp bariyerlerle kapatıldı...

Oy peşindeki sermaye politikacıları bu olaylar sırasında boş durmadı. Faşist partiler askere duyulan saygısızlık üzerinden sorunun sınıf doğası gizledi ve AKP'nin Türk milletine sınıf ayrımı olmaksızın düşman olduğu propagandası yaptı. Aynı şekilde sosyal demokratik cepheden Özgür Özel gazileri ziyarete geldi. "Terörsüz Türkiye" süreci kapsamındaki çerçeve yasayı kast ederek "Silahsızlanma mecliste yürütülmeli" dedi ve parlamenter demokrasiye olan güveni tazelemeye çalıştı. Durumun ironik tarafı bu sermaye partilerinin tarihlerine baktığımızda Kuzey Kürdistan'daki savaşta adeta kan banyosu isteyen bir saldırganlıkla savaşı destekleyen tutumlar aldıkları, hatta yapılan sözde barış görüşmelerinde Kürtlere fazla taviz verildiğini söyleyerek şovenist söylemlerine devam ettikleri görülmektedir. Hatta "çözüm süreci" olarak anılan geçmişteki sözde barış sürecinin yaşandığı ta-

rihlerde, Kürt dilinin okullarda okutulması tartışılırken "barış yanlısı" sosyal demokrasiden, Osmanlı döneminde azınlıklara verilen "geniş" haklar sonucunda azınlıkların Osmanlı'nın dağıldığı milliyetçi söylemi öne sürülmüştür. Bu burjuva partilerini Kürt ve Türk proleterlerin ölmesi değil ulusal baskının zayıflaması ve işçilerin ulusal ayrımlardan kurtulması ihtimali korkutur.

Kapitalizmin emperyalist aşamasındaki savaşlara karşı çıkış ancak ve ancak gerçek bir enternasyonalist tutumla yapılabilir. Sermayenin sol tarafı ve sağ tarafı arasındaki ayrım sınıf talepleri ortaya çıktığı anda yok olur, "farklılıkların" yerini düzen içi muhalefet ve sınıf işbirliği alır. İnsanlık tarihinin bu sancılı dönemi, sınıflı toplumu yok edip küllerinden sınıfsız, devletsiz ve mülkiyetsiz toplum olan komünizmi doğuracak olan proletaryanın iktidarı ele geçirip kendi diktatörlüğünü kurmasıyla bitecektir. Bugün de geleneğimiz geçmişte olduğu gibi emperyalist savaşlara karşı proletarya diktatörlüğü ve devrimci yenilgicilik bayrağını tek başına taşımaktadır ve bu bayrağı bırakmamakta kararlıdır.

Sınıf Sendikası Militanları Şikago'da Toplandı

14 Haziran'da, sendika fraksiyonumuzun üyeleri, "Labor Notes" (Emek Notları) konferansının düzenlendiği ve "Mücadeleci Bir İşçi Hareketi İçin: Labor Notes'a Militan Bir Eleştiri" başlıklı paralel bir etkinliğin organize edildiği Şikago şehrine gittiler.

Yoldaşlarımız, partimizin üyesi olmayan işçiler ve sendika militanlarıyla birlikte parçası oldukları sendika koordinasyon örgütü Sınıf Mücadelesi Eylem Ağı (CSAN) aracılığıyla bu etkinliğin düzenlenmesine katkıda bulundular. Bu, siyasi duruşlarına bakılmaksızın tüm işçilere açık olması gereken sendika örgütlerine yönelik yaklaşımımızla tutarlıdır.

Etkinlik, CSAN ile sınıfsal sendikacılığı destekleyen diğer örgütler arasındaki koordinasyonun ilk eylemini temsil ediyordu: Kamyoncu Seferberliği (Teamsters Mobilize), Örgüzsüz İşçileri Örgütleme Komitesi (IBEW), Mücadeleci Bir Sendika İçin Ulaşım İşçileri, Tek Mücadeleci Ulaşım Sendikası Komitesi ve daha önceki işçi savunma eylemleri aracılığıyla CSAN ile temasa geçmiş olan Makineciler Reform Eylem Komitesi. Birleşik Sınıf Mücadelesi Baristaları ve Blue Ridge Dünya Sanayi İşçileri Sendikası (IWW) da etkinlik kamuya duyurulduktan sonra etkinliğe katıldı.

Diğer destekleyici örgütlere üye olan ve bu girişime katılan birçok işçi, komünist olmayan işçi siyasi partilerinin üyesiydi; doktrinimiz bunu şikâyet edilecek bir engel olarak değil, aksine partimizin işçi sınıfına müdahalesinin fiilen gerçekleştiği bir alan olarak görür. Sendikal hareket, komünist partisinin işçi hareketine liderlik etmeyi amaçlayan diğer işçi partileriyle karşı karşıya geldiği hayati bir siyasi mücadele alanıdır.

Bu mücadele, öncelikle pratik sendikal mücadele alanında gerçekleşir. Bu nedenle, komünist sendikal yönelimin, sınıf mücadelesinin gelişiminin gerekliliklerıyle tutarlı bir yönelim olduğu ölçüde, muhalif partilere mensup işçilerin saflarında da yerini alacağını biliyoruz. Sınıflar arası çatışma ve kapitalizmin krizi şiddetlendikçe ve devrimci kriz yaklaştıkça, pratik sendikal sorunlar giderek daha siyasi bir nitelik kazanır. Bugünün teorik sorunları, yarının pratik sorunları olacaktır. Sendikal hareket içinde komünistler görüşlerini gizlemezler; ancak bu mesele, sendikal mücadelenin güncel pratik sorunlarından uzak kaldığı sürece —örneğin, devrim yoluyla burjuva devletini devirmenin gerekliliği gibi— teorik ve programatik nitelikte bir siyasi mücadele yürütmezler. Partinin sendika fraksiyonunun görevi, diğer partilere mensup olanlar da dâhil olmak üzere işçilere ve sendika militanlarına, bugünün sorunlarıyla yüzleşmek için komünist sendikal yönelimin geçerliliğini ve bunun işçi hareketinin nihai siyasi meseleleriyle olan bağlantısını göstermektir.

Bu temelde, sendika programımızla uyumlu birlik noktalarını benimsemeleri için çok sayıda militan ve mücadeleci sendika aktivistini harekete geçirmeyi başardık; bunu, partilerinin oportünizmini terk ettikleri için değil, koordinasyonun kurulduğu acil ekonomik zeminin, şimdilik siyasi olarak başka bayraklara bağlı kalan işçiler arasında bile doğru pozisyonlara varmanın mümkün olduğu bir zemin olması nedeniyle başardık.

Bu ilkeler şunlardır:

- Mevcut sendikalardaki işçiler, işverenlere bağlı yetkililerin yanıltıcı liderliğine karşı, sınıf mücadelesi temelinde örgütlenmelidir.
- İşçi sınıfı ile işveren sınıfının hiçbir ortak çıkarı yoktur.

- Sendikalar, kapitalist sınıfın siyasi partileriyle ilişkilerini kesmelidir.
- İşçi sınıfının mücadelesi, ücretli emeğin sömürülmesine dayanan küresel kapitalist sisteme karşı uluslararası bir mücadeledir ve hedeflerine ulaşmak için tüm ulusların işçileri arasında uluslararası dayanışma gerektirir.
- İşçi sınıfının grev gücünü inşa etmek, işçi sınıfının bağımsız çıkarlarını ilerletmek, ücretleri ve yaşam standartlarını savunmak ve işveren sınıfı ile onun devletine karşı daha büyük siyasi talepler dayatmak için vazgeçilmez ve merkezi bir dayanak olmaya devam etmektedir.
- Sendikalar, işverenlerin haklarının tanınmasını dayatan, dayanışma grevlerini bastıran ve tarihsel olarak sendikalardan en militan liderlerini tasfiye etmek için kullanılmış olan kapitalist devletin yasal ve düzenleyici aygıtına, yani Ulusal Çalışma İlişkileri Yasası ve Taft-Hartley Yasası'na karşı sergilediği çekingen boyun eğme tutumundan kopmalıdır.

Genel olarak, etkinliği başarılı buluyoruz. Her bir örgütün konuşmacılarına, önceden hazırlanmış bir dizi sorunun yanı sıra, hem yüz yüze hem de çevrimiçi olarak katılan yaklaşık 150 kişilik dinleyici kitlesi tarafından yöneltilen sorulara yanıt verme fırsatı verildi. Yüz yüze katılanlar arasında, konferansta broşür dağıtan yoldaşlarımız sayesinde tam da Labor Notes aracılığıyla etkinliğe ilgi duyan pek çok kişi oldu.

Bu, militanlarımız için işçilere tutumlarımızı sunmak ve bir yoldaşımızın ifadesiyle "Amerikan işçi sınıfının nabzını tutmak" için mükemmel bir fırsattı.

Bu koordinasyonu, geleceğin sınıf sendikalarını mutlaka ortaya çıkartacak bir "tohum" olarak görmüyoruz. Böyle düşünmek, akımımızın bir asırdır mücadele ettiği voluntarist yanılsamaya geri dönmek anlamına gelir: yani, onlara ağırlık kazandırabilecek maddi koşullar ortaya çıkmadan önce, örgütsel biçimlere kendi iradeleriyle tarihsel bir anlam atfedilebileceği düşüncesi.

Koordinasyon organı, yaşam ve çalışma koşullarına yönelik saldırılara karşı ayaklanan işçi sınıfının organik bir patlamasını temsil etmekten ziyade —ki ancak bu, sınıf mücadelesinin yeniden doğuşu için gerekli temeli sağlayabilir— işçi hareketi içinde hâlâ çok az etkiye sahip olan, sınıf temelli sendika militanlarından oluşan küçük bir gruptan ibarettir.

Bu, sendikal mücadele ve yönelim alanında gerekli bir çalışmadır; kapitalizmin yarattığı nesnel koşullar işçi sınıfının giderek daha geniş kesimlerini mücadeleye ittiğinde, daha güçlü ve daha iyi hazırlanmış olarak sahneye çıkmamızı sağlar.

Bu çalışma, parti için kesinlikle gerekli bir eğitim alanı ve öğretim ortamı oluşturmaktadır.

İtalya'da Polis Grev Gözcüsü Hattına Saldırdı: Devlet Her Zaman İşçi Sınıfına Karşı Olacaktır

3 Temmuz'da devlet harekete geçti ve (şirket yönetiminin vurguladığı gibi) "kazandı"; polis güçlerinin yardımıyla, Sudd Cobas sendikasının savunduğu iki haftadır süren grev gözcüsü hattını dağıttı. Grev gözcüsü hattı, Prato şehrindeki Acca şirketinin kapanacağını duyurması ve 100 kişinin işini tehlikeye atmasının ardından 20 Haziran'da başlamıştı. On beş işçi ve üç sendika temsilcisi, kimlik tespiti için kelimenin tam anlamıyla zorla karakola sürüklendi ve ardından serbest bırakıldı.

Acca, Prato bölgesinde hızlı moda sektörü için önemli bir lojistik merkezidir ve 80 küçük ve orta ölçekli atölye ile markanın adına Avrupa çapında dağıtım yapmaktadır. Şirket şu anda vergi ve gümrük dolandırıcılığı suçlamasıyla adli idare altında bulunmakta ve bu durum 71 milyon avro değerinde varlığın el konulmasına yol açmıştır.

Ancak kesintiye uğrayacak 100 iş, tamamen şirketin faaliyetlerini, militan ve sendikalı işgücünden uzak, işçilerin köle benzeri koşullarda tutulmaya devam edebileceği depolara taşıma ihtiyacından kaynaklanmaktadır.

Bu son işçi hareketi, tekstil bölgesinde yıllardır süren mücadelenin ve kazanılan zaferlerin doruk noktasıdır: Sendikaları Sudd Cobas tarafından temsil edilen işçiler, daha iyi yaşam koşulları için, sömürüye, düşük ücretlere, haftada 7 gün 12 saatlik çalışma günlerine, düzensiz sözleşmelere ve çete patronluğuna karşı mücadeleyi hiçbir zaman bırakmadılar.

Ancak bu yıllar aynı zamanda işverenler ve onların aracıları tarafından uygulanan sindirme, misilleme ve fiziksel şiddetin yaşandığı yıllar oldu. 23 Haziran'da, grev hattında bulunan 45 yaşındaki bir işçi bir minibüsün çarpmasıyla yaralandı.

Tüm bunlarla karşı karşıya kalan devlet, bugün kan ve sömürüyle üretilen malların kapitalistlerin kârı için dolaşmaya devam etmesi amacıyla, en alt tabakadaki ve en çok sömürülenlere karşı güç kullanarak müdahale ediyor. Böylece bir kez daha, sınıfların üstünde tarafsız bir aygıt değil, kârın, mülkiyetin ve işçi sınıfının sömürülmesinin savunulmasına yönelik bir makine olduğunu kanıtlıyor.

Prato'da İtalyan ve göçmen işçilerin omuz omuza mücadele etmesi ve söz konusu şirketin (sektördeki diğerleri gibi) bir İtalyan değil, Çinli bir kapitaliste ait olması, "geri göç" hakkındaki sağcı demagoji ile "entegrasyon" hakkındaki solcu demagoji ötesinde, her türden burjuvazi için milliyet ve etnik kökenin pek önemi olmadığını, tek önemli olanın kendi çıkarlarının savunulması olduğunu ortaya koymaktadır.

Uluslararası egemen sınıf için, hem yerel hem de yabancı olan ve aynı derecede uluslararası nitelikteki işçi sınıfı, yerinden kıpırdamamalıdır. İşçilerin gösteri yapmasına izin verilir, ancak bu, kapitalizmin ve kârın kanunlarını tehlikeye atmayacak, zararsız bir şekilde olmalıdır. Bugün tam anlamıyla ortaya konan şey, işte bu demokratik ve anayasal aldatmacadır.

Bu, defalarca tekrarlanan bir senaryodur. Mevcut hükümetin "faşist kayışını" beklememeliydik; bu kayma, yalnızca burjuva solun ve rejimin sendikalarının "saflıklarını" geri kazanmalarına hizmet ederken, sömürü politikalarını her zaman hoş görmüş ve desteklemiştir.

İşçi sınıfı başını kaldırıp daha iyi yaşam koşulları için örgütlenmeye başlar başlamaz, demokrasi faşizme yol açar. "Etik" bir kapitalist ekonominin savunucuları olan liberaller ve demokratların iddia ettiği gibi, bunda "anayasaya aykırı" hiçbir şey yoktur. Ancak bu, mevcut insanlık dışı ekonomiyi, Anayasa'nın 40. maddesinde öngörülen grev özgürlüğünün kısıtlanmasını ve kutsal mülkiyet ile malların serbest dolaşımını korumak için baskı uygulanmasını meşrulaştırmaktadır.

Burjuva solu, kapitalizmi savunan devleti manipüle etmekte sağla suç ortağıdır. Anayasaları kapitalizmi meşrulaştırır ve yumuşatır. Ne İtalyan ne de yabancı işçilerin haklarını asla korumayacaklardır.

İşçilerin önündeki tek yol, grevleri organize bir şekilde, şirket sınırlarının ötesinde ve birçok sektörü kapsayacak şekilde, giderek genişleyen bir coğrafyada ve giderek daha mücadeleci sendikalarla genişletmektir; bunu, işçileri yasalcı ve seçimci bahanelerle pes etmeye ikna etmeyen gerçek devrimci komünist partisinin önderliğinde gerçekleştirmelidir.

Bu bir sosyal savaş, tüm işçi sınıfının savaşıdır. Prato'daki işçi mücadelesi, diğer şirketler ve sektörlerdeki mücadelelerle birleştirilmelidir—tarım işçileri, metal işçileri, lojistik işçileri, işsizler ve güvencesiz istihdamda çalışanlar vb.

Bu, ancak büyük konfederasyon sendikalarının ihanetine karşı, mücadelelerin yayılmasını engellemekle kalmayıp işverenlerin ve devletin bunları sabote etmesine de yardımcı olan bu sendikalara karşı, gerçek anlamda birleşik bir sınıf sendikasını yeniden inşa ederek başarılabilir.

Bugün bu hedefe giden yol, mücadeleci sendikacılık ile taban sendikalarının eylem birliği ve bunların rejim sendikaları konfederasyonu CGIL içindeki mücadeleci kesimlerle birleşmesi için mücadele etmektir: örgütsel birliğin yolunu açan pratik bir birlik.

155. Parti Genel Toplantısı

Partinin yoğun çabaları, 1848 tarihli Komünist Manifesto'da ilan edilen sosyal bilimden, günümüzün müstehcen kapitalist çöküşüne yönelik eleştiri ve lanet okumaya, yarının devrimi için tasarlanan işçi sınıfının aralıksız mücadelelerinin sağlıklı yönüne uzanan köprünün kemerlerini inşa etmektedir.

Parti, işçi sınıfının üç büyük Enternasyonalinin geleneğini sürdürmektedir; İkinci Enternasyonal tamamen Marksist, Üçüncü Enternasyonal ise kararlı bir şekilde devrimci komünisttir. Hareketimizin uzun süredir hissettiği ve bir ilke olarak öngördüğü bir ihtiyacı karşılayan partimiz, tarihsel olgunluğa ulaşmış olarak artık kendisini partilerin bir enternasyonali olarak değil, uluslararası bir parti olarak tanımlamaktadır. Burjuva dünyasının ve sınıf mücadelesinin tarihinden miras kalan milli bölünmeleri aşan bu parti, yalnızca hedeflerinde ve artık tartışmasız olan programında değil, aynı zamanda disiplinli merkeziyetçilik anlayışında ve her dilden ve ülkeden militanlar arasındaki yakın anlayış ve uyumda da birleşmeyi amaçlamaktadır. Yeni üyeler, yerel parti faaliyetlerine dâhil olurken artık ulusal bir şubeye değil, doğrudan bu uluslararası partiye katılırlar.

Bu bizim gurur ve sevincimizdir; hâlâ "deneysel" bir ölçekte olsa da, şimdiden bir sonuç ve etkili ve faal bir güçtür. Artık ne evrenselci ne de aydınlanmış olan kavgacı ve bencil burjuvaziler için bu, umutsuz ve ulaşılamaz bir durumdur ve ortak utanç verici çöküşlerine kadar da öyle kalacaktır.

Günümüz partisinde bu çalışma topluluğu, yoldaşlar arasındaki gayri resmi günlük iletişimden periyodik uluslararası toplantılara kadar binlerce farklı şekilde kendini göstermektedir. Genel toplantılarımızın amacı şubelerimizin faaliyetleriyle ilgili bilgi paylaşmanın yanı sıra, hem hareketin doktrini ve tarihinin temel konuları hem de dış ortamda, basında, sendikalarda ve propaganda faaliyetlerinde yaptığımız müdahalelerin yöntemleri ve sonuçları hakkında daha genel sonuçlar çıkarmak ve araştırmalardan elde edilen raporları partiye sunmaktır.

155. Parti Genel Toplantısı'nda aşağıdaki raporlar sunulmuştur:

- Bolivya'da devam eden genel grev üzerine değerlendirmeler.
- İran tarihine odaklanan iki rapor: İlki, bu büyük ülkenin çalkantılı tarihini yeniden ele almak üzere önceki toplantılardan devam etmiştir. İkincisi ise İran'a karşı yürütülen mevcut savaşı, çürüyen küresel kapitalizmin hayatta kalmasını sağlamak için yapılan çılgın bir girişim olarak çerçevelemiştir.
- Askeri Sorun üzerine çalışmanın devamı: Rusya'daki iç savaştan Polonya'nın işgaline kadar.
- "ABD'de Irk, Sınıf ve Tarım Sorunu" araştırmasının yeni bölümü.
- "Kapitalizmin Gidişatı" başlığı altında, ABD kamu borcunun artışı ve dolar krizinin tehdidi.
- Mülkiyet ve sermaye sonrası komünizm programına ulaşmak amacıyla, 1948 tarihli "Mülkiyet ve Sermaye" çalışmasının izinden giderek ele alınan üretim teknikleri ile üretim ilişkileri arasındaki Marksist ilişki.
- Uluslararası Komünist Sendikalar Birliği'nin tarihi, Kongresi ve Uluslararası Sendikalar Birliği'nin 4. Kongresi'ni kapsayacak şekilde, 1928 yılına kadar.
- Çin Komünist Partisi'nin tarihi, Parti ve Enternasyonal içinde 1927 yenilgisine yol açan süreç.
- Mali'de ordular ile milisler arasında devam eden çatışmalar.

Solun Arşivlerinden

Din, Bilim, Marksizm

Il Programma Comunista 23, December 1959

24 Kasım 1859'da, Londra'daki kitapçılarda doğa bilimlerinde devrim yaratacak bir kitap ortaya çıktı: Charles Darwin'in Türlerin Kökeni. Bu kitap, on sekizinci yüzyılın sonlarında Fransız Ansiklopedistlerin çalışmalarıyla parlak bir başlangıç yapan ve daha sonra Marx'ın çalışmaları ve diyalektik materyalizm doktriniyle zirveye ulaşacak olan modern materyalist düşüncenin gelişiminde bir dönüm noktası oldu.

Darwin'in evrimsel doktrinlerinin, organize canlı maddeye ilişkin bilimsel bilgi alanındaki önemi, şüphesiz ki fiziksel dünya ve yıldızlar âlemine ilişkin bilgi alanında, modern gök mekaniğinin kurucuları olan Kopernik, Kepler, Galileo ve Newton'un eserlerinin önemine eşittir. Astronomik araştırmaların bu dehalarının keşifleri, sonuç olarak gök cisimlerinin ve özellikle Güneş sisteminin oluşumuna dair hipotezlerin ortaya çıkmasına yol açtı. Kant ve daha sonra Laplace'ın, Güneş maddesi salınımı yoluyla gezegen sisteminin oluşumuna dair iyi bilinen hipotezi formüle ettikleri andan itibaren, kozmogonik hipotezler birbirini izlemiştir. Bazen birbirlerinden derinden farklı olsalar da, hepsinin ortak noktası kozmik evrimcilik ilkesidir. Modern astrofiziğin keşifleri, takımyıldızların, yıldızların, gezegenlerin ve hatta Dünya'nın kendisinin, belki de milyonlarca yıl ile ölçülen bir "tarihi" olduğu gerçeği konusunda hiçbir şüpheye yer bırakmamaktadır. Göksel cisimler ne sabit ne de ebedidir: uzayın enginliğinde sürekli hareket halindedirler; ortaya çıkar, varlıklarını sürdürür ve kendilerini dönüştürürler. Madde sürekli evrim geçirir. Gözlemimiz kapsamına giren fiziksel dünya ve yıldızlardan oluşan evrenin kendisi, şu anki bilgi düzeyimizde gelişim yasalarının tamamını bilmesek bile, yadsınamaz bir evrim sürecinin yalnızca mevcut aşamasıdır.

Darwin'den önce kozmik evrimcilik, materyalist düşüncenin büyük bir başarısıydı; ancak yaşam alanını yöneten yasaları materyalist bir şekilde açıklayan bir doktrin hâlâ eksikti. Evren, sürekli evrim geçiren cisimlerle dolu görünüyordu. 1755'te Kant tarafından formüle edilen ve daha sonra Laplace tarafından mükemmelleştirilen nebula hipotezi, yaratılışçı efsaneyi en azından Güneş Sistemi sınırları dışına itmişti. Ancak bu mit, biyoloji alanında sarsılmaz kalmış ve nihayetinde, dinin madde ile ruh, beden ile ruh gibi sözde çelişkili doğası içinde sunduğu, insanın kökenine dair

tek açıklama olarak görünmeye devam etmişti. Darwin'in ölümsüz şöhreti, Dünya'daki yaşamın kökenini çevreleyen gizemi ortaya çıkarmış olmasından kaynaklanmaktadır. Türlerin Kökeni, evrimciliğe organize canlı maddenin büyük âlemini kazandırdı; biyolojik alana dönüşümün diyalektik ilkesini getirdi. O zamandan beri, maddenin sürekli hareketine sadece nebulalar, yıldızlar ve gezegenlerin değil, yaşamın Dünya'da kendini gösterdiği biçimlerin de tanıklık ettiğini biliyoruz. Böylece, tıpkı Kopernik'ten önce sekizinci gökyüzündeki sabit yıldızların olduğu gibi, sabit ve değişmez kabul edilen hayvan ve bitki türlerinin ayrı ayrı yaratıldığına dair efsane çöktü. Marx ve Engels'in hemen tam bir mutabakat sağladığı büyük Darwinist kavrayışa göre, bugün bizi çevreleyen biyolojik dünya sonsuza dek var olmamıştır; aksine uzun ve karmaşık bir dönüşüm geçirmiştir; böylece günümüzde yaşayan hayvan ve bitki türleri, bunların arasında insan türü de dâhil olmak üzere, soyu tükenmiş türlerin mirasçılarıdır.

Ancak materyalist düşüncenin asıl zaferi, türlerin dönüşümü ilkesinden çok, biyolojik dönüşümün tamamen doğal faktörlerle açıklanabilmesi gerçeğinde yatmaktadır. Düşmanca çevreye karşı mücadelede (örneğin iklim değişikliğinin yol açtığı gibi), canlı türler belirli organik işlevler geliştirmek ve kalıtsal olarak aktarılan yeni somatik özellikler kazanmak zorunda kalırlar; bu özellikler, daha iyi organik savunma mekanizmalarına sahip ve dolayısıyla hayatta kalabilen yeni türlerin temel özelliklerini oluşturur. Bu, inorganik, mineral dünyanın evrimini, çok biçimli yaşam dünyasının evrimiyle ayrılmaz bir şekilde birbirine bağlamıştır. Yani, madde ile ruh arasındaki metafizik karşıtlık aşılmış ve fiziksel yaşam ile psişik yaşamın, evrimin muazzam ölçeği boyunca el ele yürüdüğü gösterilmiştir. Engels'in ifade ettiği gibi, zihin, maddenin örgütlenmesinde ulaşılan en yüksek düzey olarak ortaya çıkmıştır. Bu anlamda Darwinizm, modern materyalist düşüncenin kazandığı son derece önemli bir aşamayı ve zaferi temsil eder.

Darwinizm, materyalist düşüncenin geride bıraktığı büyük bir boşluğu doldurmuştur. Ansiklopedistler o kadar tatmin edici sonuçlar elde etmişlerdi ki, bir asır sonra Engels, Alman sosyal demokratlarına onların eserlerini çevirip yayınlamalarını tavsiye edebildi ve Lenin de Engels'in örneğini izleyerek 1922'de Rus komünistlerine aynı öneride bulundu. Ancak onların döneminde, Darwin'in Dünya'daki yaşamın gizli tarihini okuyarak ustaca yorumlamak zorunda kaldığı coğrafi, jeolojik ve paleontolojik araştırmalardan elde edilen değerli belgesel materyaller yoktu.
Darwinizm'in idealizm ve dini batıl inançlara karşı mücadelede kendilerine bir başka müthiş silah sağladığı materyalistler, ancak bilimin Tanrı'yı cennetten koparmaktan çok yeryüzünden koparmak için daha fazla çaba sarf etmek zorunda kaldığı gibi, görünüşte paradoksal olan bu gerçeği kavrayamadılar.

Eğer evrenin ve yaşamın araştırılmasında kaydedilen büyük bilimsel ilerlemeye rağmen dini batıl inançlar vicdanları hâlen egemen tutmaya devam ediyorsa, bunun açıklaması öncelikle dinin kökenlerini materyalist bir bakış açısıyla yorumlamaktan geçiyordu. Dini batıl inançlardan, "kitlelerin cehaletinden", yani kültürel bir durumdan değil, sınıf egemenliği mekanizması altında ezilen kitlelerin kendilerinin maruz kaldığı baskıdan kaynaklandığını ortaya koymak gerekiyordu. Materyalizm, en üstün gerçeği ortaya koymalıydı: Kitleleri boyun eğdiren ve uyuşturan dini batıl inanç, vicdanlar sınırları içindeki bir fikir mücadelesinin sonucu değil, toplumun ekonomik sınıf bölünmesiyle ayrılmaz bir şekilde bağlantılı olan adaletsizliğe, baskıya, cezasız kalan suçlara ve terör rejimine karşı gösterilen tek devrimci olmayan tepkidir. Bilimin din üzerindeki zaferi, aydınlanma vaazlarının bir sonucu olamaz, ancak kitlelerin korku dolu maddi koşullarını ortadan kaldıran bir toplumsal dönüşümün kaçınılmaz sonucudur. Böyle bir görev, burjuvazinin ateist düşünürlerine düşemezdi; ancak tarihsel olarak ona karşı çıkan sınıfın öncüsüne, yani devrimci komünizme, Marksizm'e düşebilirdi.

Açıkça materyalist doktrinler, çağlar boyunca bilimsel araştırmalardaki ilerlemelere eşlik etmiştir. Nitekim materyalizm, klasik Yunan ve Roma cumhuriyetleri döneminde doğmuştur. Ancak ne antik çağın büyük bilim insanlarının keşifleri ne de modern bilimin temellerini atanların keşifleri, dinin egemenliğini sarsabilmiştir. Bunun nedeni, dinin sınıflı toplumla ayrılmaz bir şekilde bağlantılı olmasıdır. Burjuva entelektüel, toplumsal statüsünü değiştirmeden dini batıl inançları reddedip ateist doktrinleri benimseyebilir. Ancak geniş kitleler için, sınıf ayrımının dayattığı korkunç koşullarda yaşamaya devam etmek ve dini inançlardan kurtulmak imkânsızdır. Din, "halkın afyonu", kitlelerin kendi durumlarını unutmak ve adalet susuzluğunu gidermek için ihtiyaç duydukları "ruhsal şarap"tır. Yalnızca, boyun eğmenin zincirlerini kırmış ve Marksist program ile teoriyi benimseyerek kapitalizme karşı mücadeleye kendini adamış ileri düzey bir

işçi, dini ortadan kaldırabilir. Bilimsel ilerlemeye rağmen dinin hayatta kalmasının başka bir açıklaması mümkün değildir.

Yüz Yılı Aşkın Bir Süre

Gerçeklere bir göz atalım. Türlerin Kökeni'nin yayınlanmasından bu yana geçen yüz yıl içinde, evrim doktrini muazzam miktarda kanıt biriktirmiştir. Laboratuvarda canlı organizmalardaki organik maddeleri üretmeyi başaran kimya ve biyokimya alanındaki başarılar, inorganik ve organik dünyalar arasında, maden âlemi ile iki yaşam âlemi arasındaki hayali engeli tamamen ortadan kaldırmıştır. Aslında, Darwin'in kitabının yayınlanmasından önce bile, 1828'de Wöhler laboratuvarda üre üretmeyi başarmış ve organik maddelerin elde edilmesi için yaratılışçıların savunduğu "vis vitalis"e (yaşam gücü) gerek olmadığını kanıtlamıştı. Son yıllarda biyokimyacılar tarafından gerçekleştirilen sentezler ise çok daha önemlidir.

Karbon, hidrojen, oksijen, azot, kükürt vb. elementlerden yola çıkarak, biyokimyacılar günümüzde hidrokarbonlardan amino asitlere kadar canlı maddenin temelini oluşturan organik maddeleri yapay olarak üretebilmektedir. Bu, bilimin mineral maddelerden yola çıkarak, ilahi bir nefes olmaksızın canlıları oluşturan maddeleri üretebileceği anlamına gelir. Ne yazık ki biyokimyasal sentez, Oparin'in protein molekülünün yapısını oluşturan "yapı taşları" olarak tanımladığı ve metan, amonyak, hidrojen ve su buharından oluşan bir gaz karışımında hızla oluşan amino asitlerde durmaktadır. Ancak bilim, henüz daha karmaşık yapıya sahip proteinleri yapay olarak üretememektedir. Bu başarıldığında, o zaman "yaşam olgusunun geliştiği maddi temel" olan protoplazmanın yapay üretimine yaklaşmış olacağız. Çeşitli bakterilerin, mantarların, diyatomların ve farklı bitki ve hayvanların vücutlarının temeli olan protoplazma, grimsi, yarı sıvı, müsilajlı bir kütle olarak görünür; bileşiminde suya ek olarak, öncelikle proteinler, diğer organik maddeler ve inorganik tuzlar bulunur.

"Ancak bu sadece bir madde karışımı değildir; protoplazma karmaşık bir şekilde örgütlenmiştir. Bu organizasyonun başlıca özellikleri şunlardır: birincisi, onu oluşturan maddelerin parçacıklarının belirli bir yapıya ve özel bir düzene sahip olması; ikincisi ise, fiziksel ve kimyasal süreçlerin içinde belirli yasalara uygun olarak uyumlu bir şekilde ve ardışık bir sırayla gerçekleşmesidir (...) Dolayısıyla, protoplazmanın karakteristik kimyasal bileşimi ve yapısı, canlı maddede durmaksızın gerçekleşen kimyasal dönüşümlerin belirli bir düzeninin ifadesidir".

Laboratuvarda amino asitlerden proteinlere geçişte karşılaşılan zorluk, tam da farklı türdeki yüzlerce amino asidi doğal sıraya göre düzenlemekten kaynaklanmaktadır. Aslında, her protein bir diğerinden sadece amino asit sayısıyla değil, aynı zamanda moleküler yapı içinde diziliş sırasıyla da farklılık gösterir. Sadece 10 nesnenin permütasyonlarının, yani konum değişikliklerinin, 3,6 milyondan fazla olduğunu düşünün. Oysa protein molekülünde bulunan amino asitlerin sayısı birkaç yüzü bulur ve bunlar 20 veya daha fazla farklı türe aittir.

Oparin, "Ne yazık ki," diye belirtir, "amino asitlerin dizilişi şu anda yalnızca en temel albüminli maddeler için belirlenebilmiştir (...) Ancak bu kesinlikle başarılacaktır ve artık kimse bu şekilde protein üretilmesinin mümkün olduğundan şüphe duymamaktadır."

Materyalist için asıl önemli olan, biyokimyacının yapay olarak yeniden ürettiği koşulların doğanın büyük laboratuvarına aktarıldığını hayal edebilmektir. Güneş'ten yeni ayrılmış olan Dünya'da hüküm süren yüksek sıcaklıklarda, canlı maddenin temel maddeleri olan karbürlere ve hidrokarbonlara yol açan sentez süreçlerini, fantastik uydurmalara kapılmadan ideal bir şekilde yeniden inşa etmek mümkündür. Kimya bilimi ayrıca, karbürlerin aşırı ısıtılmış su buharıyla işlenerek hidrokarbonların elde edilebileceğini de göstermektedir. Öyleyse, yaklaşık üç buçuk milyar yıl önce, yeni oluşmuş Dünya'da karbürler erimiş haldeydi ve atmosfer, kaynayan su buharından oluşan yoğun bir tabakadan ibaretti; bu koşullar, karbon ve hidrojenden oluşan hidrokarbonların oluşumu için yeterliydi; daha karmaşık maddelerde ise bunlara oksijen, azot ve kükürt eklenir. Gezegenin ısısını gezegenlerarası uzaya yayarak soğuması sonucunda Dünya atmosferinin sıcaklığı 100 dereceye yaklaştığında, kaynayan su buharı karışımları yoğunlaştı ve büyük ilkel okyanus oluştu. Su buharıyla birlikte, onunla karışan hidrokarbonlar da yoğunlaştı; böylece okyanusun ılık suları, hidrokarbonların en basit hallerinden en karmaşık hallerine dönüştüğü devasa bir laboratuvara dönüştü. Bu neyi kanıtlar? Kimya laboratuvarlarında, doğal güçler dışındaki hiçbir müdahale olmaksızın, daha yüksek mertebeden hidrokarbonların —yağlar, şekerler ve nihayetinde amino asitler— elde edilebileceği gerçeğini.

Oparin şöyle yazar: "Dolayısıyla, gezegenimizin gelişim süreci boyunca, modern canlıları oluşturanlara benzer sayısız albümin benzeri bileşik ve diğer karmaşık organik maddelerin, Dünya'nın ilkel okyanusunda ortaya çıkması kaçınılmazdı. Elbette bunlar sadece birer yapı malzemesiydi – bir evin inşa edilebileceği, ancak henüz inşa edilmemiş olan tuğla ve çimentoydu. Organik maddeler okyanusun sularında çözünmüş halde mevcuttu; molekülleri dağınıktı. Her canlıya özgü yapı ve düzen o zamana kadar yoktu."

Bu noktada, inançlı bir kişi, ilkel okyanusa dağılmış organik madde parçacıklarına bir yapı ve düzen kazandırırken ilahi tasarımın devreye girdiğini öne sürebilir. Oysa bilim, henüz protein üretemese de, protein maddelerinin bir araya gelmesiyle oluşan birleşimlerin (teknik dilde "koaservatlar") nasıl elde edilebileceğini kanıtlamıştır. Rus bilim insanları tarafından elde edilen 'koaservat damlacıkları', protoplazmaya özgü bazı işlevleri yerine getirme yeteneğine sahip olduklarını – örneğin çözücüyle karışmama ve çözücüyle madde alışverişi gibi – ve hâlihazırda yeni maddelerin oluşumu (sentezi) süreçlerini başlatabildiklerini göstermiştir. Elbette koaservat henüz bir yaşam biçimi değildir; protoplazmada gözlemlenenden çok daha az karmaşık bir yapıya sahiptir. Ancak bunlar, ham maddenin milyonlarca yıl süren bir evrim sürecinde kendini canlı maddeye dönüştürmek üzere nasıl örgütlenmeye başladığını gösteren bir yol haritası sunmaktadır.

Bilimin Zaferi Marksizm'dedir

Yaşamın büyüleyici tarihini izlemeye devam etmek faydalı olurdu, ancak bu yazının konusu bu değildir. Türlerin Kökeni'nin yüzüncü yıldönümünden söz ederken açıklığa kavuşturulması gereken, Marksist olmayan materyalizmin yetersizliği ve dinle mücadelede zafer kazanamama durumudur. İşte, dünyanın yoktan yaratıldığı ilkesini çürüten muazzam bir bilimsel keşif yığını; işte, bu muhteşem anlatıya doğaüstü bir gücün müdahalesini dâhil etmeye gerek kalmadan, her ne kadar genel hatlarıyla da olsa, Dünya'nın ve üzerinde yaşayan canlıların tarihi yeniden kurgulanmış durumda! Görünüşe göre din, çoktan ortadan kalkmış olmalıydı. Peki ne oluyor? Birkaç kişi hariç, insanlığın büyük çoğunluğu hâlâ dinin etkisinde. İşte bu, Marksist olmayan materyalizmin açıklayamadığı bir olgudur.

Türlerin Kökeni'nin yüzüncü yılını kutlarken, İngiliz biyolog Julian Huxley, Chicago Üniversitesi'nde yaklaşık iki bin bilim insanının huzurunda dinin ortadan kalkmaya mahkûm olduğunu ilan etti: "Tüm dinler ortadan kalkmaya mahkûmdur," diye haykırdı "ve yeni bir fikir düzenine, yeni bir mantıksal zihniyete yol açacaklar. Evrimsel düşünce modelinde artık doğaüstü olana ne ihtiyaç ne de yer vardır. Dünya yaratılmadı; evrimleşti. Üzerinde yaşayan tüm hayvanlar ve bitkiler de öyle; insan olarak bizler de dâhil, zihnimiz ve ruhumuz da, beynimiz ve bedenimiz de. Din de öyle. (...) Evrim süreçlerinde bazı (...) dinler, zihinsel ve ruhsal özelliklere sahip, doğanın işlerine –insan dâhil– müdahale edebilen doğaüstü varlıklar olarak tanrı kavramını ortaya çıkardılar. Bu tür doğaüstü odaklı dinler, insanın mücadele etmek zorunda olduğu kafa karıştırıcı, karmaşık dünyayla – doğanın dış dünyası ve insanın kendi doğasının iç dünyası – etkileşiminde ortaya çıkan erken dönem insan düşüncesi örgütlenmeleridir."

Huxley, "[dinlerin] diğer, daha gerçek ve daha kapsayıcı düşünce örgütleriyle rekabet içinde yok olmaya mahkûm olduğunu" öngörerek materyalizminin doğasını açıkça ortaya koymaktadır.

Görünüşe göre, evrimciliğin bir asırdır doğrulanmasına rağmen dinin köklerini söküp atamamış olması, bilim adamımıza hiçbir şey öğretmemiştir. O, materyalizmi tarih alanına, sosyal bilimler alanına nasıl uygulayacağını bilmez; tıpkı Lenin'in 1909'da yayımladığı, ancak elli yıl önce olduğu kadar bugün de geçerliliğini koruyan "İşçi Partisinin Dine Karşı Tutumu" başlıklı makalesinde ele aldığı burjuva materyalistleri gibi. "'Din, neden kent proletaryasının geri kalmış kesimlerinde, yarı-proletaryanın geniş kesimlerinde ve köylü kitleleri üzerinde etkisini sürdürüyor? Halkın cehaleti yüzünden,' diye yanıtlar burjuva ilerici, radikal ya da burjuva materyalist. Ve şöyle der: 'Kahrolsun din, yaşasın ateizm; ateist görüşlerin yayılması bizim başlıca görevimizdir!' Marksist ise bunun doğru olmadığını, bunun yüzeysel bir görüş, dar görüşlü burjuva reformistlerinin görüşü olduğunu söyler. Bu görüş, dinin köklerini yeterince derinlemesine açıklamaz; bunları materyalist bir şekilde değil, idealist bir şekilde açıklar. Modern kapitalist ülkelerde bu kökler esas olarak **toplumsaldır**."

İşte materyalizmin 'sosyal bilimler alanına' uygulanmasına bir örnek! İşte burjuva materyalizmi ile diyalektik materyalizm arasındaki fark! İşte, her şeyden önce, Darwinizm biyokimyanın en son kazanımları

ışığında biyolojik dünyanın evrimini materyalist bir şekilde açıklayabilse de, Darwinist devrimi neden yalnızca materyalist düşüncenin bir aşaması olarak tanımladığımızın nedeni budur. Burjuva materyalizminin toplumsal olguları açıklama konusundaki yetersizliği, Lenin'in yazılarında açıkça görülmektedir. Materyalist bilim insanı, dinin öğretisel ve eleştirel düzeyde uğradığı büyük yenilgiyi doğrulayan çok sayıda belgeyi inceler ve kitlelerin zihinlerinin dinin etkisi altında kalmaya devam etmesi nedeniyle, toplumsal alanda her zamanki gibi sürekli olarak kaybedenin bilim olduğunu fark ederek şaşkına döner. O, dinin 'köklerini' göremez; çünkü doğayı materyalist bir yöntemle incelerken, toplumsal olguları idealist bir bakış açısıyla değerlendirmeye devam eder ve bunda belirli Fikirlerin somutlaşmasını görür. Bu yöntemi tersine çevirmek ve 'insanların ne düşündüğünü', 'toplumsal olarak ne olduklarının' bir sonucu olarak görmek gerekir. "Günümüzde dinin en derin kökü, emekçi kitlelerin toplumsal olarak ezilmiş durumudur ve kapitalizmin kör güçleri karşısında görünüşte tam bir çaresizlik içindedirler; bu güçler, sıradan emekçilere her gün ve her saat, savaşlar, depremler vb. gibi olağanüstü olayların yol açtıklarından bin kat daha şiddetli olan en korkunç acıları ve en vahşi işkenceleri yaşatmaktadır. 'Korku tanrıları yarattı'". Sermayenin kör gücünden duyulan korku – kör, çünkü halk kitleleri tarafından öngörülemez – proleterin ve küçük mülk sahibinin hayatındaki her adımda "ani", "beklenmedik", "tesadüfi" yıkım, yok oluş, yoksulluk, fuhuş ve açlıktan ölümü yaşatma tehdidinde bulunan ve bunu gerçekten yaşatan bir güç; işte modern dinin kökü budur ve materyalist, anaokulu seviyesinde bir materyalist olarak kalmak istemiyorsa, her şeyden önce bunu akılda tutmalıdır. "Kapitalist ağır emek altında ezilen ve kapitalizmin kör yıkıcı güçlerinin insafına kalmış kitlelerin zihinlerinden dini, bu kitleler kendileri dinin bu köküne karşı mücadele etmeyi, sermayenin her türlü egemenliğine karşı birleşik, örgütlü, planlı ve bilinçli bir şekilde mücadele etmeyi öğrenene kadar hiçbir eğitim kitabı ortadan kaldıramaz."

Kopernik devrimi ve modern gök mekaniğinin temeli atıldığı dönemde, tıpkı yüz yıl önce Darwinist devrimde olduğu gibi, materyalist düşüncenin elde ettiği büyük zaferler, kısmi zaferler olarak değerlendirilmelidir. Yüzyıllar süren mücadele, ancak Marx ve Engels'in somutlaştırdığı devrimci komünizm, materyalizmi toplumsal biçimlerin ve bunların birbirini izlemesini düzenleyen yasaların incelenmesine uygulayarak en büyük düşünsel devrimi gerçekleştirdiğinde, öğretisel ve eleştirel alanda nihai savaşa ulaşabildi. Tanrı'yı gökten koparmak yetmedi, onu yeryüzünden kovmak da yetmedi; o, toplumdan da kovulmalıydı. Böylece Engels, Marx'ın açık mezarı önünde yaptığı konuşmada şu şekilde ifade etmişti: 'Darwin'in organik doğanın gelişim yasasını keşfettiği gibi, Marx da insanlık tarihinin gelişim yasasını keşfetti: ideolojinin aşırı büyümesiyle bugüne kadar gizlenmiş olan şu basit gerçek, yani insanlığın siyaset, bilim, sanat, din vb. ile uğraşabilmesi için öncelikle yemek yemesi, içmesi, barınması ve giyinmesi gerektiği; bu nedenle, acil maddi araçların üretimi ve dolayısıyla belirli bir halkın ya da belirli bir dönemin ulaştığı ekonomik gelişme düzeyi, söz konusu halkın devlet kurumlarının, hukuki kavramlarının, sanatının ve hatta dinle ilgili fikirlerinin geliştiği temeli oluşturur ve bunlar, şimdiye kadar olduğu gibi tersi değil, bu temel ışığında açıklanmalıdır."

Dolayısıyla, materyalizmin idealizm ve dine karşı verdiği uzun ve muazzam mücadele, Marksizm'de zaferle sonuçlanır ve materyalizm, diyalektik materyalizme dönüşür. Ancak bu mücadele eleştirel alanda kazanılmış olsa da, toplumsal alanda hâlâ devam etmektedir. Kapitalist ülkelerde dinin temeli, somut maddi araçların kapitalist üretim biçimi ise, kitlelerin bilincinde dinin ortadan kaldırılması, toplumsal devrimle yakından bağlantılıdır. Bu, Marksist komünistlerin ateist propagandadan vazgeçtikleri anlamına gelmez. Dine saldırmaktan kaçınmak ya da birkaç parlamento koltuğunu kaybetme korkusuyla ateist propagandayı alçakça bir din karşıtlığı düzeyine indirgemek, komünist harekete ihanet etmektir. Ancak Marksist komünistler, dinle mücadeleyi temel görevlerine, yani sömürülen kitlelerin sömürücülere karşı sınıf mücadelesinin geliştirilmesine tabi kılarlar.

Kapitalizm altında, insanlığın neredeyse tamamının şu anda yaşamaya zorlandığı korkunç koşullarda, Sermayenin zorba gücü altında ezilmiş ve savaş hayaletinin sürekli tehdidi altında, din ile bilim arasındaki mücadelenin, bilimin ilerlemesine ve Tanrı'yı dünyanın her köşesinden kovacak keşiflere rağmen, bilimin yenilgisiyle sonuçlanması kaçınılmazdır. Dini doğuran, ücretli emeğin ezilmesidir; umutsuzluktur, yoksulluk ve toplumsal ölüm korkusudur, her şeyden önce de Sermayenin gücüne karşı hiçbir şey yapılamayacağına dair yanlış inançtır. Semavi bir cennete duyulan özlemi karşı konulmaz bir şekilde doğuran, toplumsal cehennemdir. Eğer kitlelerin içinde bu tür umutsuz karamsarlık duyguları uyanmasaydı, rahiplerin tatlı sözleri ve çirkin tehditleri hiçbir işe yara-

mazdı. Sadece kapitalizme karşı mücadele etmeyi öğrenmiş ve onun yok edilemez olmadığını kavramış, siyasi olarak bilinçli işçi, artık Tanrı'ya ihtiyacı olmadığını hisseder ve böylece bilimsel bir zihniyete kavuşur.

Dört yüzyıl önce başlayan, bilimin dini batıl inançlar karşısında zafer kazanması için verilen mücadele, komünist devrimle sonuçlanacaktır; yalnızca diyalektik materyalist olmayanlar, bilimi zafere ulaştırmanın, maddi varoluş araçlarını üreten sınıfa, yani eğitimsiz sınıfa düştüğünü anlayamazlar.

Parti Yayınları

The International Communist Party

El Partido Comunista Internacional

Il Partito Comunista Internazionale

Communism / *Comunismo*

clpublishers.com

İletişim

Email:
icparty@interncommparty.org

Youtube:
https://youtube.com/@InternationalCommunistParty

Facebook:
https://www.facebook.com/internationalcommunistparty

Telegram:
https://t.me/theinternationalcommunistparty

Instagram:
https://www.instagram.com/internationalcommunistparty

Türkçe Sitemizde

Osmanlı Sosyalizminin ve Türkiye Komünist Partisi'nin Sol Kanadının Tarihine Doğru

***

Çalışan ve İşsiz İşçiler: Sömürülenler Arasındaki Vahşi Rekabete Karşı Tek Bir Mücadele Çerçevesi

***

Marksist Teoride Irk ve Millet Faktörleri

***

Sınıf Mücadelesinde Güç, Şiddet ve Diktatörlük

***

Komünist Devrim ve Kadınların Kurtuluşu